

دهرباره‌ی «کخراوی» یه‌ک‌تیی ب‌کاران» (گفتوگ‌ له‌گه‌ نه‌وزاد مه‌دحت (گ‌ران عه‌بدو‌ا)

ناماد‌کردنی: سالار «شید

: ئ‌م گفتوگ‌ ی‌ ل‌ کت‌بی

م‌ژوو یه‌ک له‌ یاده‌وه‌ریدا (دیدار سه‌بارت به‌ م‌ژووی چه‌پ و
ک‌م‌نیزمی نو‌ له‌ کوردستاندا)
ب‌او‌کراو‌ت‌و‌.....

” یه‌ک‌تیی ب‌کاران ل‌ کوردستان ” یه‌ک‌ک بوو له‌ «کخراوه
جه‌ماوه‌ریانه‌ی ده‌یه‌ی نه‌وه‌تی سه‌ده‌ی «ابردوو، که به‌ ده‌سپ‌شکه‌ری
ئه‌فرادی ک‌م‌نیستی ها‌ته‌ دامه‌زراندن و سه‌رباری هه‌ر که‌موکو‌ییه‌ک
که‌ هه‌یبوو‌ب‌، خاوه‌ن ک‌ش و قورساییه‌کی به‌رچاو بوو له‌ ک‌مه‌گای
کوردستاندا و خاوه‌نی 20000 ئه‌ندام بوو. ئه‌م «کخراوه‌ ته‌نانه‌ت له‌
هاوک‌شه‌ی حیزبه‌ ده‌سه‌لات‌داره‌کانی کوردستانیشدا ج‌گای هه‌و‌سته و
له‌سه‌ر وه‌ستان بووه و له‌ ئاستی با‌ای ئه‌و حیزبانه‌دا قسه و باس
له‌سه‌ر چ‌نیه‌تی مامه‌که‌کردن له‌گه‌ییدا و چ‌نیه‌تی پیلان دانان له‌دری
بووه به‌ مه‌سه‌له‌.

ب‌ تاووت‌کردنی ئه‌م «کخراوه‌، گفتوگ‌یه‌کی هه‌مه‌ لایه‌نه له‌گه‌ یه‌ک‌ک
له‌ «ابه‌ران و هه‌سوو‌اوانی ئه‌م «کخراوه‌ ”نه‌وزاد مه‌دحت” ساز
ئه‌که‌ین.

پرسیار: له‌ چاوپ‌که‌وتنی هاو‌پیان‌کی ئاگادار له‌م «کخراوه‌، باسی
ئه‌وه‌ کراوه‌، که‌ ناوکی سه‌ر‌تایی ”یه‌ک‌تیی ب‌کاران” ل‌ شاری هه‌ول‌ر
له‌ ی‌ک‌مین ک‌بوون‌و‌ ل‌ باخچ‌ی گ‌ک‌ند ل‌ژێ 06. 30. 1992
دروست بووه‌، که‌ نزیکه‌ی 50 که‌س‌ک ت‌یدا به‌شدار بووه‌. وا‌ته‌، ئه‌و
م‌ژوو به‌ «ژێ دامه‌زراندنی ئه‌و «کخراوه‌ ده‌در‌ته‌ قه‌مه‌م. به‌‌ام
ئه‌وه‌نده‌ی ت‌ ئاگادار بیت، پ‌ش‌ئه‌وه‌ی ئه‌م ک‌مه‌ه‌ه‌که‌ له‌ گ‌که‌ند
ب‌ دامه‌زراندنی ئه‌و «کخراوه‌ ک‌ ب‌نه‌وه‌، بیر‌که‌ی ئه‌م کاره‌ چ‌ن
چه‌که‌ره‌ی کرد و ک‌ بوون ئه‌وانه‌ی ئه‌م ک‌مه‌ه‌ه‌که‌ی ب‌ ئه‌و
ک‌بوونه‌وه‌یه‌ ئاگادار کرده‌وه‌؟

وه‌‌ام:

من بـدياريكراوى نازانم پـش ٣٠/٦/١٩٩٢ چـند گروپ و كـسايـتى لـبارى دروستكردنى وـها كـخراوـيك قسـيـكيان هـبووبـت يان لـو بارـو كـارـكيان نـنجام دابـت. من بـ خـم لـ هاوـيـكـوـئاگاداركرامـوـكـوا بـيارـكـبونـويـكى كـراوـسـبارـت بـدياردى بـكارى بـبـستـرت لـ باخى گـكـندى شارى هـولـر. بـام دـنيام لـوي دروستكردنى هـر رـكـخراوـك ، گروپـك، حزبـك يان هـر كارـكى تـرى بـ كـمـمـ، خـكانـك هـبوونـ نـگـر خاوـن بـيرـكـش نـبون، بـام سـرـتايـك بوونـ بـ گـياندى نـو بـيرـكـيـ، خـكانـكـتـو ، شوـنـكيان ديارى كردووـو. تاد. سـبارـت بـ مـژووـى ٣٠/٦ و كارـكانى پـش نـو مـژووـ، وـكوو كـشـيك لـ ئامادـكردنى يـكـمين اـپـرتى يـكـتى بـكارانى هـولـر كـ بـ يـكـمين كـبونـويـگـشى كـخراوـك ١ ئامادـكـراوو . لـنووسينـوي نـو اـپـرتـدا كـاك عـدوـا سـلـمان ئامـاـيـ بـو دابوو كـوا نـوو چـند كـسانـكـيتـر خاوـنـي بـيرـكـي وـها رـكـخراويـك بوون. هـروـها ٢/٦/١٩٩٢ وـكوو دـستـيكـي نـو كارـ نـشان كردبوو، بـام ليژنـى باـاي يـكـتى بـكاران بـ زـربـى دـنگ ٣٠/٦/١٩٩٢ بـ رـژى دامـزراندى يـكـتى بـكارانى هـولـر دايـ قـمـ. بـيـ تـئـكـيد لـ پاشناوى هـولـر دـكـمـوـ چوونـكـ تا نـو كـاتـ هـيچ كـخراوـكى تـرى بـكاران لـ كوردستان دروست نـبوو. من بـ خـم بروام بـو نـيـ قسـو كارـ لاوـكـيـكانى خـمان بـكـينـ بار بـسـر شانى مـژووـو، نـكـرت هـموو كـسـك لـو بارـو يادـوـرى و كارـكانى خـي بنوسـتـو ، بـام نـوانـ نابـنـ مـژووـى بزوتـوـو، چوونـكـ دـنيام كارى تـرو كـسانى تـريش هـبوونـ قسـيـك يان كارـكيان كردـت لـو بارـو.

پرسىار: يـكـتى بـكاران لـ كوردستان كـي و چـن پـكـهات؟

وـام:

پاش درووست بوونى يـكـتى بـكارانى هـولـر، لـ سـلـمانـيش هـوـكان بـردـوام بوون بـ درووست بوونى وـها كـخراوـك، نـوـبوو لـ ٦/١١/١٩٩٢ بـيانى دروست بوونى يـكـتى بـكارانى سـلـمانى بـاوكرايـو، هـردوو يـكـتـكـ پـيوـندى توندوو تـو و بـردـوام لـ نـوانـندا هـبوو.

پاش گـشتن بـو بروايـى كـ دـبـت هـردوو يـكـتـكـ لـ كـخراوـكى سـرتاسـرى رـكـبـرت، ليژنـى باـاي يـكـتى بـكارانى سـلـمانى كـ پـكـها تبوون لـم بـبـزانـ (حاجى نـو، نـو، نـو، رسـا، ج ، نـكـرم چاووشين، وـستا سـبـير و ديدار) سـردانى هـولـريان كرد و لـگـو

لیژنەی باڵای یەکێتی بەکارانی هەولێر کە بۆنەو کە پێکھاتبوون لەم کەسانە (جەمال چاوشین، عەبدوڵڵا سلێمان، عەبدولرحمان مەولود، گەران عەبدوڵڵا، وەستا محەممەد، سالار سەفی، سیروان عەلی، یوسف بەکر، جاسم محەممەد) پاش سە ئێژ لە گفتوگۆکردن لەسەر مێکانیزم و چەنیەتی سەرتاسەری بۆنەوێ رێکخراوەکە و کارێکانی، ئێوەبوو لە ٦/١/١٩٩٣ بە هەبژاردنی ٩ ئەندام بە لیژنەی باڵا، یەکێتی بەکاران لە کوردستان پێکھات و لە ١٠/١/١٩٩٣ راگەیاندنەکە بەهاو کرایەو.

پرسیار: ئەوەندەى من بزائىم، بنیاتنانى ئەم ئاڤخراوه نەخشە و پرژەى هیچ سازمان گرووھکى چەپ و کۆمەنىستى ئەو دەمه نەبوو، بەئام دواتر هەر يەكە لەوانه له ههوى ئەوه دا بوو، که نفووژى خێلى لهنآويدا پهره پـا بدات و بهجـا راک کارىگهريى لهسەر دا بنـا که خێلى مه بهستـا تى. ا و باچوونى تا لهم آوه جيه؟

وهلام:

گروپ و ٲٲکخراو ٲٲکان وٲکوو ٲٲکخراو ل ٲٲیرکرٲک زیاتر نٲبوون
ل ٲٲسارٲتادا، وٲخاوٲنی هٲچ ٲرٲژو و ٲلانٲکیش نٲبوون ل و بارٲو،
تٲنانٲت هٲندٲک ل کٲسایٲتیٲ باٲاکانی ئو گروٲانٲ ٲٲیان وابوو
ئوٲی دٲکرٲت هٲزوکات بٲ فیرٲ دانٲ، چونکٲ کٲسی بٲکار بٲو ٲٲیی
خاوٲنی کارٲک نیٲو کٲوتٲ تٲ درٲوٲی ٲرٲسٲکانی برهٲمهٲنانٲو
بٲیٲ هٲزٲکی بٲکاریگٲر و ٲرشو بٲاون ل کٲمٲٲگٲدا.

وټکوو تاکی سټرېټ څه له هه موو گروپه چه پو کوم نهیستې کان به شاداریان هېو. به تایېت روتی کوم نهیست کله و سټردم دا خاوه نی تېشکیلاتی علم نی خای هو. نه و کاتای رېکخراوه که گشای کردو بو به هېزکی دیارو به رچاو له کوردستاندا، ئیتر بو به جه گای ساغکردنه وای هه موو نه و تیره قسه و باسانه کی که سا لانه بوو کرابوون، یان له کتبه کان خو ندرابوونه و، نه و سټرېاری گواستن وای مېحفه لیزم به ناو رېکخراوه که. به کورت که کی بوو به حقه قلی تېجرو به ی به تېجرو به کان.

پرسیار: ایهک هه‌یه، پئی وایه، هاتنه‌کایه‌وهی ئهم [[کخراوه
به‌ره‌می بزووتنه‌وه‌یه‌کی جه‌ماوه‌ریی کر[[کارانی ب[[کار نه‌بووه. ه‌نگه
ئهم ب[[چوونه سه‌ره‌نجام به‌وه بگات، که پ[[که‌[[نانی ئهم [[کخراوه
زه‌مینهی با‌به‌تیی نه‌بووه! ئایا ت[[ش هه‌مان ب[[چوونت هه‌یه، وه‌یان پ[[ت
وایه زه‌مینهی با‌به‌تیی ب[[په‌یدا بوونی ئهو [[کخراوه له ئارادا بووه
و ئه‌وه ئه‌سه‌ه که ک[[شه‌یه‌ک له ئارادا بووه یان نا، ته‌نانه‌ت ئه‌گهر
ئهو ک[[شه‌یه نه‌گه‌یشتب[[ته ئاستی بزووتنه‌وه‌یه‌کی به‌رچاو و
هه‌ستب[[کراویش؟

وه نام:

ئەو ئاستە يەكەتى بەکاران ل ئىجامى بزووتنەو يەكى جەماوەرى بەکارییەو کە خاوەنى دەیان خەپشانندان ونازەزایەتى جەراو جەر بوبەت نەهاتە بوون، بەنام بە دەنیایەو ئەو دەم دروستەین و جوانترین بریارەک کە مارکسیستە نوێیەکانى کوردستان دابەتیان ل یەوێند بە زیندوتەین و بەرچاوتەین کەشەکانى کەمەگەى کوردستانەو، دوو بریار بوو کە بە کرداریش چوونە پەشتى، یەک کەشەى کوشتنى بەلەشاوى ژنان بوو، دوو کەشەى بەکاریبوو . دەکرەت وەک دوو خاەى پەرشنگدار ل مەژووى مارکسەکانى کوردستان تەماربەرەت.

بەکاری تا ئەو پەرى دەرەقى خەى دەستى نا بوو بىناقا قای زەرەبەى خەکی کوردستان. کەمەگە هەموو بەسەریەکدا کەوتبوو، نەک هەر کارگەکان، زەرەبەى دام و دەزگا خەزمەتگوزارەکان یان داخرا بوون یان بە چوار پەنج مانگ جارەک مووچە دەدرایە کارمەندەکانى. دەسەتاتى کوردی نەک هەر خەریکی چارەسەرکردنى ئەو ئەزەمە قووە نەبوو، بەهەکوو بەشەک بوو ل قووەکردنەو، چ بە ئاودیووکردنى کارگەو ئامەرەکان، چ بەتەنەبەردنى سەرۆتەو سامانى گەشتى بە پرکردنى گیرفانى بەرپەرسەکان و چەکدارکردنى حزبەکانیان.

ئەگەر ئەم لەشکرە ل بەکاران خەى رەک نەخستبوو یان پەرچەکردارى بە کەمەبەى نەبوو، دەبەت ئەو مان لەبەر چاوبەت کە دەبەى هەفتا و هەشتاکان لە عەراقدان نەک هەر سەینەوێ شەوکانى رەکخراو بوون بوو لە دەرەوێ دەسەتات، بەهەکوو سەینەوێشى بوو لە عەقەبەتەى بەشەرەکان. بارودەخەک سیاسەتى بەعس خەقەندبووى ل نەو خەمەکدا کە هەمیشە وەک و تاک بێر لە چارەسەر و نام بە کەشەکان دەکرایەو. یەکەتى بەکاران سەرەبارى ئەوێ هەوێ خەى خەستبوو گەر بە چارەسەرکردنى ژيانى بەکاران ، لە لایەکیتریشەو دەیویست ئەو ئەقەبەتەى نارەکخراو بوونە تەک بەشەندەت و وەسەلەبەکی نوێ خەباتکردن بەختە بەردەستى کەمەگەى کوردستان. هەچ کەسانەکی ئازادىخوازو مەرفە دەست ناتوانن بەدەنگ و دەستەوستان دابەنشیت لە بەرانەبەر مەرگى لەسەرەخەى کەمەگەکەى. ئەمەش لەو بەرەبەرەبووین کە نەمانتوانى بەدەنگەین.

پەرسیار: ئەگەر ئامانجى بنەهەتەى ئەم رەکخراوە بریتى بووبەت لە: “کار یان بيمەى بەکارى”، ئایا لەو بار و دەخەدا کە حکوومەتى بەعس لە کوردستان پاشەکشەى کردبوو، کارگە و کارخانەکان لەکار کەوتبوون، کوردستان دوو جار لەژێر گەمارەى ئابووریدا بوو،

دهسه لا تکی دواکهوتوو، یانی، بهرهی کوردستانی ژرخانی کوردستانی
تاان و ئاودیو ئەکرد... چەند زەمینەیی گونجاو و لەبار بە ئەو
ئامانجە فەراھەم بوو؟ پاشان دەپرسیم: ئەم ١١ کخراوە توانی کارەک بە
کرکارانی بەکار بکات؟

وەلام:

کاری گونجاو یان بیمی بەکاری زرتەر وەک دروشمی ستراتیژیانی
بەکاران نمایش دەکرا، کە ئێوە خواستی هەموو کەمەکان یەک
تەندروستە. یەکەتیی بەکاران کاری خەیی لێ چوار چۆنی ئێوە دروشمی
قەتیس نەکردبوو. ئێمە بە کەمترین دسکەوت بە بەکاران دەرگای
زەرەکی لێ و ١١ کخراوێ خەرخوازیانی دها تەن کوردستان داکوتا، کەم
تا زەرەکی دسکەوتمان هەبوو بە خەیی بەکار. بەلام لێ بەرانبەر
ئێوە هەموو خەیی خەیی ناووس کردبوو و چاوەروا نیان هەبوو،
دەتوانین بەئێم دسکەوتەکان هیچ نەبوون.

ئێمە بە بە باشتەکردنی ژیان و گوزەرائی خەیی بەکار لێ ١٩/٦/١٩٩٣
بیریاری خەپشاندا نمان دا لێ سلەمانی و لێ هەولەریش بەخستنی
کە بونەوی نارزایەتی.

ئێوە بانگەوازی مان تەواو دسەتاتی حکومەتی هەریەمی سەغەت کردبوو،
هەواڵی خەپشاندا نەکەمان بە شوێنێک دنگی دا بوو و، ١١ ژنەمان
عراق لێ ژمارە ٥٢٦٣ لێ ١٨/٦ بە سەردەرکی دیار نووسیوی (سەیی
یەکەتیی بەکاران دژ بە پارتی بە کرێگیراوەکانی ئێمەریکا لێ
کوردستان خەپشاندا نەدەکات). لێ سلەمانی لێ ژنەکانی ١٦ و ١٧/٦
دانێشتن لێ گەنە مەبەندی یەکەتیی و بەری کوردستانی و پارێزگاری
سلەمانی کاک جەمال عەبدول کرا، مەبەند رایگەیاندا کە مل بە
داواکاری بەکاران نادات، سەربەری فشارێکی زەر بە سەر ئێمەمان
بەکاران، دسەتەیی لێ هاورێانی لیژنەیی باڵایان پاش دەرچونیان
لای پارێزگاری سلەمانی و رفاندبوو، پاش ئێوەی ئاگادار کرا بوون و
کەوا خەپشاندا نەکە ناکرێت، لێ پاش چەند کاتێمەریک لێ گلدان و
ئازاد کرا بوون.

لێ هەولەریش دەرگای ئاسایش تەواوی شاری چنێبوو چەندین ئێمە
یەکەتییەکانمان لێ کاتی بەوا بوون و بەیانامدا لێ لایەن ئاسایش و
دەسگیرکرا بوون، لێ دانێشتنمان لێ گەنە پارێزگاری هەولەری (کاک
عەبدولمەوھەیمەن بارزانی) من و کاک عەبدولرحمان و کوو لیژنەیی
سەرپرێشتکەر، پاش ٢ سەعات لێ گفتوو گەو بەبەیندان لێ لایەن
پارێزگار و، بەوی ئێگەر گەنە مایە و لێ پاش ئێوە ناوانی کە
مەجلیسی وزەرا راوانی کردوو ئێوە بەبەین بەت لێ (١ - ٧٠٠٠) بەش

بیدم ب بکاران، ت نان ت ل قس کانیدا چ ندین جار ت نکیدی د کرد و ک و ا در ناکات. دیار ئاماد یی کی باش ه بو ب خ پیشان دان، ب بام ب ه ی ئا زی بارو د خ ک و ل دانیشتن کدا ب ئاماد بوونی ئم هاور یان (شاپور ع بدولقادر ، قابیل عادل ، سیروان ع لی، د. ئمین ، س ردار ح مید، ع بدو سلا مان، ع بدولر حمان م ولود و من) بریاری دواختنی خ پیشان دان کمان دا، دیار پش ئم هاور یانمان ل شاری سلا مانی ئ و بریار یان دابوو. رژی ۱۹/۶ ک م م کی ب رچاو ل و بکارانی ئاگاداری دواختنی خ پیشان دان ک ن بوبون لای بنکی بکاران ئاماد بون.

ل در ژ ی ه و دانمان ب چار س ری ک ش ی ب کاری و ر گریی کانی حکوم تی ه ر م ل پش ر کخراو کمان، لیژن یی کی س ک سی ک پکها تبوو ل (ج مال چاوشین ، ع بدولر حمان و من) دانیشتن کمان ل گ ک ک سرت ر سو س ر کی حکوم تی ه ر م ل ۲۳/۷/۱۹۹۳ ئ نجام دا ، ل و دانیشتن دا س داواکاریمان خست ب رد سستی ک ک سرت ۱- و زیری ناو خ ک ک (یونس م ولود ژ ب یانی) م م تی ه ر گرتنی پ ن د داین ب یادکردن و ی ی ک مین سا ل ژ ی ی ک تی بکاران . س بار ت ب خای ی ک م، راست و خ ل ب رچاوی ئ م دا ت ل ف نی ب ک ک یونس کردو م م تی ه ر گرتنی ب و رگرتین. خای دوو م پ یو ست بوو ب قانونی ج معیات و ک پ یو ند بو ب م م تپ دانی کاری ر ژ نام و ر کخراو کان و . ب ئ و خا ش دوو ه زار دیناری پ داین ب و رگرتنی م م ت ب ر ژ نام ی د نگی بکاران . خای س ی م ک ش ی کار پ یدا کردن بوو ب بکاران . س بار ت ب م خا ب م م نی گ ران و ی (۲۳۳) کر کاری پ داین ب س رکار کانیان ک ل س ر د می ب عس ب بیانی ج ر او ج ر ل س ر کار کانیان دوور خرابون و ، و دام ز راندنی ۳۰ ب کار. (ب بام ئ م ب م ن ن ه ر ل خانی ب م مان و و ن چوون خانی کردار و). ه ر و ها داوای ئ و ی ل کردین ک و ا پ شن یاری خ مان ل م ر ک ش ی ب کاری و پ ش ک ش ب ی ن، ئ و بوو ل ۱/۹/۱۹۹۳ ع بدولر حمان م ولود و من یادداشتنام یی کان ئاماد کردو ل دانیشتن کدا ب بشداری هاور یانی سلا مانی (کاژاو ج مال و ف ر یدون ح م سا ح) پ ش ک ش ی ک ک " ک سرت س و " مان کرد. دیار ز ری پ باشبوو و م م نی ئ و ی دا ک و ا بیخات ب رد سستی م جلیسی وز را. ب بام ئ ستاشی ل گ د اب ت ه و ا کمان ل و یادداشت ن بیست و . ئ م کاران و چ ندین پر ژ ی ترمان خست ب ر د سستی ن ک ه ر د س م تدارانی کوردستان ، ب ک کوو ئ و کخراو خ ر خوازیانی ک ل کوردستان کاریان د کرد. ب بام ئ نجام ک ی و بام ن دان و و خ

دزیندو بوو له داخواز کا نمان.

پرسپار: زه جار څه څه له سازمان و گروهه کان، پاشانیش له حیزبی کوم نیستی کرکاری عیراق نه گیر، که ده خا ه تیان له کاروباری هم څه کخراوه دا کردووه! به به وای ت، سازمان و حیزبه کان مافی ده خا ه تکردنیا نیه؟ نه گهر نییانه، به چی؟ نه گهر هیانه، چن؟

وه نام:

وشی د خا ت خی له خیدا مانای ه ل د به خشت، یان به مانای کتر ه ست به وجودی ه ل د کیت له پشتی و و خشت له د به ت ژماره کی به حساب. ئ و د س ا ت دیکتا تر کان به مافی خ یانی د زانن کی و چن بیان و د خا ت له وردو درشتی کوم گ بکن. هرچی شته به عقی به ش ر کانیش و له د ر و ی د ست و ردانی ئوان نیی، دیار ئ و کار ش له ژر ناوی ج راو ج را ئ نجام د دن، ک ت ای کشی به ر به تکردنی کوم گ ی له خزم ت ستراتیژی کی تایید تدا.

من بروام به هیچ شو و ی که له د خا تکردن نیی، ئ و ش نک هر به ئ حزب و گروه کان، ت نانت به د و تیش. له هر و ا ت کدا ک پا بندی ماکانی دیموکراسی به خی نادات د خا تی کاری ر کخراوه کان بکات، ت نه ا ئ و ر کخراوانی ک بودج له د و ت و رد گرن، د و ت به ی ه ی ت نه ا داوی لیستی ئ و کارانی ک ئ نجام دروان له گ چ نیی تی س ر فکردنی بودج ک. به ی نیی ئ رگان دروست بکات و ئ رگان ه بو و ش ن ت و.

من ک ر کخراو ی کی س ر به خ م به هیچ لایه نک نه ر وای و نه مافی ئ و ش ه ی د خا ت له کار کانمان بکات. ئ گ ر خ یان به هاو خ بات و هاو بیر د زانن، یان هر نزیکا ی تی کی تری ه ی، د توان ت به شو و ی کی ر سمی و له ک نا ر سم کانی خ ی و ک م بکات یان پشنیارو به چوون کانی خ ی بگ ی ن ت. نه و کوو به ت ناو ر کخراو کت و له ژر پ رد ی یاری دیموکراسی ک اندا ن یار فیکریه کانی خ ی و لابند ت. ئ گ ر نا ئ و ا ئ م ر کخراو ق تیس د م ن ت و له نوان کوم خ کی تاییدت و هاو فکرا، له ک تایشدا به گو ر ی گ و ر و بچوکبون و ی گروپ و سازمان سیاست ک ئ میش گ و ر و بچوک د به ت و، وات ئ و ئا مانج ی به ی دروست بوو له بند ر تدا، له د ستی دات.

پرسپار: زه جار باسی سهر به خ بوونی څه کخراو که نه کړت، به باوه ی ت سهر به خ بوونی څه کخراو که ده به چن به ت؟ ئا یا ده کړ به یین،

“یه‌ک‌تیی ب‌کاران” ر‌ک‌خراو‌کی س‌ه‌ر‌ب‌ه‌خ‌ بوو؟

وه‌لام:

پ‌م‌ وای‌ و‌لامی ب‌شی ی‌ک‌می ئ‌م‌ پ‌رسیار‌م‌ ل‌ و‌لامی پ‌رسیاری پ‌شوت‌ردا داو‌ت‌و‌. ب‌لام ب‌ و‌لامی ب‌شی دوو‌می پ‌رسیار‌ک‌ د‌لام‌م‌ ، ی‌ک‌تیی ب‌کاران ر‌ک‌خراو‌کی س‌ر‌ب‌خ‌بوو ل‌ د‌س‌لمات و‌ پ‌اشک‌ی هیچ حزب‌کی سیاسی ن‌بوو ب‌ ش‌و‌ی‌کی ف‌رمی. ب‌لام ب‌ و‌ پ‌ی‌ی‌کی ک‌ ز‌ر‌ب‌ی ه‌س‌وراو‌ک‌انی ک‌سانی مارک‌سی و‌ چ‌پ‌ بوون ب‌ی‌ ه‌ر‌زوو د‌س‌لمات و‌ ک‌م‌گ‌ ئ‌م‌یان ب‌ ب‌ش‌ک‌ ل‌ ر‌وتی ک‌م‌نیست و‌ پ‌اشان حک‌ک‌ د‌ای‌ ق‌م‌. دیار‌ د‌س‌لمات ب‌ م‌ب‌ست‌و‌ ئ‌و‌ کار‌ی د‌کرد، ئ‌و‌ش ب‌ م‌ب‌ستی د‌ابرانمان ل‌ ک‌م‌گ‌. ئ‌م‌ س‌ر‌ب‌خ‌بوونی خ‌مان ل‌ ه‌موو د‌ز‌گ‌ای‌ک‌ پاراستبوو ب‌لام ن‌مانتووانی س‌ر‌ب‌خ‌یبوونی خ‌مان ل‌ د‌خ‌ا‌ت‌کانی حک‌ک‌ ب‌ ش‌و‌ی‌کی ئ‌سو‌ی‌ ب‌پار‌زین. دیار‌ئ‌و‌ ب‌چون‌ی ک‌ ل‌پشت د‌خ‌ا‌ت‌کردنی ک‌در‌کانی حک‌ک‌ و‌ستا‌بوو دوو‌ خ‌ا‌ بوو:

۱- ئ‌م‌ حزب‌ خ‌ی ب‌ حزب‌ی ک‌ر‌کاران د‌زانی، ه‌ر‌ ب‌ی‌ ح‌قی م‌م‌ستایی بوونی خ‌ی ب‌س‌ر‌ ه‌موو ت‌یف‌کانی تری ک‌م‌گ‌دا ب‌ ر‌وا د‌زانی.

۲- ئ‌و‌ ت‌س‌ور‌ی ک‌ پ‌ی‌ و‌ابوو ر‌ک‌خراو‌ ک‌ر‌کار‌کان ل‌ د‌س‌لماتی ب‌ر‌زواری س‌ر‌ب‌خ‌ن‌ک‌ ل‌ ئ‌حزابی ک‌ر‌کاری.

ل‌ س‌نگ‌ی ئ‌و‌ خ‌ا‌ن‌و‌ ر‌وا‌یت‌ی ب‌ خ‌ی د‌ابوو د‌خ‌ا‌ت‌ ل‌ وردو درشتی کار‌کانمان ب‌کات، ه‌ر‌ ل‌ دروست‌کردنی ئ‌ر‌گان‌کانمان‌و‌ تا د‌گات‌ ه‌ب‌زاردن‌کان و‌ گ‌رانی م‌راسیم‌کان.

دیار‌ ل‌ل‌ای‌کی تریش‌و‌ خودی ک‌س‌ ن‌اسراو‌ک‌انی ر‌ک‌خراو‌ک‌مان زمانی نووسین و‌ وتاردانمان هیچ جیا‌وازی‌کی ن‌بوو ل‌گ‌ و‌تار‌ سیاسی‌کانی حک‌ک‌.

ئ‌م‌ ب‌د‌ ح‌ا‌یبوون‌ ل‌ س‌ر‌ب‌خ‌بوون و‌ پای‌کانی کاری ر‌ک‌خراو‌ی ج‌ماو‌ری، ل‌ و‌لاش‌و‌ ب‌ر‌ب‌ست و‌ پ‌لان‌کانی د‌س‌لمات ل‌ ب‌ران‌ب‌رمان و‌ و‌لام ن‌دان‌و‌ ب‌ داخ‌وا‌ز‌کانمان، ک‌ش‌کانی ناو‌ ر‌ک‌خراو‌ک‌ی گ‌ور‌ت‌کرد‌و‌، تاگ‌ی‌اندی ب‌ دوول‌ت‌ کردنی ی‌ک‌تیی ب‌کارانی سل‌مانی.

پ‌رسیار: ئ‌ه‌گ‌ر‌ ک‌ر‌کار‌کی ب‌کاری کارا و‌ د‌س‌ز، ئ‌ه‌گ‌ر‌ بهات‌ب‌یه ک‌م‌نیست یان س‌ه‌ر‌ به ی‌ه‌ک‌ک‌ له سازمانه ک‌م‌نیستی‌ه‌کانی ئ‌هو د‌مه نه‌بووایه، نه‌خش‌ی له پشت‌ه‌وه ب‌ دانراو‌ ب‌ئ‌ه‌وی د‌ه‌نگ‌ نه‌ه‌ن‌ و‌ نه‌توان‌ت‌ ب‌چ‌ته‌ ا‌به‌رایه‌تیی ئ‌هو ر‌ک‌خراو‌ه‌وه، ساز ئ‌ه‌ک‌را؟

وه‌لام:

لځ هډولر هېچ کيسکي لځو با بټمان بڼه ها تڼ پښ، کس هډو هېچ پڼو نديکي بڼه دونيای کڼم نيستيو وڼه نځو کڼچي نځ ندامی ليژنځي با ځو.

پرسپار: گڼ فار و بڼاوکراوه کاني "يه کڼتي بڼکاران" چي بوون؟ چهند ژماره لځ دهرچوو؟ نووسه راني کڼ بوون؟ باسه بڼه هتيه کاني چي بوون؟ چڼ ده نووسرانه وه، به ده ست يان به چاپ؟ تيراڅيان چهند بوو؟ شوازي بڼاوکردنه وه يان چڼ بوو؟ ئايا نه وانه شتکي وهک ئهرشيف لځ ماوه ته وه؟

وه ځام:

يک کڼتي بڼکاراني هډولر رڼنام يکي مانگانځي هډو بڼ ناوی دڼنگي بڼکاران، يک کڼمين ژماري لځ ئابى ۱۹۹۲ بڼاو کرايو وڼه لځ ژمار ۷ وڼه بو بڼ زمان حا يي يک کڼتي بڼکاران لځ کوردستان ، ۱۸ ژماري لځ دهرچوو لځگڼ چڼد پاشک يک. دڼستي نووسه راني لځ سر تادا ئم کڼسانڼ بوون (جڼمال چاوشين، عڼ بدو ځا سلمان، عڼ بدولر حمان مڼ ولود ، جاسم محمڼ د و من) . پاش سرتاس ريپوونڼه وڼه هاور ياني سلمان نيش بڼشدار بوون لځو هاور ياني کڼ لځ يادما ماون فڼره اد فڼر ج ، ئازاد، سڼلام مارف و چڼندان هاور ي تر ، بڼام زياتر وڼک نووسين. تايپکردني هډموو ژمار کڼ لځ سر شاني من بوو. وڼکوو نووسين زڼرب ي هډسوراواني بڼکاران بڼشدار دڼبوون لځ نووسين و دارشتنى هډواځ دا، دڼکرت لځو بار وڼه بڼ زانياري زياتر بگڼر يڼو وڼه بڼ ژمار کاني دڼنگي بڼکاران.

بڼر و ئايار:

بڼ ناوی کڼميتي مڼراسيمي يکي ئايار وڼه دڼرمان دڼکرد. لځ ۱۴/۴/۱۹۹۳ يک کڼمين ژماري دڼرچوو، پاشان چڼد ژمار يکي تريشي بڼدوا دا هات . دڼستي بڼر وڼه بڼر دڼکڼي پڼکها تبوو لځم کڼسانڼ: (يوسف ، سڼځا ح ، گڼران). لځ نيساني ۱۹۹۴ بڼه مان شڼو ي سا ي رابردوو بڼر و ئايار مان دڼرکرد، دڼستي بڼر وڼه بڼر دڼکڼي پڼکها تبوو لځم کڼسانڼ: (عڼ بدولر حمان ، سڼردار، گڼران).

هډوا ځنام ي ځپيشان دان:

لځلايڼ يک کڼتي بڼکاراني سلمان يي وڼه دڼرد کرا، تايبت بوو بڼ ځپيشان داني ۱۹/۶ کڼ بريار بوو بکرت. دڼنيا نيم چڼد ژماري لځ دهرچوو ، بڼام يک کڼمين ژماري لځ ۲۱/۶/۱۹۹۳ بڼاوکرايو وڼه. نووسه راني (سڼځا ح، ئڼنو، کاڅاو، عڼ بدولر حمان) دڼستي بڼر وڼه بڼر دني ديارى نځکرا بوو.

کارهای گای کر:

زمانه‌ی (یه‌ک‌تی کرکاران له کوردستان "فدراسیۆن") بوو، ئهم رهخراوه له ۸/۷/۱۹۹۴ له ئه نجامی یه کهترنی چه ند رهخراوه یه کی تری کرکاران له گه یه ک‌تی به کاران، ئهم رهخراوه یه په کهات. ژماره ۱- ۲ ی رهگای کرکاران له نه فه مه ری ۱۹۹۴ به او کرایه وه، به و په یه ی ناوی ده سه تی نووسه ران نه نو سه راوه دهنیا نیم له وه ی ده سه تی نووسه رانه کی له که په کهاته وو، به هم سه ره نو سه ره کی کاکی عه بدوله رحمان مه ولود بوو.

پرسپار: لایه نه به‌ز و لاوازه‌کانی په‌یوه‌ندییه‌کانی ئوه له‌گه ده‌سه‌ات، حیزبه‌کان و ځخراوه جه‌ماوه‌رییه‌کان چی بوون؟

وهلام:

[illegible]

پرسیار: شه‌ی ناوځ ۍ بزووتنه‌وه ئیسلامییه‌کان څ‌ری دایه‌وه ، ئه‌ی ۍ "یه‌ک‌تیی ۍکاران" چ‌ان بوو؟

وه نام:

شما گوران وای که مگای به خای سفر، دای شکردنی که مگای به سر بررانی خیر و شردا. له شردا به شردکان حوسه ی گورتیان نیی، تور و خپرست دین، عداالت و عداالت خوازی دبت م قو لای کی سواو بناورک. دوو شت دتوانت له و سرددما جگا و گات پت و بکات له ناو که مگای دا، ئویش چک و پارای. ئم هیچ یک له وانمان نبوو. سروتی ئم قسم کردن و ئو ئت ریت ی بوو که له ناکامی کارکانمان و له که مگای پیدامان کردبوو. خیر به ئم ناسودیی و خشگوزرانی خک بوو، رشن له شردا ئوانه نک هر له دست دچن، به کوو به چند فرسخیش که مگای له و ناسه ی دوور دکه و ت و.

ئم له کاتی شای ناوخدا سرباری له دژ وستان وای ئو شما به نووسین و که رو که بوون و کانمان، به بشداری له گ که م ی ئوارکانی کوردستان، حزبی که نیستی کرکاری عراق، پارتی کاری سربخ، حزبی زحم تکشانی کوردستان و رخراوای تکشان، دوو خپشاندانی شک دارمان دژ به شری ناوخ به رپا کرد له شاری ه ولر. له دوو م رژی خپشانندان که، زیاتر له پنج هزار خک ناماد بوون و به شوکی زمر م درنا لای بنکی به کاران و دست پی کرد و به ناو بازاری شخ ئا دا تپیری و لای که تری سلام و ستا، بریار بوو هر له و دا نو نری لای نه کان قسم به خپشانندران بکن. پاش خوندن وای ناوی لای نهکانی به شداری بوو له خپشانندان که له لاین لیژنای بر و بردنی خپشانندان که، له پ خپشانندران درای به ر دست رژی گولای بیک یسی و هر له و دا دوو ها واتی به ناوکانی (خالد خلیل حم د ئمین و حمید حوسن) گیانیان له دستدا و (رفعت ساح، خزر سفی مامند، جوه هر ئ نو ع بدولج بار، عومر قاسم قادر، معروف سوار م ولود و جوه هر جعفر حوسن) به توندی بریندار بوون. به مژوش ئو دمم هر له و کات دا که خپشانندران ختانی خوین کرابوون، رادیی حزبی شوعی له ه ولر و ل س زمانی کاک کریم ئحم د و خپشانندرانیان به ئاژاو گ له ق م دا.

پرسیار: له ناوچهی بادینان نه تان توانی کارکی ئه وت! بکه ن! ه کاره که ی چی بوو؟

وه نام:

بادینان به ت ح سار که ی شرزاد ح سن و پارتیش دوری باوک که د گ ت، وک چن له شو نکی ئو رمان دا باوک د ت (گو

بگرن... بڊ دوا جاري... لڳره لڳم حساره ي من، نه ڪوڻ ڙن ڊنڊ و نه ڪڇ ده توانڊ شوو بکا، ٽهوهي ڇي به ڪڇي من داده ڊڊ ده بڊ له ڊڊو تاريخي ڙووره ڪهشي دا حورمه تي ڇي و من و ٽم حساره رابگر... (۳ ڊڊ ٽوانڊي پڻش ٽم... توانيان ڪار ڪ لڊ ڊرڊوڊي بڊرڙوڊو ڊنڊ ڪاني پارت ي بڪن لڊ ناوچڊي بادينان، وڊ ڊڊ ٽوانڊي دواي ٽم... پاش هڊو و ٽڪڊشان ڪاني هاورڊ " ڊڊير عومڊر" و ڪڊمڊي هڊسوراوي تر لڊ ڊڊڙي بادينان بڊ دروستڪرندي رڊڪخراوڊيڪ بڊ بڊڪاران، توانرا لڊو بارڊو بڊياننامڊيڪ ڊرڊڪن بڊ ناوي " ليڙنڊي ڪاتي يڊڪڊتي بڊڪاراني دهڪ" لڊ ۲۲/۵/۱۹۹۳ (بڊياننامڊڪ بڊ زماني عڊرڊي بوو). ٽو بڊو پاش ماوڊيڪي ڪورت و لڊ ۲۵/۸/۱۹۹۳ هاورڊ ڊڊير ڊرفڊندرڊ و لڊ ۲۸/۸/۱۹۹۳ ٽرمڊڪي لڊسڊر ڊڊي سمڊ زاخڊ ڊڊرڊرڊو... بڊي هيج ڪارڊڪمان لڊو بارڊو ڊڊوڊو پڊشو و لڊو ناوچڊي.

پرسیار: ئهو دهمه "يهكـتیی بـكاران" لهگهـ مام جهلال كـ بوونهوهیهکیان ساز كرد، ئهو كـ بوونهوهیه لهسهر داوای كـ بوو؟ لهلایهن "ی. ب" كـ بوون ئهوانهـی بهشدارییان تـدا كرد؟ ئایا بهشدارییهكه به هزامةندی بـهرایهتیی ئهم بـكـخراوه بوو؟ باسهكانی ئهو كـ بوونهوهیه چی بوون؟

وهذا ما:

[illegible]

ئەم دابوو بە قسەکردن.

پرسیار: سەرەنجام ئەم کەخراوە دوولەت بوو، هەي دوولەتبوونەکەي چي بوو؟ ئایا کاریگەری ئەو کەبوونەووەیه یان کاریگەری عەبدوای موهتەدی و کەمەه بوو؟ وەیان نەخەر، ئەوانە سەربار بوون و خەي لە خەیدا زەمینەي دوولەتبوونی ئەو کەخراوە فەراهم بوو؟

وەلام:

لە پرسیارکەتدا، ئەو ناوو لایەنانەي وەک کاریگەری نەگەتێفانە لەسەر رەکخراوەکە ناویانت ریز کردوو، دابوایە ناوی حیزبی کەمەنیستی کرێکاریش لەو ریزدا بووایە، چوونکە لە راستیدا ئەوانیش تەڕفەکی کاریگەر بوون لەو کەشەي و قوڵکردنەي نەگ چارەسەر کردنی. ئەوان تا مەنسوری حکمەت رەخنەي توندی لە هاورەییانی حککە نەگرت بەهەي تەرفداریان بە بەشەک و دژایەتی بەشەکی تر و بە ئایدیلۆیکردنی کەشەکان، بە نەفەسەکی درەژەو خەریکی قوڵکردنەي کەشەکان بوون.

دیارە بە دانیایەو دۆم ئەو خەتەي کە بەخەتی کەمەنیستی دژانن خەتەکی زەر لاوازبوو پەشم وانییە توانای ئەوێ هەبوایە بەکارانی سەلمانی دوولەت بکات، بەلام دۆنیای سیاسەت وایە کاتەک خەت لە ئەزەمدا بیت دۆژمنەکەت هەرچەندە بچوکیشبەت، تەگەورەي دەکەیت بە رەوابوونی شەرکەت، لەوکەشەپەشدا هەروا کرا. بەشەک لە کادرەکانی حککە بە لاسایکردنەي مەنسوری حکمەت لە جیابوونەو کەي لەگەڵ حیزبی کەمەنیستی ئەراندا، چەن سە هەي دیاریکرد لە ناو حیزبدا ئەمانیش سە هەیان لە ناو "ی ب ک" دیاری کرد وەک (۱ - هەي کەمەنیزمی کرێکاری ۲ - هەي ناوەند ۳ - ناسیونال چەپ) ئیتر دابوایە خەت یەکلەیتەو، وەک ئەوێ کادرەکی باەي حککە بە منی وت (تا ئەستا تە لەبەرانبەر کەشەي نەوان هەسوراواندا وەسەتییە دەبەت خەت یەکلەیتەو لەگەڵ کام تەرفیت!).

کاریگەری کەبونەو کەي مام جەلال ئەو بوو، کاتە لە چاوپەکی وەتەنی برادەرانی ئەمە لەگەڵیدا، راستەوخە پەیتوبون کە ئەو سەربە کەمەنیزمی کارگەرین، ئەگەر سەربەخەن مە نامادەم یارمەتیتان بکەم، ئەو قسەي بیانووێکی زیاتری دایە دەستی بەشەک لە هەسوراوانی "ی ب ک" بە دژایەتیکردنی "حککە" و قوڵکردنەي کەشەکان تا چوونە دەرەوێ بەشەکیان لە یەکەتی بەکارانی سەلمانی ە و دروستکردنی رەکخراوەیەکی تر بە ناوی: " رەکخراوەي بەکاران".

بەلام بەای مە هەموو رەکخراو و ئەرگانەکی سیاسی و جەماوەری، ئەو

کاتای له پایه کم مایه تکه کی خای داد برکت و پشه وی ناکات له کاره کانی و ده که و ته ده خه کی به سته کیه و له ووی پایه کم مایه تیکه یه و، ئیتر ده که ونه و نه یه کترو تاوانبارکردنی یه کتر به ته ته تی جه راو جه ر. که شه و به ته جه و به یه که له م ره سه ره به خه بوون و ناسه ره به خه بوون و جه نه ته تی میکانیزمی ره که خستنی ره که خراوه یه که به به کاران و شه و یه کارکردنی له که ده سه ته ته دا یه خه یه گرتبووین وای کردبوو له شه نه که کتر و جیاوازتر له و سه نگه ره یه که بریار بوو له و یه شه به که ین خه ریکی شه ر بوین له که یه کتر. نه م به ه مان سونه ته حزبه کانی ناو به ره یه کوردستانیه و خه ریکی دابه شه کردنی کم مایه که بووین له سه ره بند مایه ئایدیه له ژیه ته. نه م سا مانه کی په شتر له که بوونی رای جیاواز و مللانه یه فکریشه و، چوونکه له حه ته ه که کشاندا بووین، جیاوازه فکره کان ده ست و په نه ده گرتین و که سیش بیر له جیا بونه و نه ده کرد و.

پرسیار: نهو به شه ی که جیا بونه وه “له که خراوه به کاران” یان په که ه نه. ئایا نه م هاو نه یانه توانییان نمونه یه کی باشته پیشان بده نه؟ وه سه ره نجام ده سکه و ته کی زه تر به کریکارانی به کار به ده ست به نه نه؟

وه نام:

من زه ئاگاداری وردیه کاریه کانی کاری نه و ره که خراوه یه نه بووم، به نام وک له ژیک له و ده نیام نه که ره کاره کی باشته و زیاتریان له یه که ته به کاران به که بایه نه و له ۱/۹/۱۹۹۵ به ده رکردنی به یان نامه یه که ئیعلانی یه که گرتنه و نه ده که له که یه که ته به کاران له کوردستان، واته که رانه و یان جه رکیتر به ناو ه مان ره که خراوه یه په شو.

پرسیار: سه ره نجام هه ردوو که له که خراوه پووکه یه وه! به چی؟

وه نام:

وک و تم نه و دوو ره که خراوه له ۱/۹/۱۹۹۵ یه که نه گرتنه و. نه و واقعیه ته سیاسی و ئابورییه له سه ره ده ته یه که ته و پارتی له کوردستان زه که راوه، و زیاتر له دوو ده یه یه ده ستیان به سه ره وردوو درشتی سه ره چاوه ئابورییه کانی کم مایه که یه کوردستاندا گرتوو، به به ره ژه و نه ندی به مایه یی و حیزبی خه یان. کاردانه و یه کاره کانیان واقعیه ته که ناله باری له سه ره زه مینه یه کوردستان به ره م ه ناوه، بونی نه و سیاسیه ته نه خوازراوه وایکردوو کارکردن له ده ره و یه بازنه یه نه و دوو حیزبه ئاسان نه ته. یه که ته به کارانیش وک ده یان ره که خراوه و ره ژنامه و گروهی تر که به هیواو ئومه دی دروستکردنی کم مایه که یه کی

تڼدروست و يکسان ، بڼ شرو شوقکي بڼ وڼڼو ، لڼسر نڼرکو ماندوبوونی خڼيان دڼستيان دايڼکار ، کڼچی دڼسڼات بڼوپڼری خوڼن سارديڼو مامڼڼڼيان دڼکات ، سڼرکوتيان دڼکات يان پشتگوڼيان دڼخا . لڼدڼسڼکي تريشڼو دڼيان ڼڼکخراوڼي بڼناوڼرکي خڼي بڼ پارو ئيمکاناتي بڼ تانڼبراوی کڼمڼگڼ ، بڼ بڼلارڼدابرڼنی خڼک قوت کردڼتڼو .

پرسپار: دهرس و نهموونه کانتان بڼ بڼکاراني نڼستا چين؟ نيا پڼت وایه، له نڼستادا پڼويستی ڼڼکخراوڼکي هاوشڼوهی نهم دهمه له نارادايه؟

وهڼام:

من بڼکورتی چڼند خاڼک سڼبارت بڼ بڼشی يڼکمی پرسپارکڼت دڼستنیشان دڼکڼم . پڼم وایڼ خاڼگڼلڼکي گشتگيرو بڼرتين بڼ هڼموو رڼکخراوڼيکي جڼماوڼری فرڼ بڼچوون و فکری جياواز نڼم چڼند خاڼک وڼک بڼمايڼک لڼبڼر چاوبگرڼت لڼ پرڼسڼی کارکردنيدا: ۱- خڼپاراستن و خڼدورگرتن لڼ نايديڼلڼژيگڼرايی لڼ کاری رڼکخراوڼکڼدا .

۲- هڼميشڼ لڼ سڼنگڼی بڼرژڼوڼندڼکاني ڼڼکخراوڼکڼو مامڼڼڼ لڼگڼکڼشڼو رڼگرييڼکاني بڼردڼم رڼکخراوڼکڼ بکرت .

۳- بارنڼکردنی ڼڼکخراوڼکڼ بڼ کارگڼلڼک کڼ نڼرکی نڼو نييڼ .

۴- پاراستنی بڼماکاني ديموکراسی لڼ بريارو هڼبيژاردنڼکاندا .

۵- قبوڼکردنی اي جياواز و گڼڼڼان بڼ دوايی خاڼی هاوبڼشدا لڼ پڼناو کاری باشترو راگرتنی يڼکگرتوويی ريزی ڼڼکخراوڼکڼدا .

۶- رڼگڼگرتن لڼ هڼموو رڼکخراوو لايڼنڼک لڼ دڼخاڼکرتدن لڼ کاری رڼکخراوڼکڼدا ، نڼوڼش لڼ پڼناو راگرتنی سڼربڼخڼی تڼواوی رڼکخراوڼکڼ و لڼبڼر يڼکنڼترازانی .

سڼبارت بڼ بڼشی دووڼمی پرسپارکڼت دڼڼڼڼم: بڼو شڼوازي پڼشومان نا ، بڼڼام بڼ جياواز لڼو شڼو و ميکانيزمی لڼ زهنیڼتی نڼمڼدا بوو بڼ کاری وڼها رڼکخراوڼک . نڼم نڼوکاتڼی ی ب ک دروستکرد ، بڼتڼجرو بڼيڼکی زڼرمان هڼبوو لڼو مڼيدانڼدا ، چوونکڼ رڼکخراوڼيکي لڼو شڼو يڼ بڼ بڼکاران نڼزموونڼکی زڼر نوو بوو ، نڼک هڼر لڼ کوردستاندا بڼکو لڼ ناوچڼکڼشدا بڼگشتی . هڼر وڼهاکوردستان لڼ بارودڼخڼکی زڼر نالڼباردابوو ، چ لڼ رووی سياسیڼو و چ لڼ رووی نا بورییڼو .

کڼشڼيڼک لڼ دونيايی بيرکردنڼو يڼ نڼم هڼبوو ، و تا رادڼيڼک نڼستاش بڼردڼوامی هڼي نڼو يڼ ، هڼر ڼڼکخراوڼيک دروست دڼکڼين ،

جا ئو رځخراو له هره بوار ځکدا بټ زياتر بارگاوى د ځکرت بڼه کارى سياسى ، پيوایي د بټ له هه موو بوار ځکانى کم مټگ ځ قسې هه بټ و ځ گوتار ځ کانيشى هېچ جياوازيي ځى نابټ له گڼ حزب ځى سياسيدا . بټ ځ ځگر ئمر رځخراو ځى بټ بکاران دروست بکم له کوردستان ، راسته وځ پټ بټ ځ زموونى وټه ځى وک ځ نډا يان هره وټه ځى تری ئوروپا د بټ ستم ځ بيم ځ کم مټه ايو تيب ځ کان تيدا ځ گيرکراو ، له گڼ ځ ځ نيي ځى کارکردنيان له و بوار دا . بوونى رځخراو ځى بټ بکاران تا ئو کاتى کار و سرمايه له ئارادايي ، زورور ځى ځ ياتي ځ بټ کر ځ کاران و بکاران . بکار ئوکاتى بکار واته کار ځ کى له دټ ست داو يان تاز بډوواى کاردا د ځگر رټ ، له هه ردوو بار ځ دا پويستى بټ ئرگانيزاسيه نځ هه يه رووى له بکات :

۱- بزانينى هې له دټ ست دانى کار ځى .

۲- دټ ستنيشان کردنى تووانا يي ځانى .

۳- ئاسانکاري له ځ ځ نيي ځى گران بټ دوواى کاردا .

رځخراو ځى له م ځ شنځ راشته وځ د بټ پيو ندى هه بټ بټ وټه وټه ، بټ کار ئاسانى کارى رځخراو ځى و پاشتيکردنى له بوار جياجاکاندا ، بټ نمونه کر ځ کار بټ ځ وى بيمى هه بټ دټ بټ دټ وټه بټ ياساييک هه موو بوار ځکانى کارکردن ناچار بکات ځ ځ ځ ځ ځ ځ ديارى کراو له کر ځى کر ځ کار بگر رټ وټه بټ سډوقى بکارى ځ ځ استه و ځ له لايڼ دټ وټه وټه هه م پشتيوانى له بکرت و هه م بټ وټه بټ .

نځوزاد مډحت (گوران ځ بدو ځا) له سالى 1964 له شارى کرکوک له دايک بوو . له سر رټ تاي سالى 1980 دا د بټ ځ نډامى کم مټ ځ ځ نډراني کوردستان و پاشان ئ نډامى ځ ځ خراوى ځ وټى کم مټ نيست . يک ځک بوو له و د يان کم مټ نيستى ځ ځ ”حکع” يان پک هه ناو و له سالى 2002 دټ ستل ځ کار دټ ځ شته وټه .

بوانامى دپلا مى له (وټ ب پيچ ديزاين) هه ناو و له سالى (2002) وټ ما پټ ځى د ننگ ځکانى دام زران دوو . ئ نډام و دام زر ځ نډرى ځ ځ خراوى پيو ندى کوردى دژى جينه سايد . ئ ستاش دانيشتوى شارى تهرنته يه له ځ ځ نډا .

پروا وټ :

- ۱ -

له ۱۱/۱۲/۱۹۹۲ يک کم مين کم بوون وټى يک ځتى بکارانى هه ول ځ له

- ۲

- ۳ -

- 3

کرده یه کی ئاسایه نهک ههر ئه د ئیس-کی گه وره کراو، به-کو ههر بابایهک، ئه گهر نه ناسراو و کرده نادیار و کم فرهنگ و خاوه نی هیچ بهرهم و عیلم و عیرفان-کی بهرچا ویش نه ب-ت، لیژنه یه کی هه واداری له بهر ههر ه-کار و مهسه له یهک خه-اتی پ-بهبه خشن. ئه گهر بهخشی نی ئه و خه-اتهش ب-خ-ی بب-ته مایه ی سهیر و سه مه ره یی، وهک بهخشی نی خه-اتی ن-ب-ی ئه ده بیاتی سا-ی 2016 به "پ-پ دیلان"ی سترانب-ژ و گیتار ژهن، باشه که حا- و مهسه له وایه، ئه دی ب- بهخشی نی خه-اتی ئاشتی" ئیریش ماریا ریمارک" له بهرواری 19 ف-برایری 2016 به ئه د-نیس، ههر پ-شوخت و پ-ش بهخشی نه کی و دواتریش ز-رتترین مشت و م- و نا-هزایی ل-که و ته وه؟ ههر له ل-ک-ه-هر و نووسهر "نافید کرمانی" یه وه که پ-شتر ئه و خه-اته ی پ-به خشرا بوو، نا قایل بوونی خ-ی

به خوښنده وې و تارښك له مېراسيمې وهرگرتنې خه ټا ته كې ئېدې نيس-دا
اگه ياند و تا كار گه يشته وهرگڼې سهرجه م بهرهمه كاني ئېدې نيس بـ
ئېمانې، "شتيفان فايدنهر" سه بارهت به ئېدې نيس-ښك كه سا ټا نځكې
له ته مېنې خې بې وهرگڼې ټا نې كاره كاني تهرخانكردووه، بڼېت: "پم وا
نيه ئېدې نيس بگاته ئاست وهرگرتنې خه ټا تي ئاشتي، چونكه ئو
هه ټوښته كاني ناسراوه به وروژاندنې.."

له لايه كې تره ووه هر له سهره تاوه خاتو "جېبينا ماري نيكولينې"
سهرښك شاره واني دوورگه "لامبيدزا" ئاماده نه بوونې خې دهر بې،
به وهرنه گرتنې ئو خه ټا ته ټا هوكات به وېش دهر بېت، ئه گهر له ته ك
ئېدې نيس-دا بېت. ئه مه جگه له و هه موو و تار و نوسين و دژايه تي و
ځځگريانه ټا كه هـ كاره سهره كييه كې به دهر له هه موو شتځكې ديكه، له
نامه كې ئېدې نيس-وه بې سهرښكې سوريا سهرچاوه گرته بوو. **

ئېدې نيس پېش ئو وه له بهر واري 28 يڼځگست س-ي 2011 دا خه ټا تي گڼ ته-ي
پې به خشر بېت، به په له پروژې و له نامه يه كې كا ټا و كرچي خاځي له و
به ها يانه ټا كه خې سا ټا نځكې باسي لـ وهر كړد بوو، به مه به ستي قڼ زتنه ووه
هه له كه و سوار بوونې شه پـ له كان و زياد بوونې شوهرهت و سهر كه وتن
به پـ پليكانه كاني خه ټا ته جـ راو جـ ره كاندا، هات و خې تځكه ټا
به دنياي گه مه سامنا كه كان كړد.

ئيدې ئو پياوه كه سا نځكې ده ميان له حزوريدا ته ته ټا هې ده كړدو به شوق
و تاسه و جدييه ته وه گوڼ بېستي هـ نراوه كاني ده بوون. نازانم چي به و
كه سانه ده ځځن؟ له ئـ ستادا به كه مـ ښك ته وس و جار جاره بزوه
گا ټه جا ټييه وه نامه كې ئېدې نيس ده خوښنده وه!

نامه كې "ئېدې نيس" به سه يدولـ هئيس ده ست پـ ده كات و به چيكا يه تي
ديمو كراسيهت بې سهرښك داخـ به نامه كې ده بېت و ده ځځت:
"ديمو كراسيهت له سوريا دا، ته نها پاش خه با تځكې در ټځايه ن دـ ته دي،
به پـ شرت و شرايت و پره نسيپگه لـ ښك، ده بېت دا بمه زر بـت.. ئه مه ش هر
له مـ ټو، نهك له سبه ينـ وه"

له كات ټكدا وهك كا ځځ كراس ده ځځت:

"ديمو كراسيهت چانسي ئه وهت ده داتـ ببيته كځ يله ئو كه سه ټا خـت
هه پـيده بڼـريت" و ئه مه له لايه كه وه و له لايه كې ديكه شه وه ئه گهر
ديمو كراسيهت چاره سهر و شتځكې باشيش بېت، ئېدې نيس له كه يداو بـ
كځي باس ده كات ؟!

له به شي 2-ي نامه كه يدا داوا له سهرښكې "به قه ولي خې هه پـ بڼـردراوي
"سوريا ده كات، هر له سهره تاوه بهر به نا ټا زايي خه ښك بگر بېت، ئه وېش
به وه ټا مه ځگه له ووي كلتووري و سياسييه وه له زه مېنې ئاسمانې و

ئىلاھىيەۋە بەھ-ئىتەۋە بىر زەمەن و زەمىنى مۇقائە. ئەمە لەكەت-كەدا جەنگ و ئاشوب و مەلەن-ئىخو-ئاۋىي و ئاپە-يىن و ئا-ئەزايەتى و ئىعتىسامەكان، لەسەر زەمىن و لەزەمەنى مۇقائەدا ۋودەدەن! ئەو سەر-كەي ئەۋىش مۇخاتەبەي دەكەت، دۈجار خۇندكار-كى مەدرەسەكەي مېش-ل عەفلەق-ەو باۋە-ئى بەئەيد-ل-ئەزايەكى ئىمانىي ھەيە، نەك ئىمان-كى لاھوتى و ئىلاھى و ئاسمانى، ھەر بىر-يە

لەكتەبى"فى سبيل البعث"دا "عەفلەق"دە-ئەت:

(ئەمە دەمانەۋەت ئەۋانەي ئەمەيان قېۋۋە-ەو كارىش دەكەنە سەر ئەۋانەي تر، تەنھا بەبىستى دەنگەمان و تەماشاكردنى جوۋ-ە ئاسايەكان و ھە-سۈكەۋتى ۋەزانەمان بىكەۋنەگە. دەمانەۋەت بزانين كەن ئەۋانەي بەغەرىزە ۋەدوۋمان دەكەۋن...بە-بى ئەۋەي پەۋىستمان بەبە-گە ھە-ئەۋەو زانست و سەلمانەن و ژمارەكان بى-ت...).

چەن دە-بەت، ئەد-ئەس-كى دەرچوۋى فەلسەفەو تەماشاجى دوۋ سەدە، لەۋە ھە-ئە نەبوۋەت، سەر-ك تەنھا پەۋىستى بەۋەللى كۈ-رانەو ئىمانى ئەيد-ل-ئەزى و كەسە گەۋجەكانە و ۋەك خۇدى مېش-ل عەفلەق ئامازەي پەداۋە:

"ئىمان پەش مەغرىفەيە"، واتە ئىمان بەغروبەو بەغسىزم، نەك ئىمانى ئاسمانى و لاھوتى.

لەھەمان بەشدا ئەد-ئەس ئامازە بەۋە دەكەت، ھەر لەسەرەتاكەنى دەۋ-ئەتى ئىسلامىيەۋە بىرمەند و شاعىران-كى غەرب ھەبوۋن، ۋىستويانە بەتەۋاۋىي ئايىن و دەۋ-ئەت ل-ك جوۋدا بىكەنەۋە؟!

لەبەشى 3-دا پاش ئەۋەي سەيدول-ئەس دوۋبارە دەكەتەۋە، دە-ئەت:

(دامەزراندنى دىموكراسىيەت بەجياكردنەۋەي تەۋاۋى نەۋان ھەموۋ شتە-كى ئايىنى لەلەيەك و لەلەيەكى تىرىش ھەموۋ شتە سىياسى و كە-مە-ئەتى و ۋە-ئەبىرىيەكان دە-بەت... ئەمەش ئەۋە بوۋ"ھزى بەغسى غەربى ئىشتىراكى" نەيكرە، ۋەك چاۋە-ۋان دەكرا ل-ئە...).

دىارە ئەد-ئەس چاۋە-ئەزى زە-شتى ئىجابىي لە ھزبەكەي سەر-ك كىرەۋەو لەمىانى نامەكەيدا دەگەيتە ئەۋ ۋە-ئەستىيە ھە-شتاكە ھەر بەتەمايە.

ماۋەتەۋە بى-ئەن، بەر لەۋەي ئەد-ئەس خە-ئەكەي ۋەربىگەرەت، بەر لەدوۋ ھەفتە، گە-قارى "دەر شە-گە-ئە" چاۋپە-كەۋتە-كى لەگە-ئە سازكردو ئەنجامدەرى دىال-گەكە تۋانى ئەد-ئەس لەگە-شەيەكى كۈشندە-دا تەنگەتاۋ بىكەت، كە-تەك بەئەد-ئەس-ئە گوت:

(بە-ئەم تە-پاش ئاپە-ئەنى گەلانى سوريە، بەچەند مانگە-ك، نامەت بى-ئەسەد ناردوۋەو بەشكە-مەندىي و ۋە-زەۋە ۋەسفى دەكەيت كەئەو سەر-كى ھە-بىژ-رەدراۋى ۋە-ئەت و گە-ئە، تە-ئەو شەرىيەتەي پە-ئە بەخشىت

گفتوگۆ لـ گۆڤار نووسـ ر بـ یان سـ لمان ... سازدانی / شاخهوان سدیق

به یان سهلمان:

له كـ نهوه تا ئهمـ، گـ رانهوه بهشـکی تهواوکهري گـرنگی ژیا نه

ژنه ئـ ژنامه نووس (به یان سهلمان) یه كـكه له ناوه دیارو دهنگه جدیه كانی ناو دونیای ئه ده بی کوردی و وه رگری خهـاتی ئهم ساـی ئه ندـشه یه بـ ئـمان له ئـستادا خاوه نی هه ریه که له ئـمانه کانی (شهوانی ئاده م و بهرزایی شوراكان و نه وه کانی مادائی) و له ئـستاشدا سه رقاـی نویسنی ئـمانـکی نوـیه که تایبه ته به شاری که رکوک، بـ زیاتر ئاگاداربوون له تـوانینی ئه و بـ ئه ده ب، ئهم دیداره مان له گهـ سازدا.

پ1/ (کـن وـسن) له كـندا وتویه تی " کاریگه ری ئـمان له سه ر کلتوری مرـقایه تی له تـکـای تـزه کانی (داروین و فرـیدو مارکس) زیاتر بووه. ئهمـ بهـی پـشکه وتنی ته کنهـلـجیاو، به تایبه ت هاتنی ئینتهرنـت، زـرـكـ پـیان وایه، بایه خ و گـرنگی ئـمان له ئـستادا وهـكـ جاران نه ماوه، ئـوه پـتان وایه تا چه ند ئهم بـچوونه ـاسته؟

به یان سهلمان/ با له وته یه کی پـلـ قالـری ده ست پـ بکهم که له ساـی 1937 وتویه تی "کاتی كـتای دنیا وا ده ست پـ ده کات". که قالـری ئه وه ی گوتوه، ماوه ی دوای شهـی جیهانی یه که م و دوو ساـ پـشـ

دهسپـکی شهـی جیهانی دووهمه. ئاساییه که مرـاف هـشبین بـت. دیاره قالـری بهـو هـستهیه، باس له "بهیهك ره نـگـکردنی" دنیا دهکات. وهك یهك بهرگ، ههموو کهسـك یهك بـچوونیان دهـبـت و دهیانـهـوت وهك یهکیان لـ بـت و وهك ئەویان هـهـبـت. له کوردستانیش، ئەو هـشبینیه به بارو دـخـی ناوچهکـه وه پـا بهـنده. بـ گومان ئەوه کاریگـهـری له سـهـر بـچوونی ئەو کهسانهـشه که تـا قـهـتی خوـندنـهـویان نییه. ئەدەب هـهـر دهمـنـت. هـمانیش وهك بهـشـك لهـو، به تـایـهـتی بهـرگـری دهکات، جـرـکه له "ئەنتی بایـتیکی" سـروشتیی، که دژ به ئایدیـلـلـژیا بهـرگـرییت پـ دهـکـرت. سـاتـکـیش دـتـه پـشـ، کهسه که خـی له تـهـوژمی تـهـکنـهـلـجـی بـ تـا قـهـت و وهـسـ دهـبـت، ئەوجا دهست به خـ هـیکـسـتنـهـوه دهکات. له جـیهـکـدا، تـهـکنـهـلـجـیاش دهـبـتـه ئایدیـلـلـجـی و دهـسـهـندرـتـه سـهـر تـا کهـکان. دهـبـ تـا کـ دژي ئەو سـهـپـانـدهـنه بهـرگـریی بکات.

کـشـهـش له خـودی تـهـکنـهـلـجـیادا نییه، بهـکـو لهـگـه هـشـهـوی بهـکارهـنـانـتی، له چـاولـکـردن له بهـکارهـنـانی، وهك له ناوهـنـکی رستهکـی قالـری تـ دهـگـهـین. که بزانیـن: بـ، کهی، له کـو، بهـکاری دهـهـنـین، هـیچ گـرفتـک دروست ناکات و ناتوانـت وهك ئامرازـک تـ بهـکار بهـنـت، بهـکـو تـ، دهـسـهـاتـت بهـسـهـر ئەو ئامرازهـدا دهـشـکـت و سوودی لـ وەر دهـگـریت. تـهـکنـهـلـجـیا لهـگـه هـا هـهـنـانـیدا، لهـسـهـرهـتاوه، تا کو گـهـشـی کـمـپـیـوتـهـر له ئەمـهـنـدا، ئەگـهـرچـی زـر ئالـزیی جیهانی ئەمـهـنـ و تـا کـتـیی و دوورکـهـوتـنـهـوه و بـگـره چـوـونه کهـنـار به ویستی تـا کـخـی، بهـرجهـسته دهکات، هاوکات بهـشـکـیشـه له گـهـشـی ژیان. بـمانـهـوت و نهـمانـهـوت ئاسـانـکاری دا هـهـناوه، کهسایهـتی تـا کهـکان و تـهـنـانـهـت چـهـرخـی فـیکـریشـی گـهـهـنـیوه. وـرـای ئەوهـش، ئـمـه چـیتـر ناتوانـین پـشـتـگـوـی بـخـهـین، بهـهـام دهـکـرت، زـر به چاکـی خـمانـی لهـگـه هـگـونـجـهـنـین، به باشـی کاری پـ ئەنجـام بـهـین، بـ ئەوهـی له دا هـهـنـان و هـهـوـی تـا کـتـمان کهـم بکـاتـهـوه. به تـایـهـتی نا بـت له دنیای ناوهـوـی خـمان دـامـان بـبـت. کـشـه لهـو دابـهـنـیه لهـگـه هـخـود، ئەگـهـر زـر سـهـر بـکهـینه سـهـر بهـکارهـنـانـیان. بـجـگـه لهـوهـی، بـچـوون و نووسـین دهـبنـه دهـسـتـکرد و بهـهـایان نامـنـت، وهك نووسـینی خــرـای لـپـهـیهـکی فـهـسـبووکی لـ دـت. که کهس به هـاسـتی و به قـوـیی نایان خوینـتـهـوه و به "لایـکـکی" زـلـهـنـان کـتـایان پـ دـت!

با سـهـیری ئەو لایهـنـی تـهـکنـهـلـجـیاش بکـهـین، که له جـی خـمانـهـوه، هـهـزاران هـهـمان له ناو بهـرزترین رهـفـی کـتـبـخـانه گـهـورهـکانـهـوه دهـهـنـینه سـهـر شـاـهـیهـک و دهیان خوـنـهـنـهـوه. ئەوه له سـایـهـی گـهـشـی کـمـپـیـوتـهـرو هـاتـنی ئـینـتـهـرنـت هـاتـتـه دی. گـرـنگـه کهسـانی "سـاغ" ئەندام کهـمـک بـیر له "کهـم" ئەندامـکـیش بکـهـنـهـوه. ئەوهـی نا بـینا و

ته نانهت نهخه وهنده واريشه، ئەم ده توان به ئاساني گو له ههزاران كـتـب بگريت. له بري ئهوهي دهيان مان و كـتـب له گه خـتـدا بـ سه فهر بهريت، كـلـيـكـي (يو ئيس بي) و تابلـكـ سهدان كـتـبـت بـ ده گوازـته وه. به استيي له گه ئه و جـره هـشـيـنـيـاـنـه نـيـم كه بهـزـر پـمـاني ده فـفـشن. به كورتیی، كهوتـ ته سهر ئهوهی، چـن مامهـهـی له گه ده كـرت. دوا جار، خوـندنه وه بهـشـكه له ههـوـی تاك خـی، خـهـويستیه، په یوه ندی مرـف به خوـندنه وه و كـتـب، په یوه ندییه کی ئیشقی ئهـزـهـلیی سهـیره.

پښتانه / ۲ مرګ به درې ژای مـژوو له ځـگه یی (ئفسانه و حیکایه و چیرک) هوه ده ماو دهم شتی گـډ او ته وه، وه ئه وهی (عه تا محمه د) یش ده تـه “ئه وهی مرګ فی دروستکرد گـډ ان هوه بو”، مه به ستمه بیرسم، ته له نویندا ده ته وت چی بگـډ یته وه، یان مرګ بل همیشه خیمه تی بگـډ ته وه؟

به یان سهلمان/ له کڼهوه بل ټه مڼ، گرانه وه به شکی ته و او کهری
ژیانه. ټو به شهیه که پوښته تیدا به ورده کاری ټټانه دا
بچینه وه. زیان بریتیه له ه ماو نه نی، ټکه هیه که له
سهره سهره، په له بوونه وهر، له شو، له ووداو، له
توندو تیژی و له جوانیش. له ه موو چرکه سات کدا پوښته باسیان
بکرت. ټیتر ټو که سهی چیرک ده گڼ ټته وه، وه ټه وهیه که کمه ټک
کد له ده ورو بهری بلت و ټو به گڼ ټانه وه یه که به یه کی جفره کانی
بکاته وه. له لام، ټه وه مڼ ټه که زادی فه یله سووف و ټټ مانووس دابین
ده کات، نه که به پچه وانه وه. له میتل لژیادا، چه ه کی گهر دوون
سهره تا به دروستکردنی ټاسمان و زهوی و بوونه وهره کانی تر بوو، له
کټ تاییدا مرځ. بل ټه وهی مرځ ه موو ټه وانه له ټټ گای پرسیار کردن
بگڼ ټته وه؛ هر خودی میتل لژیا که مرځ دایه ټناوه، ټو
پرسیارکردنه ده سه لم ټت. ټه وه مرځ ټه له بری سروشت و سهرجه می
بوونه وهره کان و گیان له به ره کان قسه ده کات، پرسیار له وجودی خ
ده کات و ده یگ ټته وه. گڼ ټانه وه، گه ټانه به دوا ی شتی نادیار تا
بیکهینه دیار. ه ندک جار، شتی زړ ساده و ټاساییه، به ټام
نه بیندراون. ده توانم بل م، ټو به هه شتهیه که ه موومان به دوایدا
ده گه ټټین، ټه وهی لی نریک ده بل ټته وه، ناش ټم پی ده گات، تا
ټادهیه که دهستی ده چته ناو نادیار و زمانه کی وهر ده گڼ ټت و
دووباره به زمان کی تایبته که خی دای ده ټت، شته کانی پ
ده گڼ ټته وه. له بیرشمان نه چت، که خودی زمان، ټامراز کی
هاو په یوه ندیه، که به نه وندی ټامازه ټه نجام ده درت، ټه وه که سهر

له شته نادياره كان هه ده داتهوه.

3/ به درټرای مټرووی نویسن جگه له وهزیغهی گټټانهوه، چیرټك و ټټمان، به پټی قټناغه جیاوازه كان ئهركی جټراو جټریشیان هه بووه. وهك ئهوهی (باختین) ده ټټت" ئهوهی كه دوټټن ئهركی ټټماننوس بوو، ئه مټټ ئهركی كارهكتهری سهرهكیی ټټمانه" مه به ستمه بیرسم، ئهركی سهرهكی ټټمان پاش گټټانهوه چییه؟ تا چند نووسهر له ټټگهی كارهكتهرهكانیهوه، دیوی شاراوهی واقع ده گوازټتهوه؟

به یان سهلمان/ با له وهوه ده ست پټ بكم كه باختین ده ټټت" ټټمان جه ندرټكه كه له پرټسهی به بوونه" بهم واتایه، هه میسه له گټټاندایه. ئه مهش ئه و ئازادییه بټ سنوورهی ټټمان ده سهلمټټنټ كه به رده وام له هه سهنگاندنه. له داها توودا فهلسهفه له ټټمان زیاتر، هه سهنگاندن به خټیهوه ده بینیت. ئه وه یاسای ئاټټزیی دنیا ییه، كه جه غت ده كاته سهر فیکر و هه سهنگاندنی. من وشهی "كارئهكتهر" caractère به كار نابهم، ئه وه بټ خهسټه تهكانی كه سایه تییه کی ناو شانټیه، وشهی "كه سایه تی" personnage استره، ههر بټیه له تیټری ئه ده بیی فره نسیدا له گه ټټ "كهسټك" personne جیا یان كردټتهوه. لټره وه، ئه و كه سایه تییهی ده خرټته ناو كارټکی ئه ده بیی، هه ټگری بټ چوون و ټوانینټكه له بارهی مرټق و دنیا. بټ گومان ههر چی ده یزانټت، یا خود پټی هه ټټ ده سټت و به نیازه بیکات، له ټټگای گټټانهوه ئټمه پټی ئاشنا ده بین و دیزانین. ئیدی ئه مه له سهر نووسهر كه وتووه، چټن چیرټك و ټوودا وه كان ده خاته بهر چاو خوټنهر. كه باس له ټاستیش ده كه ین "واقع"، ئه وه ټاستی ژیان ده گوازینهوه، به ټام به نټوه ندی دا هټنانټکی خه یا ټیی. له وانه یه ئه و "دیوه شاراوه یهش" كه له لای ټټ پرسیاره، وه ها شاراوه نه بټت، به ټام كه سایه تییه کی ده ستنیشا نكراو ئامانجی ئه وهی له دوا یه ببټته زمان حاټی ئه و كټمه ټی ټټیدا ده ژی، یا خود ببټته هه ټگری ههستی كهسټك، بټ چوونی، ټټگه یشتنی بټ شته كان، مامه ټه كردنی له گه ټكشه و ټووداو و ئه و كټمه ټی ده ورو به ره كه یشی.

4/ ئه وهی ټټمانه كانی ټټ بخوټټتهوه زوو له وه ټټ ده گات كه ټه گټکی گه و ره ی كار كردنی ټټ له ناو مټروو دایه و ده ته وټت هه میسه مټروو وهك ټټمایه کی سهره کی له ناو كاره كانتا وجودی هه بټت، قسهك هه یه ده ټټت "مټروو نووس مټرووی كټمه ټټ ده نوسټتهوه نهك مټرووی مرټق، بهس ټټمان مټرووی مرټق ده نوسټتهوه. ټټ ده ته وټت کامیان بنوسیته وه مټروو بټ بټ ټټ گرنگه؟

به يان سه لمان / مـژوونووس ئيشى نووسينه وهى مـژووى مـژيشه! مـژووى
 شارستانيه تـكـ بـ نموونه، مـژووى مـژقه كانيشه. هيچ كـمـه تـكـ،
 شارستانيه تـكـ بـ مـژووى مـژقه كانى به هاى نيه. كه باس له
 شارستانيه تى ميز پـتاميا و گرـكـ ده كه ين، ئه و مـژووه، بـ
 مـژقه كانى كه له و سهرده مهى ژياون و ئه وانن كه خودى
 شارستانيه ته كه يان دروست كردووه، بوونى نيه! له تـكـ مانه كانمدا،
 ديوـكـى مـژووم نووسيوه ته وه، نهك هه موو مـژووه. تـكـ امانم له
 مـژوويهك، وانگه م له ئاستى ووداوى ئه و مـژوودا هـناوه ته وه.
 مـژووى تـكـ استى سهرده مـكـم ده قـاودق زينـدو نه كردـته وه. وهك
 تـكـ مانووسـكـ، ئه مه ئيشى من نيه. جارى وه هاشه، ده بيستم، ئه مه ش
 هه ر له بهر ئه وهى ژنه تـكـ مانووسم، پـمـ ده ين، هه موو ده قـه كانى
 له سه ر ژنن. تـكـ مانه كانم باسى هه موو مـژقـكـ ده كات. پياو وهك ژن جـى
 خـيان هه يه. پاشان ئه وه پـويستى ووداوه كانه كه كه سايه تيه كى
 سه ره كى ژن بـتـ يان پياو، يان مندا. خـ شا تـكـ ديكنز كه " ئـليقهر
 تويستى" نووسيوه، مندا نه بووه، پياوه! ژاك له نـدن "دان چه رمـى"
 نووسيوه، كه باس له ئاژه تـكـى نيوچه سهگ و نيوچه گورگ ده كات!

پانتايى تـكـ مان برىتى نيه له وهى ته نها پياو، يان ژنى تـكـا به كار
 بـرـتـ. نووسه ر باس له پـكهاتهى كـمـه تـكـ، ياخود شارستانيه تـكـ
 ده كات، كه گرنگه هه موو هـگـه زى مـژقـ و بوونه وه رـكـيشى تـكـا بـتـ. له
 "به سه رها ته كانى خه زنه مه ملووك" بـچوونـكـم له باره ي مـژويه كى
 كـيلايتيه وه هـناوه ته وه و كه سايه تى سه ركيش پياوه، خودى
 گـگـانه وه كه ش به زمانى پياوه. له "شه وانى ئاده م" كه سايه تى سه ره كى
 ئاده م و مه ردـخـ و ژينـ و سه كينه و بـقـه ره، كه سايه تيه كى
 نـره مووكيشى تـكـا يه. له نه وه كانى مادايى كـمـه هـ خـكـكن، ژن و
 پياو و مندا. به ده ر له وهى، ئه مانه تـكـگـه ر نين له لـكـدان وهى
 هه ندـكـ كـشـى كـمـه هـ تى و وجودى و فيكرى، كه پـويستيان به
 چوونه وه سه ر مـژوويه كى تايبه تى خـكـانـكـ، شوـنـكـ، هه يه و له و
 وانگه يه وه لـكـى بده ينه وه، وهك ئه وهى "له به رزايى شوراكان" دا
 ها تووه. ئه و جـره كار كردنه پـوستيه، ده سـتـكـرد نيه.

پ5/ له ساتى گـگـانه وهى چـيرـكـى هه ردوو تـكـ مانى (خه زنه مه ملوك و
 به رزايى شوراكان) دا زـر به وردى كار له سه ر كـشـه به رده وامه كانى
 ئينسانى ئـمـه ده كه يت. پـتـ وايه مـژقـى ئـمـه به رده وام گـيرـده ي
 كـمـه تـكـ گـرـى ده روونى تايبه ته، كه خـشى شه رم له باسـكـردنـيان
 ده كات؟ لـره شه وه يه كه تاكى ئـمـه خاوه نى زياتر له ده موچاوك و

کەسێتیەکەو بەردەوام بە چەندین ماسک و خساری داشارتەو. دەمەوت
بپرسم، تە دەتەوت چەن لەم بابەتە بوانی؟ تا چەند ئمان دەست و
پەنجە لەگە کەشە ناوخی و دەرەکییەکانی مرڤدا نەرم دەکات؟

بەیان سەلمان/ مرڤ لە هەموو جێیە دروستکەری ژیا نە. ووی
ئەودیوی خۆی ژیا نە. کە دە ئین ژیا ن پە لە نەهنی و هەما و کە دە،
واتە مرڤ ووی ئەودیوتی. لەبەر ئەوەی ئەق و بیرکردنەو و
زمانی دەر بێنی پێ. واتە، بوونەوەرکی ئا زە، خاکیترین تاک،
بە ئا زیی نییە. لەلای خەمان و لە هەموو شوێنکی دنیا، مرڤ
سەدان کەشە دەروونی هەیه. جیاوازی لە نوان ئەرە و ئەو، لە
جەری شارەنەوێتی. چونکە کەسی نەخەش هەو دەدات کەشە
دەروونییەکانی بشارتەو، ئەو ئەگەر هەشی پێیان هەبێت. ئەو
دەماکانە ئامازەشی پە دەکەیت، لەو استییهو هاتوون، کە مادەم
مرڤ زمانی دەر بێنی هەیه، کەواتە پێویستی بە ماسک و بەکاریان
دەبات، دە نا ناتوانیت ژیا ن رێژانە بەسەر بەرێت. بگرە بە ماسک
لە دەرەخدا دەژی. بگومان دەماکەکان بە ووی ئیجابی و سەلبی
جودان. خەزە دەماکی شەرم و نەخوێندەواری بەکار دەبات، تا کو لە
دەسەلاتی زەرداران خە ی رزگار بکات. خاوەنەکی دەماکی چوونە
مزگەوت بەکار دەبات، تا کو بازرگانە تەکی هەر لە گەشەدا بێت. لە
"بەرزایی شوراگان" ئەو کەسانە لاقە زەکیە دەکەن، گشتیان، رێژانە
ماسکیان هەگرتوو و دوا ییش ئاسایی بە سەر ئیشی خەیان دەچن. لە
"شەوانی ئادەم" پیاوێکی ناو کەشک گشتیان ماسکەکانیان لاداوە،
بێیە چیتەر ناتوانن لە ناو کەمە بژین و لە چەلەوانیدا جە ی خەیان
دەکەنەو. ئەو کەمە کە ماسکی هەمە جە ر دەسە پێنێتە سەر خەک.
ئمان ئیشیش لە ناو ئەو دوو فاقە ئا زیی کەسایەتیانە دەکات، کە
کەمە پێک دەهێنن، یاخود تاکێکی ل بەر هەم هاتوو.

پ6/ زە ر جار باس لەو دەکەیت، کە تە ئمانەکان تە تە ی کراوەن و
هەمیشە کەمتر خەت لە چارەسەری کەشە کارەکتەرەکان تە دەدەیت،
بە جە ر کە تە ییەکان بە خوێنەرەکان تە جە دێت، تا چەند ئەم بە چوونە
ئاستە؟ ئەم بە مەبەست دەکەیت یان نا، ئەو تە نهە بە چوونی
خوێنەرەو کاری ئکەوتە؟

بەیان سەلمان/ مە دیسان دێمە سەر ژیا ن. دە ئم بەرا بەر بە مردن کە
دەخەکی داخراوە، ژیا ن تەواو کراوەیه. ئیتەر بەو شەوێیە ئیش لە
ئمانەکانم دەکەم. تا ئەو جێیە کە "کە تە ییەکانی"، هەر وەک لە
ژیا نی استیدا، کراوە بێت و لە شوێن کدا، کە ئمە نازانین بەرەو
کوێیە، نازانین لە کەیه، واتە کاتی شە نازانین، ئەو مرڤەکان

بـ یاری خـ یان ددهن، هەر وهك استیى له ژياندا. ئـمه ناچین بـ یار
 بـ كهسـكـ بدهین چى بكات. ئـمان چیرـكى كـن نییه، تاكو زهـمانى
 شاراده و كچه پاشا بگـتـهـوه، كه كـتـاییهـكهـى به "هه پى ئـند"
 تهـواو دهـبـت و "ههـموو به یهـك شاد دهـبنهـوه" ! ئـمان خودى پـناسهـى
 ژيانه، ئـماننووسیش به زمانـكى تایبەت ووداوهـكانى دهـگـتـهـوه.
 ئهـوه لهـگهـ بـچوونى خوـنهرى ههـمهـجـریش دهـگونجـت. لهـوانهـیه خواستی
 خوـنهرى زـر ساده نهـپـكـ، كه ههـمیشه بهـدواى چارهـسەر دهـگـتـهـت. ده
 پـرسـین: كـ چارهـسەرى استیى لهـلایه؟ چارهـسەر خـى بریتیه له چى؟
 ئهـوهـى كهسـكـ به چارهـسەر داى دهـنات، یهـكـكى دیکه به سەرچاوهـى كـشـه
 سهـیرى دهـكات. واته ئـمه لـره، له بهـرامبەر دـخـكى ئـژهـیین
 "نسبى".

پ7/ باس لهـوه دهـكرـت له ئـستاداو دواى بـاو بونهـوهـى ئـمانى
 (شهوانى ئادهم) كار لهـسەر ئـمانـكى نوـ دهـكهـیت. دهـكرـت ههـندـك
 زانیارى گرنگ دهـربارهـى ئـمانهـكهـو بیرـكهـكهـى به خوـنهران بدهـیت؟

به یان سهـلمان

ههـقـوـمانى نهـوت له سهـدهـى اـبردوو، له گوندهـكانى سهـر به كهركووك،
 دهـركردنى خاوهـن عهـردهـكان، شیرازهـى بنهـماـهـى باجه و مـژووـى كوردیش
 له ناوچهـكه، بهـره بهـره ههـ دهـوهـشـتهـوه. لهـو ئـمانهـدا، تا قوـلایى
 بنچینهـى شار و پـكهـاتهـكانى دهـچین. چـن سهـیرى بهـردهـوامبوون له
 شوـندا دهـكرـت؟ خودى شار موـلكـى كـیه؟ مرـقى هـشمهـند ئهـوهـیه كه
 پلهـیهـكى بهـرزى خوـندهـوارى ههـیه، یاخود كهسـكـكى ئهـقـلـانییه؟
 لهـهـناوى ئهـو مـژووـه پـ ئازاره، له ئـگای چارهـنووسى (باجه
 گهـوره)، بـ ئهـوهـى زـر جـ گـگـگـ بكات، چهـرخى ووداوهـكان دهـسوـتـهـت.
 ئهـو گهـورهـكـچه نهـخوـندهـواره، باش دهـزانـت، له هەر قـئاغـكى
 ژیانى، كه به ههـسهـنگاندى مـژووـی و سیاسى و فیکرى
 كهسایهـتییهـكان گرـ دراوه، جـهـوى كهسایهـتى خـى و ئهـوانهـى به
 دهـوریشیهـوهـن، بگرـته دهـست. كـمهـكـ كهسایهـتى زـر له دهـورى
 (باجهـن). ئیشكهـرهـكانى ماـهـكه، (سپارده)، (دهـوـهـت) كه له
 ههـرزهـكاریهـوه لهـو ماـهـیه و جـى متمانهـیهـتى، خزم و كهسهـكانى،
 ها توچـكهـرانى دیوهـخانهـكهـى. ئهـگەر دیوهـخانهـكهـى به پـى سهـردهـم هەر
 له شوـن خـیهـتى، ئهـوه دـخـى كهسهـكان و ووداوهـكان نییه، كه ههـمیشه
 له گـگـاندان. كاتى خـى، چوار كچ دهـچنه لای باجه؛ لهـم سهـردهـمهـى
 ئـستاش، چوار كچى جیاواز كه پـ پهـنهانیین و جـى گومانن دهـچنه لای.
 له ههـردوو سهـردهـمدا، ئهـو كچانه چیان لهـبن سهـره؟ ئـژـکیان،
 داستان، خوشكهـزای باجه، بـ وـات دهـگهـتـهـوه. ئهـو ها تنهـوهـیه

ووداوی زیاد له نیو سده زیندوو دهکاتهوه. داستان بهدواي
خهويستهکي (سپارده) و...ه. نهبووني هيچ ههوا...کي، نه...نيي چي
شارد...تهوه؟ قين و خهويستي، چ ئاکام...کيان له دهکهو...تهوه؟ له
...گاي باجه، چاره نووسي هه موو کهرکووک، له ناو ئه و ...مانه نو...ييه.
چاره نووس...ک، که هه تا ...ي لايه ني به...زيي دهره خات، هاوکات
ناسکيشيي، واته هه ميشه ج...ي گره وه.

بـد وـرگـان ... ئازاد ئـحمـد ئـسوـد

له ژماره 235 ی گـفـاری (امان) 05/12/2016 جـلـال بـرـزنجی دوو شیعی
(دـریـک واکـت) ی شاعیری ترینیدادی له ئینگلیزییـو و وـرگـاـو.
لـرـدا هـو و ئـدـم و هـاـنـ دـستـنـیـان بـکـم کـ وـرگـاـ تـی
کـوتوو و لـگـ دـقی سـنـدا بـراوردی ئـکـم.

خـشـو یستی دواي خـشـو یستی

Love After Love

The time will come

when, with elation

you will greet yourself arriving

at your own door, in your own mirror

,and each will smile at the other's welcome

and say, sit here. Eat.

You will love again the stranger who was your self.

Give wine. Give bread. Give back your heart
to itself, to the stranger who has loved you

all your life, whom you ignored

for another, who knows you by heart.

,Take down the love letters from the bookshelf

the photographs, the desperate notes,
peel your own image from the mirror.
Sit. Feast on your life
و ږگه انځور کي جلال:

کات د ټکي لږگه شي
لږ د ږگاکه، لږ ناو ناو ښي خټ،
په شوازي لږ گه یشتنی د ټکي
هر يځکي و خښي بې بې خړها تنی ټکي دی د ټکي

لږ و ږگه — رانځور کي جلال دا، بېهي خښي ستنو بې وشي بې وشي
شيعر کي و پشتم ستن بې فږه ننگه و ږگه لږک لږک حاکي نه بوون دروست
بوو خو ښي ر تووشي چواشي ټکي. بې نمونې؛ "لږگه شي" with
relation، "لږ ناو ناو ښي خټ" in your own mirror، "په شوازي لږ
گه یشتنی د ټکي" you will greet yourself arriving..
وشي with ی ټينگليزي هډموو د مې بې مانای "لږگه شي" ناي، بېکو
بېگوږي کي ښي کسټي سټکي ټکي. کورد نا "لږگه شي"،
بېکو ټکي "بې خښي و". هډروها د ټکي at your own door،
ټکي بې "لږ بې د ږگاکه" يان "لږ بې د ږگای خټ" نه لږ
د ږگاکه. بې هډمان شوو د ټکي in your own mirror ټکي بې
ناو ښي ټکي يان "لږ ناو ښي کي خټا"، لږ بې ټکي ټينگليز
لږگه وشي mirror پريپزيشني in بې کار ټکي هډنن، بې نمونې ټکي:
I looked in the mirror کي لږ کورديدا ټکي "وانيم ناو ښي"
يان "لږ ناو ښي دا وانيم خټم". هډروها د ټکي "په شوازي لږ
گه یشتنی د ټکي"، کي نازانين مې ښي لږ گه یشتنی کي. بېام لږ
د ټکي ټينگليزي کي دا You will greet yourself arriving بېمان
د ږنځور کي مې ښي لږ گه یشتنی خټ، بېم جږي ټکي بې
په شوازي لږ گه یشتنی خټ ټکي "... د ټکي who knows you by heart کي
جلال حږفي و ږيگه او و کردووي تي بې "بې د ټکي تناسټ"، وات
ټکي ټکي ږي کردووي/لږ بې کردووي، کي مې ښي لږ و ټکي بې باشي
ټکي تناسټ. ټينگليز ټکي I knew it by heart يان I memorised it
وات ټکي ږي ږم کردووي.

ټکي ښي تاريخ
Dark August

So much rain, so much life like the swollen sky
of this black August. My sister, the sun,

.broods in her yellow room and won't come out

Everything goes to hell; the mountains fume
like a kettle, rivers overrun; still,
.she will not rise and turn off the rain

She is in her room, fondling old things,
my poems, turning her album. Even if thunder falls
,like a crash of plates from the sky

she does not come out.

Don't you know I love you but am hopeless
at fixing the rain? But I am learning slowly

to love the dark days, the steaming hills,
the air with gossiping mosquitoes,
,and to sip the medicine of bitterness

so that when you emerge, my sister,
parting the beads of the rain,
,with your forehead of flowers and eyes of forgiveness

all with not be as it was, but it will be true
(you see they will not let me love
as I want), because, my sister, then

I would have learnt to love black days like bright ones,
The black rain, the white hills, when once
.I loved only my happiness and you

باران زرد، زيان زرد و ك ناسمانكى
قوت دراوى ن و ننگست تاريخ

و رنگ لردا ب هوشى swollen ي ب قوتدراو و رنگاو،
پم و ايم لنگ و شى swallow دا لى تى بوو. و شى swollen ك
پاست پارتيسپ-ى و شى swell و ات ناسان يان هئاسان. بام
swallow و ات قوتدان. ك و ات swollen sky و ات ناسمانى ناساو.

My sister, the sun, broods in her yellow room and won't
come out

و رنگ ب م جردى ل کردوو:

رڼڅی خوشکم با ښندۍ یکه نا یې وټ له ژوور

زږدۍ کې یې ټټه دږ و

بې له بږچاو گرتنی وشۍ ږکه چۍ ند ما نایک بې د ستۍ و ټټه دات؛
ږټ ږ "یوم" و "نهار" ی ږ بی، هږو ها خږ، خو ښږی کورد تووشی
چۍ واش ټټه بې له وې ټاخم مې بستی شاعیر ټټه و ږټ یه که خوشکم
بې سږی ټټه بات یان مې بستی له خږی خوشکم، که دیسان ما ناکه یې وون
نیی. بې ټام بې چوونۍ و سږ د قی ټسۍ بې مان وون ټټه بې و ټټه
شاعیر خږی بې خوشکی خې چوواندوو. جگ له و، وږگ ږ وشۍ
"با ښدۍ" یې بې ټټه و د ږټ زیاد کردوو، که له د قه ټینگلیزی ږکه دا
نیی. له فږه نگی Oxford دا هاتوو:

Brood: (of a bird) sit on (eggs) to hatch them

واته که که وتنی با ښدۍ له سږ هږلکه بې مې بستی هږه ښان
بې ټام ټټه مې بستی شاعیر نیی، بې کو مې بستی له گږ گږی،
چونکه ما نایکه دیکه یې وشۍ بروود له فږه نگی ټټه کسفد:

Brood: think deeply about something that makes one unhappy

بې قووۍ بیرکردنۍ و له شته که خږ مبارو د ټټه نگی کردوو. که
ټټه یان مې بستی شاعیر.

Rivers overrun; still,

.She will not rise and turn off the rain

ووبار د ټټه و

هږه ناسۍ ټټه و باران بکوژ ښدۍ و

له زمانې ټینگلیزی دا ټټه کردارانۍ له گږ ټټه یستنی ووبار river
بې کار ټټه هږنۍ ټټه مانن: flow, run بې ټام که بوو بې overflow,
overrun ټټه و مې بستی له یان هږه چوونۍ ووبار بې جږه که نارۍ کانی
دا پېشه. هږچی د ټټه دوو مې ئیحای ټټه و بې خو ښږی کورد ټټه دا که
ټټه و ووبار که یې هږه ناسۍ ټټه و باران بکوژ ښدۍ و، بې ټام بې
له بږچاو گرتنی اناوی She که پښتر ئاماږی بې کراو، بې مان
دږ ټټه و که مې بستی شاعیر خږه نه که باران.

She is in her room, fondling old things,

my poems, turning her album. Even if thunder falls

like a crash of plates from the sky,

.she does not come out

له ژوور کې یې ټټه و، له شته که نه که د گږ

شعیر که نم ټټه لېووم کې یې ټټه و د گږ

ټټه و هږه وږه تریشقه و که ته نه کی ناسک

لښ ناسمان چڼخماڅ بدات
نښو لښ ژوورککي نايي تڼ دږږو

وږرگڼانڼ کوردييکک هڼندڼ ناوونڼ نازانږ کک لښ ژووري کيڼ؟،
مښست چيڼ لښ "شيعرک کانم نښلبوومککي نښو دڼگڼن"؟. بښام لښ
دڼقڼ ڼينگليزييککدا نښو، کک مښبښستي لښ خږږ، لښ ژوورککي
خڼيداڼ، دښست بښسر شتڼ ککنڼکان و شيعرک کانمدا نښهڼڼ (نڼک
نڼگڼ) و نښلبوومککي خڼي بښسر نڼکاتڼو. تڼ نانڼت گږر هږورږ
تريشقښ بکڼوڼتڼ خوارږ (يان چڼخماڅ بدات) وڼک شکانی قاپ و
قاچاغ، نښو لښ ژوورککي خڼي نايي تڼ دږږو.

Don't you know I love you but am hopeless
?at fixing the rain

نازانږ بښ خڼشم دڼوڼت
لښ باران چاکردنڼو بښ هيوام،

وږرگڼو وشڼي fix ي بښ چاککردنڼو وږرگڼاو، کک نښو تڼنيا
يکککک لښ ماناکانڼ، بښام مښبښستي شاعير لښ چڼسپ بوون يان
وښستاني بارانږ هږروک پښشر ڼامازڼي بښ کردوو. نښم سږرڼاي
دڼي يککم کک لښ دڼقڼ ڼينگليزييککدا لښ شوڼي پرسيار نووسراو.
(نڼي) نازانڼي خڼشم نښو بښام من بښ هيوام
لښ وښستاني باران؟

But I am learning slowly
to love the dark days, the steaming hills,
the air with gossiping mosquitoes,
,and to sip the medicine of bitterness

لښسږرڼخڼ فږر دڼبم
بښ نښوڼي ڼڼژيکي تاريخ و
گردککي سږر بښ تڼمت خڼش بوڼت
بښ نښوڼي دڼرمانڼ بښختڼوږي بخڼيتڼو

مښبښستي شاعير:
بښام لښسږرڼخڼ فږر دڼبم
بښ نښوڼي ڼڼژڼ تاريخککان و، گردڼ هږميناکان و
هږواي پڼ لښ ويزڼويزي مښشولڼم خڼش بوڼت و (وږرگڼ نښم دڼڼڼي
پڼاندوو)

دېرمانی تایی هقوو ننم (نك بخت وری)
so that when you emerge, my sister,
parting the beads of the rain,
,with your forehead of flowers and eyes of forgiveness

ك سرنجی خوشكم ددیت
د پ باران دابش دكیت
ب نچ وانك ل گو
دوو چاو ل لبوردی

كات، خوشكم، ت د رنك ویت و
ب نچ وانك ل گو و دوو چاوی لبوردی
زنگیان ی باران جیا نك یت و

all with not be as it was, but it will be true
(you see they will not let me love
as I want), because, my sister, then
(و رگ ر ن م ك پل ی پ اندوو)
شت كان و كو خ یان نام نن و، ب نام ن بن ب شتی است قین
(و نك ن زانی ل م ناگ ن ب نار زووی خ م
خ ش ویستی ب م)، ل ب ر ن و ی، خوشكم، ن و كات
I would have learnt to love black days like bright ones,
The black rain, the white hills, when once
.I loved only my happiness and you

و رگ ر نك ی ج ل:

من ف ر بووم ن ت تاریك كا نم و
پ شنگدار كان خ ش بوو
بارانی ش، گردی سپی
كات جارك ت نیا ئاسوود بم و
ت م خ ش ویست

م بستی شاعیر:

من ف ر ن م ن تاریك كا نم و ر ت پ شنگدار كان خ ش بوو
بارانی ش و، گردی سپیم خ ش بوو
و ك ن و كات ی، ت نیا ئاسوود ی خ م و ت م خ ش ن ویست.

ل ك تاییدا؛

استکردن و ی ه ند زانیاری ك سی ل بار ی شاعیر؛ ناوی د ر ك

ئالتەن واڭكەت (بى ئىمىركى: وڭكەت)، لى سىنت لوش (نەك سانت لوسا) لى داىك بوو، كە دوورگەيىكى سىرىلخەيى لى دىيى كاريى. ئۇ 14 خەتلى بىدستى ھەناو ھەموو شىعى نىي، بىكو بى شىغرو شانگەرى و كەبەكەنى دى و، ياخود بى سەرجەم بىرەمەكانىي. خەتلى گرىفەن نەك گرىفەن. خەتلى 24 كەمەمە شىغرى نەك 14. سەلانى 2010 تا 2013 پىرفەسەرى شىغرى بوو لى زانكەي ئىسىكىسى بىرىتەنى.

ناسىنى بوونى شىغرى و خە دەستىشا نەردن (ما نىفەستى شىغرى) ... سەباخ ە نەدەر

بى عەبدەل تەھىر بەرزەجى، يەكەم كەس بوو، ھەستى بە گرىنگى، يان ناگرىنگى ئەم مانىفەستە كرد.

1

بەرسىارىيەتى شاعىرى ەستەقىنە ئەوہىيە، شىغرى بىگەرد بگەيەنەتە كەمەگەي مەقايەتى. لە كەتايى ھەفتايەكاندا، بووم بە خەنەركەي تامەزەي شىغرى، شىغرىپەرەش بە شەوازەكى سەرسوھەنەر لە ژيانمدا دەرەكەوت و پەرەي سەند، ھىچم نەدەبىنى جگە لە جوانىيەنەي لەناو شىغرىدا دەرەكەوتە و جەھدار بوون، تەنەت لە ەشتىنى ناو شەقام و دانىشتىنى ناو پەل و لەسەر خوانى خەزانىشا، شىغرى و ەنەي چەژدەرى پە دەكردم. ژيانى من، قەرەباغ نەبوو بە پەلە و پاىيە فەرمانبەرى و باھەخانە و خانووى گەورە و دەو ەمەندبوون و ... تاد، تەنەي بە شىغرى قەرەباغ بوو، باس و بابەتى سەرەكەم لەگە ھاو ەكانەم و ژيان، شىغرى بوو بەس، واش تەگەيشتەم ئەگەر دوو دوزمەنى ەچەكە كوشتەي سەرسەختى يەكتەي لەناو كرەنەوى شىغرىدا گەتوگە بگەن، دەمارى گەزەيان خە دەبەتەو، تە اەي پاكبوونەو، يەكتەريان خەش دەوت و پەشت دەدەنە يەك.

بەچىنەي ئەم خەشەويستى و پەشتانە يەكتەيەش ئەفسوونى شىغرى، لەپا ئەم بىواھەنەنە كەكەي شىغرىنەوسىن ناخى بە توندى

اته کا ند م.

بواھ نان جوانترین و به زترین شیعریه تی تدایه، بانگی وشه شم هاته بهرگو، بمه نه ناو ژیان.

هزم تدایه خهونه نه بواوه کانت به ئومد و ناوه ند بگه یه نم، ئم بانگکردنی وشه یه، به یه که مین و گرینگترین هکار و په یام ده زانم. دوا ی ئم ناخ اته کاندنه، ناوه ناوه ده قی شیعریم دهنووسی و بو رانه بواوم ده کردنه وه، به ته وای بار و بواری بیرکردنه وه ش به دوا ی که شوه وای سهر به خ و بووم و به ه یی ئه فسوونیدا یی شتم تا به ئستاکه گه یشتووم، له ناو به هه شتی نووسین له پانتایی خهوندا کار ده که م.

خهون کاریگری بوون به شیعری تدا به هزه، جیهان بینی منی له وه وون بووه ته وه و بووه ته په یوه ستکی پته و له گه پرسیاره کانی ژیان.

مرق، ئستای له نه ماندا یه، ابردوو و داهاتووی هه یه، شیعری که له سهر بنه ما و جیهان بینی وون بنیاد نه ندرا ب ت، نه به که کی ئم د ت، نه هیچ سهرده مکی دیکه یش وهک ده قی پته و و په تی ئه ده بی قبووی ده کات.

ا بردوو به شی ههره گهره ی ژیا نی نووسهر پکده ه ند و پکها ته ی ده قیشه، چونکه ئستا، که خهریکی کار و کرده ی نووسینی، دوا ی قاوه خواردنه وه یه ک چرکه ی کار و کرده ی نووسینه که ت ده ب ته ا بردوو یه کی زیندوو، که واته: ئه و کاته ی کار و کرده کی تدا ئه نجام ده ده یت ئستایه، به شی ههره گهره ی پکها ته کی ا بردوو ه. ئاینده ته نیا له ناو ده قدا ده بیند رت و ئه ند شه یه کی ت که به فه نتازیا به گه ده خات. ئه و ئه ند شه ت که به فه نتازیا یه بیر که و خا ی ت وانی نه. ژیا نبینی به ئاینده بینیه وه ته و او ده ب و به ب ئاینده بینی ناته و او ه. کرک و دیوی نه نیی ژیان، ئاینده یه. ئاینده ش خا ی ت وانی ن و له هه موو به شه کانی دیکه چالا کتره، چونکه به رده وام هه و ی ب ده درت و ههستی قووایی ژیا نبینی سهر ده خات. ئم هه و و ده رب ینه ش مایه ی داه نانی ئه ده بین.

تایبه تکاری من ئه وه یه، شیعرم گه انده وه ب خهون. خهونیش پاکیه تی ژیان اده گرت. هه موو ده قه کانیشم، ده قی بیرکردنه وه یی و در ژن، ئاس و دووری ئه فسانه ییان تدا سهر به خ و گونجاوه ب پ نه نی و ئه زموونکردنیان، به شوازی هه مه ج ر کارم له ناو کردوون، تا ئه و شو نه ی ده قه که ده خواز ت خ ی به ک تایی بگه یه ن ت له گه یدا ته با ده بم و ده م.

زمانی بده نگراوم له ده قه کاندایه ده نگ ه ناوه ته وه، به ئاسانیش

ده تواندرت هه جياكاره كان لهم به ده نكه نانه وه يه دا ده ستنيشان بكرت.

شيعر ناوه نده، هه موو هه گه زه كانى ديكه ئه ده بى به ره و ناوخى به كاش ده كات و چاره نووسى استه قينه يان به وونى ده داته ده ست، له ژيانى شيعريدا سوودى گه نانه وه و ته وژمى هه ش و گفتوگه له هونه رى مان و په خشان و شان نامه و ئه پرا و ئه پهرت و سینه ما و چيرك تاد، وه رده گرم. له هه گه زى خيان ده ريانده هه نم و هه زى کرانه وه و جوو اندنيان په ده ده م، پته وتر و کاریگه رتر و سه رتر و به پيتتريان ده كه م، له ئاماده كردنيان به دامه زراندى ده قى شيعرى. ده قيش خو نده وارانى دنيا ده كات له چاژ وه رگرتنى شيعريه ت و خواست، چاوه وانبيان ده هه نته دى.

من به رپرسياريه تى ده نووسم، له باره ي به رپرسياريه تيه وه نا نووسم.

2

يهك له ده اوكله من ئه وه يه، شاعيرك، يان گرووپك كاركي نايابيان به ره هم هه نابت، هه وه ده ده م باش له چا نيه تى و هه گى هه قيقه تى سه ركه وتنى كاره كه يان بگه م.

له ووى هيج هه گه زكى ئه ده بى حه زم نه كردووه وهك كه س بم، كه سيشم له به رچاو نه گرتووه، هاوكله هه موو ئه و شاعيرانه م، كه پاش من پرژه ي دا هه نانيان هه بووه، ئه وانى هاوچه رخن، ئه وانى دواى منيش دن و ده بن به شاعيرى خاوه ن پرژه.

خم له ده ره وه ي هه موو نه وه يه كدا ده بينم، ته نانه ت له هه ند شيعردا سه ر به شيعرى له پاشترى خشم نيم، سه ر به ته زموون و ته فسانه ي ئه و شيعره م، كه دوا شيعر مه و له نووسينيدام، زه مينه ي ته فسانه يى پاش ته وه ي له هيج هه گه زكى ئه ده بيدا كاري پكراب و هه بووبت له شيعردا كاري پكراره و هه بووه.

ناچه ناو هيج گرووپكى ئه ده بى، خشم به هيج گرووپك نه زانيوه، له بنه هتدا ته ده ب و دا هه نان كاري تاكه كه سيه، چوونه ناو بازنه ي گرووپ، ده رکردن و چه واشه كردنى ته م تاكه كه سيه يه له بازنه ي ته ده ب و دا هه نانا.

خانه خانه يى و قه ناخه ندکردن، هه يه كى كوشنده يه، شيعر ته نيا به گه يشتن به باري ده روونك شنى پوانه ده كرت، ته مه به چوون و بيركردنه وه ي كه مهك خودى ورياه، ده ق قسه يان به ده كات و ده ق قسه شيان په ده كات.

به وچان له گه خمداد له جه نكي به ئاماندام به ته وه ي بگه م به باري ده روونك شنى تا به سه ر ته مه ن و كاتدا زابم، خشم به ته ليسمى

لەبەشیی ساختەووە هەڵەواسیووە، هەوڵەم داووە ئاست و ئاراستەکانی توانا و بیرکردنەووە ئەمە بەم.

لەمەدا بزواندن و پەشبینیکردنی ئایندە دەردەکەوێت، لە جیهانی خەمدا ئارامی دروست دەکەم و بارێک دەهەڵنمە بەرزەین و تەیدا نیشتهجێ دەبم و دەنووسم، پەییوەندیشم لەگەڵ سەراخکارانی بەرەممدا بەردەوام و پتەووە، ناشزانم تا کۆڵ بێ دەکەم، بەلام خەم لەووە دێنیا کردووەتەووە لە شیعرووە بەرەو ژیان و ئایندە دەهەڵم.

لەسەر هەموو ئاست و ئاراستەکانی ژیان لایەنگیری گەڵەکان و جەگیرنەبوونم، شیعری کوردی لە کلاسیکەووە تا بە ئەمەڵی گەیشتووە لە باری وەستاو نەماوەتەووە، بگرە قەناخ بە قەناخی بێیووە، ئەگەر گەڵەکانی بێشەیی و داڵشتنی قووڵیشی پەیدا نەکردبێت، ئەووە بێچوونی هاوچەرخی و بێسەنی لە ئاست شارستانییهتی و تەتەکیدای، هەڵندێک ناوکی بنەمای دێزیووەتەووە. کاری زمان و شەوازی و شیعرییهتی قەناخەکی لەسەردا کردووە.

چەند قەناخەکی دانپەندراوی شیعری کوردی لە ئارادان و
لەتەژینەوهیان لەبارەوه دەنووسر، بەلام قەناخەکان قەناخی
درەوشاوە نین، بگرە هەر یەک لە قەناخەکان دەنگەکی درەوشاوە
نوێنەرایەتی قەناخەکەی کردوووە.

هەخنی کوردی، نەها تووە تەواوی قەناخەک بە ئاستی دەنگەکان
وەربگر و خۆندنەوهیەکی وشکاری بـ بکات، گرینگییەتی سەر بەخـیی و
هاوبەشی کارکردنیان و بنەما دـزراوەکانی قەناخەکە دەریخات.

بگرە یەکە یەکە نوێنەرە بەهـز و درەوشاوەکانی وەرگرتوون، ئەم یەک
یەک وەرگرتنەش وای کردوووە قەناخەکان کارکردنی هاوبەشیان بە
نەدـزراوەیی بەندەتەوه.

من ژيان دە نووسم، لە بارەى ژيانەوه نا نووسم.

3

هه‌ست ده‌که‌م، ژيان له دځگځيڼدا جره به‌رزی و نزمییه‌کی ناځځکی تځدایه، ده‌مه‌و له دځگځيڼ و به‌رزی و نزمییه‌کی ناځځکه‌دا ځزگارم بځت، له‌ناو شیعری په‌تیدا بژیم و مانایه‌ک به‌ ژيان و دادپه‌روه‌ری بده‌م، شاعیر ئه‌گه‌ر ځی خسته‌ خزمه‌ت ده‌سه‌ځات و سیستمی دیکتا‌ت‌ریی سیاسیه‌وه، هاوپه‌یمانی بوو، بځگومان ځځ و ئاماده‌یی گه‌شه‌کردن و په‌ره‌سه‌ندنی جیاکاری له‌ به‌ین ده‌چ‌ت، ناتوانځ توانای به‌ه‌زی دا‌ه‌ځنان ځا بگه‌یه‌ن‌ت، به‌ام ئه‌گه‌ر دوور له‌ ه‌زی شه‌ځوازی، جځرځک باوه‌ی سیاسی هه‌ب ځ تگه‌یشتن له‌ ه‌کاره‌کانی ځوودان، چالاکیه‌کی ه‌شمه‌ندییه‌ له‌ کارپه‌گه‌ریی ځی به‌دی به‌ځځ و تځځوانینه‌کانی

نیشان بدات و بیا نچه سپـښت. چرکه ساتی نووسین، چرکه ساتی تـکـکـشانی گیانییه.

شعری داهـڼـراو، وشه کانی جه نگاوهـری سهر بهـخـیـخـواز و سهر لهـشکری بهـرهـنگار بوونهـوهـن دژی دیکتاتـریه تی به زهـبری هـڼـز خـسـه پـڼـهر، که ههـستم بـخـشیه کانی ژیان جـڼـشا، ژیان زـڼـر به ئاـڼـزی و گرانی خـڼـی پيشانـدام، لهـم کار دانهـوهـیهـدا دهـمهـو له ځـای شيعرهـوه ئاـڼـزی و سهـختیه کانی ژیان بهـتا بکهـمهـوه، ژیان بهـڼـنمه ناو زمان و نووسین، بـڼـیه ئاوا هـڼـگری شيعر بوویمه، ههـموو ژیانـی لـڼـسه ندووم.

بـڼـم داوايه له ژیان. شيعر پـڼـويستییه، له چرکه ساتی چاوهـڼـواننه کراو و نهـبـینـدراو و خهـونـئامـڼـزدا، بار و کهـشـکی پیرـڼـز سهر تا پـڼـم دادهـگر و دهـڼـت: خودی بهـر پرسیار بهـرانـبهـر بزواندن، په یامی شيعر بهـرز بکهـرهـوه.

شيعر حهـوشه و ماـڼـی خودایه، گونا هـی ههـمو مانـی لـڼـپاک دهـڼـتهـوه و تـڼـیدا دهـبین به فریشته و خداوهـند.

شيعر ئا مانجی بهـختهـوهـری و جـڼـځای ههـموو هیوا و خـڼـشادمانـکردنـکه بـڼـمن، له ځـایهـوه دهـتوانـدر تـپه یوهـندی به جیهانی فریشته و خداوهـندانهـوه ببهـستی، ههـروهـها خهـونه کانت کـڼـده کاتهـوه، ئهـگهـریش زانیاریه کی گشتیت لهـبار هی کهـرهـسته و ئامرازه کانهـوه نه بـڼـت، ناتوانی ههـڼـگری خهـونه کانت بیت. من خهـون دهـنووسم، له باره ی خهـونهـوه نا نووسم.

4

بـڼـبهـرهـکان، به چالاکی و پـڼـبهـرهـمـیم جـڼـرک شـڼـه ژاویان کهوتوه تـڼـو نائاسووده و سهـڅـه تن، به ئاشکرا و ژـڼـراوژـڼـر له پلان و پیلانـدانـن دهـمبهـستم بکهـن و بمچهـوسـڼـننهـوه، یان ئهـو ځـووناکیه ی لـڼـمهـوه دروست بووه، ئهـگهـر بـڼـماوه یه کی کاتیش بـڼـت، بیکوژـڼـننهـوه، یان بیشارنهـوه، ئهـگهـر نا بیشـڼـوـڼـن و گومانـی بخه نه سهر.

لهـم دژایه تیکردنهـدا ههـست به هیچ زیانـڼـک ناکهـم، بایی ئهـوهـنده گوـڼـیان لـڼـاده گرم بزانهـم چی دهـڼـن، ئاست و ئاراسته کانیان چین، هـڼـنده کاتیان نادهـم بیریان لـڼـبکهـمهـوه، گیانی لهـخـڼـبوردن و بـڼـبایه خکردنی دوژمنه کانهـم لهـمنـدا بهـڼـزه، ئهـمهـش له ځـای گیانیپهـروهـرده کـردنـکی بهـرده وام و دـڼـزینهـوه و خـڼـناسینهـوه پـڼـی گه یشتووم.

شيعر بـڼـمن په یامی ځـاچـه کاندن و ئهـو ئاگره یه قهـت ځـووی له خامـڼـشی نییه، تهـواو بـڼـوام پـڼـی هـڼـناوه و ئهـمه کدارم بـڼـی، دوژمنه کانهـم

شعیر، به په یوه نډیه کی پډاگر و زیندووی ژیان دهرانم، هڼندځ کارى سهره تایم ساده بوون، که له ځځژنامه و گځځاره کانداه به ناوه ندى ځځشنبیری کوردیم ناساندوون، به شایسته ی ئوه یان نازانم له کتځځکدا بیانهمه وه ناو جیهانی زمان و نووسین، دووباره پیشانیان بدهمه وه، یان جځره یه کترناسینځ بوون له گه ځخه یا ی به پیتی شعیر و هه ځځشتنی مانادا. کارکردن له پځناو مانادا له ناو ځه گزه شعیریه کانداه گه زځکی بنچینه یی نیه.

وهك ده سپځ و زه مینه له هڼندځکیاندا جیهان بینى شعیریم سهره تاییه، له گه ځئوه شدا به هه موو هڼز و توانای دهر بځینم له ته واوی ژیان و بوونم ځوانیوه، ئه و ځوانیناه ی لځیان ه وه ده گه ی به قوو ځایى ئومځده په یامداره ځاسته قینه کان.

هه وځم داوه ئوه ی له گیان و ناخی من جځگیر بووه، بیگوازمه وه بځ گیان و ناخی کځی ئاده میزاده کان به و حکمه ته ی شعیر پاکیه تی ژیان ځاده گرځت.

من دځزینه وه ده نووسم، له باره ی دځزینه وه نا نووسم.

7

پځشبینى له بیرى مندا به هڼزه، زځر جاران شه و خه ونم بینیه بځ به یانى، یان له ماوه یه کی کورتدا ځووداوی خه ونه که به واقعی هاتووه ته ناو ژیانم و بووه ته ځووداوی کی بیندراو.

شعیر ده که م به ژیان، شعیریش ده وری ئه م چه تره ده بینځ هه موو چالاکیه کانمى له سځبه ردا یاداشت ده که م.

شعیر وهك خه ون وایه، ئه گهر نه یبینم هه ست ده که م وهك مرځ ته واو بوویمه و شوځن و ئه رکم له ژیاندا نه ماوه.

ترپه و خورپه یه کی شاراوه ی ناخه، دځت و ده ستم ده گرځ، ده مباته ناو ژیانځکی جوان و به هه شتی تا هه تایه، له م گه شته جوانه شدا به نه رمه گځرانى گوتنه وه، شته هره جوانه کان ده که م به هاوځځی گیانى به گیان یی ځم و ده یانهمه وه ناو ماځی هه میسه دځخځش و فه رامځشبه خشی زمان و نووسین.

من پځشبینى ده نووسم، له باره ی پځشبینیه وه نا نووسم.

8

شاعیر له شعیره وه هه ستیاری ځځی ده گه یه نځ، شاعیری دا هڼنه ریش که لله سر و چاوی ځوونى میلله ته، له هر شعیرځکیدا ځاستیه ك له که لله سر و چاوځوونیدا ده دځزځته وه.

کځمه ځځده قى په تیم نووسیوه له پانتایى خه ون بوونه ته شځواز و به رگری له مانای جوان ده که ن، پځناسه ی ئه ده بیى منیان پځکه ځناوه،

به ئه ده بيا تبوونی خه ونم لـيانه وه ناساندووه، تا ئاده يه کی بهرچا ویش سهر به گـ به ندبوونه و له رزه يه کی نو به خشیان خستووه ته وه، به هـی خـ دامه زانندن و گورج هاتنه پـشه وه و بـوا به خـبوونم له بهرده وامی به خشیندا کاردانه وه و به دگـی و ئیره یی و نیازخرایی و دـهشی و که مسهری و ناکه سبه چه یی دوزمنه گو نه ته هـکانم که یشته به پله يه كه هـهشی زـر ناسارستانیم لـ بکه ن.

له ده که کانمدا سهرچاوه ئـستـتیکیه کانی ژیان له هه موو شتـكـ به رزترن، په یوه ندیشم له گه شوـندا، په یوه ندیه کی گیانییه، یه کهم خه یا گه ی به پیتمه هه موو یاده وه ریه کانم له شوـندـکدا خه وتوون، که چاو بواری نییه کـیان بکاته وه و بیانگرـت، مه گهر له گای خه ونبیننه وه به ئاگایان بهـنمه وه و ئاوی چاوی تیشکهاوـژم بدهم، بیانخه مه ناو چالاکیه ههستی و خه ونیه کانم.

ئه گهر ئـژـكـ به ههست، دهستی نیانی هه تاوی شوـن له خو به ئاگام نه هـندـت، وا ده زانم ئه وه شه وه چالاکی ههستی و خه ونی تـدا نه بووه. شوـن له ده قدا خه یا و وـوانین و خه ونی شاعیر دایده مه زرـند، جیاکاره له وه زه وییه ئـژانه به سهریدا گوزهر ده که یت. جیهانی خه ونیش به لای منه وه سهرنجـاکـشترین جیهانی شیعریه، له بهر ئه وه ی باسی ژیانی ته واو داماـدراو له فرت و فـ و به دگـی و ئیره یی و نیازخرایی و دـهشی و که مسهری و ناکه سبه چه یی و ته واو ئازاد به گشتگیری ده کات.

من شوـن ده نووسم، له باره ی شوـنه وه نا نووسم.

9

ژیانی ئـسته قینه، ئه وه شته یه، که ده سهـات و سیستمی دیکتاتـریی سیاسی لـی سه ندووین، ئه م لـسه ندنه وه یه ش له ده سهـات و سیستمی دیکتاتـریی سیاسی ته نیا له گای خه ونه وه ده بـت، که واته: ژیانی ئـسته قینه ته نیا له خه وندا هی خـمانه، ئازادی ته واوی لـ وه رده گیرـت.

شـوازی خه ونیم په یـه و کردووه، له ده قی خه ونیدا ده تواندرـت خودی شاعیر بناسـ و هـنگه کانی ببیندرـن.

خه ون، یا خبوونی به جهرگانه و دهنگی ناـهزاییه له کار و ووداوه نا به جـیه کانی ده سهـات و سیستمی دیکتاتـریی سیاسی.

له خه وندا شاعیر پرسیار ئاراسته ی ژیان و کـمه گـا و ده سهـات ده کات، له گای ئه م پرسیار کردنه شه وه ده گات به دـزینه وه ی گه وه هری مرـف.

جووـه ی به هـزی ناوه وه ی شیعر له توانا یدایه ئـسته وخـ کار بکاته

خهونی نایاب ده بته زمان و شواز و بابه تی نایاب، دهقه کانم دهقی خهونین، خهونیش وهك گیان و هاندر، ههمیشه تکه به شیعریه تی دهقم ده بته و ههستی شکمهندی له مندا سکاندووه و دهسکڼه. وانینه کانم دهخمه ناو بازنه ی خهونهوه، خهونه بهرجهسته کراوه کانش پوئیستیان بهوه یه دووباره بیان نه نیتوه ناو ژيان تا و کار و چالاکی خیان ببین و پتهوتر هاوبهشی له گڼان بکه.

له بواری خهونینیندا پشت به چاودری و سرگرمی خم ده بهستم له پکهاته ی دهقیشدا خهون بچینه یی ده بینت، ناماده بوونی بهرده و امیشی له ژيانی که سایه تیمدا به دیار که وتووه. خهون هه ووست و بچوونی وونه بهرانه به دیمه نی شه ژاو و دیکتا تریه تی ژيان. من پرسیار ده نووسم، له باره ی پرسیاره وه نا نووسم.

10

نووسین کاتی ههستیاری ته مه نه، له درهوشانه وه ی شیعری د نایدنی که شوه وای نازادی بیرکردنه وه و خهونینن ده بم، خهیا و خهون و چه مکی سهرله نو ژيانه وه له پله یه کی ئه فسوونیدا یارمه تیده رمن بکشانى ئه و شتانه ی که چاوم نه یدی بوون. له ناو شیعردا ده جوو م و بارود خی گیانیم ئارام ده بته، سهیری ته وای جیهان ده که م، له م سهرکردنه مدا هیچ ده سه اتدارك بوونی نیه، ته نیا ئه و خدایه نه بته، که په یوه ندیم پوهی به هزه و هه سوو نه ری گیانیم، نام ژگاریه ئاسمانیه کان هه میشه له بیرمدان و فرامشان ناکه م، ههستی ئایینیم بهرجهسته کردووه. نهك بابه تی ئایینی، تا سنووری هوا له نووسه ره گه وره کان نزیک ده بمه وه و به ره و سرووشیان له وهرده گرم، به نام ناچه ناو ئه و بازنه یه تایبه ته به جیهان بینی و بواى ئه وان. خودی ساده و ساکار ژیاوی مته سه ووف و سروشتخواز و خهونین وهك بوون کی گشتی ته ماشای ده ورو بهر ده که ن و له ناو جوانیه کاند ده تو نه وه. له م توانه وه دئاگاییه دا ههست به شته کان ده که ن و ده گن به خود و غوربه تی ناخ و گیانی با، له گای ئه م گه یشتنه شوه شاد ده بن به دوا یین پله ی ده روون شنی و شینایی سهره تا و بگه رد کردنه وه ی تا هه تایه ی هه موو شته کان.

من بگه ردی ده نووسم، له باره ی بگه ردیه وه نا نووسم.

11

له ده قی خهونیدا دهسته واژه له ئازادکردنی مانا و بنیادی ښه ده
هه میښه له سنوور به زانندن دایه.

ده قى خەونى دەستكە وتـڭكە لە ئەوپەـڭى زمان و جىهانىنى ڭوون،
 دەر بـڭىنە خەونىيەكان پەنجەمـڭرى لەسەر داناون، شـڭوازی ھەمەجـڭر لە
 دەقى درـڭژدا بەكار دەھـڭندر، جـڭر ڭ لە دەستکرد و دروستکردنى تـڭدا
 ڭهوايە، لەبەر ئەو ھى پشت نابەستـڭت بە چركەى تەقینەو ھەك، بگـڭرە
 زنجیرە تەقینەو ھى ھەك لەدواى ھەك و جووـڭاندنى ڭا بردوو و تـڭا مانى
 لە مـڭژینەن لە كەشى نووسین دەگەـڭا یتەو ھەریان و جىهانىنى تـڭدا
 دەجـڭشـڭت.

گونجاندن و لـك نزيككردنه‌وى شـوازی شيعری ئازاد و شـوازی
په‌خشانه‌شيعر ئاست بـ سنووربه‌زاندنه‌كان ده‌دـزـته‌وه. ماناكان له
هه‌ناوی زمانه‌وه ده‌رپه‌يون، وـنه ئاسته‌قينه‌كان له هه‌ست ده‌چن،
هه‌ندـ جار خـيان ئاشكرا ده‌که‌ن، هه‌ندـ جارـى ديكه‌يش و ن ده‌بن.
له‌م ونبوونه‌دا ژيان يه‌كپارچه ده‌بـته گومان، له‌و گومانه‌شدا
شيعريه‌ت ده‌بـته‌خوداوهندى سه‌رزه‌مينـكـى لـوانـلـو له ئازى نوـبه‌خش
و جيهان به‌باشى و چـژوه‌رگرتنه‌وه ده‌بينـت.
من گومان ده‌نووسم، له‌باره‌ى گومانه‌وه نا نووسم.

12

که له پوور بازنه یه کی نیمچه داخراوه، دا هـنر هـمیشه پانتاییه کی
 وون و ئامازه یه کی گرینگی تـدا ده کاته وه بـ پرسیار، پرسیار
 دروستکردن له ده قدا، په یوه نډیه کانی شاعیره به زمان و هـسته کانی
 ژبانه وه.

ده قى خەم-يو له ئەزموونى مرڤى وريا له ئاست چاره نووسدا، خڤى لهو
بىر و مانا يانه داده ماڤت، كه له ناو ده قدا يه قين دروست ده كه ن،
ده-اوڤ و گومان ده ستمايهى ده قى ئاستدار و خهونين.

کله پوړ ته گهر پانتایپیه کی ځوون و ټماژیه کی گرینگی تڼدا نه کراب ټه وه بڼ پرسیار، یانی ځا بردوو، ځا بردووش وه ستاوه و یه قینی تڼدا زا ځه، به هه موو توانامه وه هه و ځا ددهم کله پوړ وه ځا بردوو وهر نه گرم، مه به ستمه بیکم به ځه کی جیهانی ئه مڼڼ، ځه کی جیهانی ئه مڼڼ بم، ئه مڼڼ شت ځه کی ته واو بیندراو و زاندر او و و تراو نییه. ټاينده بڼ ټايمانترین سهرچاوه ی نیگه رانی و د ځه او کڼی ئه مڼڼ یه، ئه و ئه مڼڼ یه ی ټاينده تڼدا کهرسته یه کی خاوه، ملکه چی توانا یه کا نمان نییه.

من ئا مازە دە نووسم، لە بارەى ئا مازەوہ نا نووسم.

نووسینی واقعی بیندراو لکهوتنهوهی زهینی ئارام و خشنوودییه، بهام دهقی خهونی، لکهوتنهوهی زهینی شهژاوه. زهینی ئارام حز به خوځندنهوهی ئه نووسینه دهکات، زهینی ئارام نووسیویهتی، زهینی شهژاویش حز به خوځندنهوهی ئه نووسینه دهکات، زهینی شهژاو نووسیویهتی.

له دهقی خهونیدا ههست دهډزرتهوه، ههستیش زهمنیهکی له باره به بهرهمهه نانی شیریهت، خهون کردهیهکی ههستیه لهوهی کردهیهکی عهقی بهت، لهگه ئه مهشدا بنچینهی خهون ههست و واقعی، بهام واقع بهو شهوازه نا، که ده بیندراو، واقع بهو شهوازه ههست له دهقی پهتیدا ئامادهی دهکات، له بار و کهشه دا خهون هژی خهیا له نووسیندا بهرز دهکاتهوه و کار لهسهر لایه نه شاراوهکانی چاره نووسی مرڤ دهکات.

من شاراو ده نووسم، له باره ی شاراو ده نا نووسم.

14

ژیان له هه موو دنیا دا، جږرک چوونیهکی ته دایه، دهگونج شاعیر نه ریتی هه موو دنیا له ده قدا بکات به هی خی، وهک بیر و ماناش له شیردا نیمچه نزیکیهک له نوان نه ته وهکاندا ئه گهر هه بهت هه وایه، بهام شیریهت له زمانی نه ته وایه تیدایه. مانای و نهی شیریهت له ترپه و ئاوازا ک ده به ته وه و له ئه وپه ی زماندا ده سک، شیر ته نیا له زمانی خیدا شیریه، له هیچ زمان کی تر دا شیر نییه. واته: له وه رگه ئاندا ناو کی تر وه رده گرته. ئه ده به کی جوانه، بهام شیر نییه. له بهر هه کی بنچینه یی، چونکه ههستی زمان و ههستی شهواز و ههستی فرم له وه رگه ئاندا له بنیادی یه که مه وه ناگوازر نه وه بنیادی دووهم، ئه گهر شیریش ئه م سه ههستی ته دا به هه ز نه بوو، شیر نییه په یوه ندیه کی شیریه.

زمان هه گری بیر و اکانی نه ته وه یه، شاعیریش له گای زمانه وه جوانیهکانی نه ته وه ده گه یه نهت، نووسین به زمانی نه ته وه ئینتیمای نووسهر به نه ته وه که ی، به کاره نانی زمان ده به ته ناوه ند و سه ربه خیی داهه نان و ئینتیمایوون وه رده گرته، زمانی دره وشاوه و جوو له دار له ده قدا یانی گه شه سه ندوو و داهه ندر او و دره وشاوه و سکاو.

دزینه وه له گای خوځندنه وه وه، به بهرهمه ندی نووسهر وه رده گیر، من که له دایک بووم و هاتمه ناو قسه کردن، وشه ی مردنم نه ده ناسی و نه مده زانی واتای چی ده دات، له خوځندنه وه دا گه یشتم به کرکی واتایی و ئاسه کانیم ناسی و بههره م له وه رگرت، چوومه ناخی وشه که و

وشه‌کەش هاته ناو ناخی من و بووین به هاوتای یه‌کتری.
ئه‌و به چاوی منی ـــــــــوانی و منیش به چاوی ئه‌و جوانیه‌کانی ژیانم
بژارد، دواتر له‌گه‌ ـــــــــ بینینی مهرگی باوکم گونجاندم و هـــــــــنامه ناو
زمان و نووسین.

وشه‌ی دایه و بابە گه‌شترین و به‌ه‌زترین شیعریه‌تیان تـــــــــدایه،
واتایه‌کی ـــــــــاسته‌قینه‌ی به‌رده‌وامین، ژیان به ئه‌مانه‌وه خـــــــــشای و
په‌یه‌سته، له‌وـــــــــوه ده‌ست پـــــــــده‌کات. واته: له‌شعر خـــــــــیه‌وه، ژیان خـــــــــی
جووـــــــــنهری خودی شیعره.
من ناسین ده‌نووسم، له‌باره‌ی ناسینه‌وه نا‌نووسم.

15

ئه‌رکی شاعیر ئه‌وه‌یه گـــــــــان له ـــــــــوانین و نه‌ریتی باوی کـــــــــمه‌گه‌ دروست
بکات. واته: شـــــــــگـــــــــبـــــــــ له ـــــــــوانین و گـــــــــینی چـــــــــژ بـــــــــ جوانی. که
جوانیشی خـــــــــشه‌ویست کرد له‌ناو کـــــــــمه‌گادا، واته: ته‌واوی ژیان
خـــــــــشه‌ویست و په‌سند کردووه.

شـــــــــگـــــــــیش به‌شـــــــــکه له ژیان په‌سندکراو، به‌ـــــــــام بیری توندوتیژی
ناـــــــــه‌وا، یان سیستمی دیکتاتـــــــــری سیاسی له ده‌قی شیعریدا هـــــــــی
خنکـــــــــنهری فه‌زا و هونه‌ری په‌تییه.

بیری توندوتیژی سیاسی شیعری هـــــــــچووندار به‌رهم دـــــــــت، هـــــــــچوونیش
گرینگی به‌هـــــــــیه‌کانی لـــــــــکدانه‌وه‌ی توندوتیژی و زه‌بروزه‌نگ نادات، بگره
ده‌یانخاته ـــــــــوو. قسه‌مان له هـــــــــچوونی گیانی نییه، که سووتان دروست
ده‌کات و ده‌بـــــــــته به‌رهمهـــــــــنهری شیعری ـــــــــمانسی هه‌ستی و
ده‌روونـــــــــشینی ته‌سه‌وف.

شیعری تـــــــــامان، به‌رهمی بارودـــــــــخی ئارامه، که جوانی تـــــــــدا
خه‌مـــــــــندراوه.

شیعری هـــــــــچووندار، به‌رهمی بارودـــــــــخی شـــــــــه‌زاوه، که جوانی تـــــــــدا بزر
کراوه.

شیعری هیچ نه‌ته‌وه‌یه‌کیش به هـــــــــچوونداری ناگا به غوربه‌تی ناخ و
گیانی باـــــــــای خـــــــــی و مه‌زنایه‌تی وه‌رناگرـــــــــت.
من تـــــــــامان ده‌نووسم، له‌باره‌ی تـــــــــامانه‌وه نا‌نووسم.

16

هیچ ئاستـــــــــکی جیاکار له نـــــــــوان هه‌قیقه‌تی گه‌وره و داهـــــــــنراوی گه‌وره‌دا
نابیندرـــــــــت، هه‌میشه نووسراوی داهـــــــــندراو له باسکردن و ـــــــــووداوی
بیندراو و بیستراو به‌ه‌زتر و کاریگه‌رت‌ره.

به‌شـــــــــکه له به‌شه کاریگه‌ره‌کانی ئه‌ده‌ب، ـــــــــه‌خه‌یه، ـــــــــه‌خه‌ش له کرـــــــــکدا
هـــــــــیه‌که بـــــــــگه‌یشتن به ئاکامی بیری پـــــــــگه‌یشتوو ده‌ق و خستنه ـــــــــووی

په کها ته زیندووه کانی بهرزی شواز، ههروه ها ناوه ندی کارکردنی د زینه وهی داه نانیسه، ئه و به چوونانه ی له بیر و شوازی ده که ده د دهستیان ده ه ن ت، ئاراسته ی ده که ده یان ده کاته وه و گوتاری خ ی داده مه زر ن، ئه و ه خنه گره ی توانی گوتاری ته ربی خ ی له که کاره ئه ده بییه داه ندر اوه کاند دابمه زر ن ت، ده روون کی به گهر د و ئاشقه .

ه خنه، ده ق به ناسنامه ی کراوه ی وون له سه ر به رزایییه کی د زراوه ی ناوه ند ده گر ت و پر ژه ی دامه زراندنی پ شنیا ز ده کات، پ وسته ده روونی به گهر د و ئاشق به ج ی به ن و کاری له باره وه بکات، نه ک ده روونی ل خن و نه خ ش. ده روونی به گهر د و ئاشق، بینینی ه خنه یی تیدا ئاشکرایه، س راخکهری نووسین یارمه تی ده د و ئامانجه به ئاشناکردنی. ده روونی ل خن و نه خ ش، بینینی ه خنه یی تیدا بزهر، س راخکهری نووسین چه واشه ده کات و ه یه به به لا دا بردنی. من په کها ته ده نووسم، له باره ی په کها ته وه نا نووسم.

17

خ مم وه ک خود کی بیرکهره وه له ناو خه یا و فه نتازیای ده که کاند، هه موو بنه ما کانی ئه م خ ده رب ی نه شم له جوو ه ی ده که کانی خ م دا د زیوه ته وه. دیتنی منی به شیع ر به وونی ت دا ده بیندر ت، شوازی گ ده انه وه ی خه ونم وه ک بنیاد و جوو نه ری نووسین وه رگرتووه، زمانیش وه ک دامه زر نه ر و به ش کی زیندووی ده قی ئاستدار و خه ونی. هونه ری ک لاژ و هه شتن و به دوایه کدا ه نانی و نه ی ج راو ج ر، یان ه نانه وه ی و نه له دوای و نه ده به ته ه ی ئارامی و ئاگری زیندووی گیانی و زه یینی خو نه ر.

ج ر ک په رتی و بایه خنه دان به یه ک تی بابه تم وه ک ه گه زی کتوپ ی په یه و کردووه، ئه م هونه ره ش له شیعی کلاسیکی کوردیه وه ف ربووم، له شیعی کلاسیکی یه ک تی بابه ت نییه، بگره یه ک تی د ه یه، من ئه م یه ک تی د ه م گ یوه به یه ک تی و نه، ل چوون و له وچووشم گ یوه به ه ما و ئامازه، ههروه ها م سقا و ترپه و ئاواز له شیعی کلاسیکیدا له ک ش و سه روا و به گه وه ده بینر ت، لای من جوو ه ی وشه ت که به یه کتر ده بن، م سقا و ترپه و ئاواز په کده ه ن. من ه گه زی کتوپ ی ده نووسم، له باره ی ه گه زی کتوپ ییه وه نا نووسم.

18

سه رنجدانی ه یچ شت ک به به ره مه ند له سوودوه رگرتن به ش نییه، هه ر شاعیر کیش له ژیا نی ئانه یدا ز رب بوو، زوو سه رنجه کانی ده رب ی

نهيهـشت بارهـكاني بگن به باري تـاـامان و ناخ و وونبوونهوه و
 جيهانـبيني و بهـهره خهـمـانـدن، دركانـدن، بـگومان كارهـكهـي وهـك
 نووسراوي ئاسايي پـه، بهـام وهـك نووسراوي داھـندراو بهـتاـه،
 چونكه نووسراوي داھـندراو تهـنيا به تـاـامان و ناخ و وونبوونهوه
 و جيهانـبيني و بهـهره خهـمـانـدن، مهـزنـايهـتي وهـردهـگرـت، شته بيندراو
 و ههـستـپـكـراوه بهـسوودهـكان پـشـئوهـي له نووسين جـگـايان بكـاتهـوه
 بهـسـر قسهـکردن داـبهـشيان دهـكات، لهـم بارهـدا بهـهـي قسهـکردنهـوه
 هـشيارمهـندي نووسين لهـدهـست دهـدات، يان بهـردهـوام بهـپهـله قسهـ بـ
 ديارده سروشتـيهـكان ههـدهـهـتـت، كه شيعر بـدهـنگـيهـكي خودايـيه،
 ناھـتـئـم بـدهـنگـيهـ خودايـيه ئـم به قسهـ بـنـ، يان به ئاماژـه
 و نهـرم نادوـت، بگره به تهـواوي هـزـي دهـمي بهـهـهـا دهـكات و
 بارهـكاني بـدهـستـمايهـي نووسراوي داھـندراو بهـتاـهـهـبن.
 من بـدهـنگـي دهـنووسـم، لهـبارـهـي بـدهـنگـيهـوه نا نووسـم.

19

كتـبـخـانه كهـسـايهـتي نووسـهـره، من وهـك بارستـايـيهـك هـنـده بهـفرـي
 كتـبـم لهـسـر كهـوتـوون، بهـهرهـي ئـهـو كتـبـبـانـهـم جـاـوهـته هـشيارـي و
 كهـلهـسـهـر، تا وهـك كانـيهـك لهـژـر گرـانـايـي ئـم بهـفرهـدا، كه هـانـدهـري
 گـيانـه دهـربووم و جـگـهـلهـم هاوـهـشت.
 له دژوارترين كاتدا، كه زهـبر و زهـنگـي واقـيع و دهـسهـهـات و سيستـهـمي
 ديكتـاتـري سياـسي ويژدانـم دهـهـنـجـنـن. وهـك منداـهـهـكي ههـست بهـشاـواي
 تـقـنـهـركـردو، كتـبـخـانهـكهـم به دـنـياـترين قهـهـاي پارـزگاركار
 دهـزانـم، لهـناويدا ئـهـي پشـتـيوـاني و بهـرگـريم پـدا دـت و پشـووي
 ويژدانـم خـشـدهـهـت، ههـست دهـكهـم پارـزراوم، ههـروهـها وهـفادارترين و
 جـي بـواتـرين ئـهـنوا، ئـهـنواي خهـونه، ههـر فهـرامـشـي ئـهـو ئـهـنوايه
 بوو، ههـهـيـبـزاردم بـ نووسـين.

خهـون له چارهـنووس دهـپـرسـت، بـ ئـهـوه خهـون دهـبينـم ووبهـووي ئـهـو
 پرسـياره گرـينـگه بـمهـوه سهـرسـامي چـيه، يان من كـم، يان كهـسهـكاني
 ناو بهـهـشت و دـزهـخ خـشـي و ئازارهـكانيان چـين.
 پـتر له ههـر كتـبـبـكـهـر زاري خهـونـبـيني خـم، خهـونـبـينـيشـم تاكه
 بهـشـوازي كـ، ههـميشه له نووسـينـدا من كـاتي نووسـينـم، نووسـين كـاتي
 من نيـه، كه كـاتـكـي زـر بـز و تايبهـت و ههـستـياره، بهـردهـوام
 خهـونهـكانـم دـنه ناو چـرکهـكاني نووسـين، فرـيشـتهـي پهـيامگهـيهـنـهـر
 هاوـوانـين و هاوـنووسـين و هاوـخهـونـبـينـينـم دهـهـت و نوـهـني ئـزاني
 گـيانـم دهـكات.

دواي تهـواوـبووني يهـكهـمين هـشـنووسـيش بـ ماوهـيهـكي دوورودرـژـ

۱۱ ادهم ۱۱ نم و بیر ده که مه وه ۱۱ چند هه فته یه ک پشوو ددهم، دواتر ده گه ۱۱ مه وه سهر ۱۱ ه شووسه که و پاکی ده که مه وه، ناو نیشانی ۱۱ داده نم، ناو نیشان وه ک ۱۱ ووناکییه کی تیژ ت ۱۱ په ه ۱۱ ۱۱ شکر دهنه وه ی پانتایی و بنیاد و جوو ۱۱ هکانی ناوهر ۱۱ ک و ناساندنی دهق، چونکه به ۱۱ ی ناو نیشانه وه نووسین و بینینی نووسهر پ ۱۱ شک ۱۱ ش ده کر ۱۱ ت، واتا و کر ۱۱ کی ده قه که د ۱۱ ته بهر بیر و خه یا ۱۱ ی خو ۱۱ نهر. من چاره نووس ده نووسم، له باره ی چاره نووسه وه نا نووسم.

20

ک ۱۱ مه ۱۱ ک ۱۱ حکمهت و گیانی په تی و بیر و مهودای ئ ۱۱ ست ۱۱ تیکیم له که له پوور و ۱۱ شنبیری کوردی ۱۱ ماوه ته وه، نموونه: له هیراندا خا ۱۱ به ندی په ی ۱۱ ه و نه کراوه، سهر به ند و ناو به ند و کرانه وه ی دوا به ند هه یه. به گو ۱۱ گرتن و ه ۱۱ شیاریه کی ۱۱ استه قینه ی ترپه و ئاواز ههستی خا ۱۱ به ندی لای هیرانناس دروست ده ۱۱ ت، ههروه ها له شیعی میللی کوردی و شیعی کلاسیکی خا ۱۱ به ندی په ی ۱۱ ه و نه کراوه، په ی ۱۱ ه و نه کردنی خا ۱۱ به ندی لای من نه زانین نییه، بگره وه ک مه به ست و هونه ر گه ۱۱ انه وه یه ۱۱ ههستی سهره تایی کوردی و ۱۱ سه نایه تی که له پوور. له سپ ۱۱ تی کاغز و دابه شکردنی و ۱۱ نه دا ههست و نیشانهکانی خا ۱۱ به ندی له ئاستهکانی دهر ۱۱ ین له خه یا ۱۱ و زهینی خو ۱۱ نهری خود وریا دهستنیشان ده که م.

نموونه: ۱۱ سته ی ۱۱ کو ۱۱ ده چیت. ئم ۱۱ سته یه ئه گهر نیشانه ی پرسیار، یان سهرسو ۱۱ مانم ۱۱ دانا. ئه وه ۱۱ گومان ۱۱ سته که دهستنیشان ده که م. پرسیاره، یان سهرسو ۱۱ مان. ئه گهریش هیچ نیشانه یه کم ۱۱ دانه نا و به کراوه یی ه ۱۱ شتمه وه له م بار و بواره دا ۱۱ سته که ده ۱۱ ته ۱۱ سته یه کی ئاستدار و د ۱۱ خگ ۱۱ و زهینی. من زه ین ده نووسم، له باره ی زهینه وه نا نووسم.

21

ت ۱۱ گه یشتن و ت ۱۱ نه گه یشتن هیچ له ئاره زووی من ناگ ۱۱ ۱۱ ۱۱ ئه ده ب، له ه ۱۱ ه گشتیهکانی هونه ری خودایی و سامانی ژیان و ۱۱ ه گه زهکانی ش ۱۱ وه کاری ... تاد، خه یا ۱۱ ئاماده ده که م، له سهر ههر شهش ههست کاری پ ۱۱ ده که م و ده یخه م ۱۱ نم. ش ۱۱ وه کاری به ش ۱۱ ک نییه له سامانی جوانی، بگره خاوه نی سامانی جوانیه، ش ۱۱ وازیشی ناوه ندی سرووش و ئامازه وه رگرتنه ۱۱ ته واوی هونه ره جوانه کان. ه ۱۱ و خا ۱۱ و ۱۱ شایی و س ۱۱ بهر و ۱۱ ووناکی و دووری و نزیک و گونجاندنی ۱۱ ه نگه کان له به ره می ئه ده بیی مندا دیار و نادیار ئه دگاریان دره وشاوه یه و به کار بردراون.

شيعريش گه يشتووه به چـ بوونهوه له ښـنـايـي و سهـداسـهـد كـردارـكـي بهـرهـمهـاتـووي جوانـيه، جاروبار ښـووبهـووي ئهـم باره بوومهـتهـوه لهـكـاتي گهـرمهـي نووسيندا مهـبهـست و نـيازـهـكان دژوار دهـبن، ښـوون و ئاشـكـرا دځـي نووسين وهـرناـگـرن، دادهـمـنـم، سـكـچ دهـكـشم به سرووش و ئامـازـه وهـرگـرتن له سـكـچـهـكان دهـگهـښـمهـوه دځ و باري سهـرهـتـايـي نووسين. مهـبهـست و نـيازـهـكان به ښـوونـي و ئاشـكـرا دهـدوـنـم و شـښـوازـك ښـ ټهـوپهـي زمان و ئامـرازهـكـاني دهـرـښـين ښـښـياز دهـكهـم. من جواني دهـنووسـم، لهـبارـهـي جوانـيـهـوه نا نووسـم.

22

له تـاـكـيدا نووسـر له هـهـقـيـقهـتي ژيان دهـپـرسـت و سهـرهـځـيه، سهـرهـسـتي تهـواوي له جـري بـيرـكـردنهـوه و ځـي دهـرـښـيندا دهـسـتـكهـوتـووه، ويژداني لهـښـياري گوتن و هـښـي شـښـوازدا ئاسوودهـيه، سهـرچـاوهـكـاني دهـگهـښـتهـوه ښـ ټهـو ئازادي و ئازاييـهـي ځـي به ځـي داوه، پرسـيوهـتي: من بـيرـكهـرهـوهـيهـكم، شوـنـم له ژياندا چـيـه. نابـم به دامـاوي هـيچ شـښـواز و گرووپـك، سهـردهـمي گرووپ و قوتـاـبخـانه شـيـعـريـهـكـانـيـش بهـسهـرچوون، ئـسـتا سهـردهـمي شـاـعـيري تـاـكه. من سهـرچـاوه دهـنووسـم، لهـبارـهـي سهـرچـاوهـوه نا نووسـم.

23

شـاـعـيري ئهـزمـوونـدار كار لهـناو ماناي ئامادهـكـراو ناكات، ئامـازـهـكان دهـجووښـځـي تا ئاستي پهـرجوو دروستـكـردنـيـش ساده دهـښـتهـوه، له سادهـبوونهـوهـيدا دهـگات بهـځـي دهـرـښـين و چـڅـي بوون، تهـنـيا مـرځـه هـسـتـيارهـكـاني ناو كـښـمهـگا بـايـهـځ به شـيـعـر و درهـوشـانهـوهـي گـيـاني دهـدن، هـسـتـيارهـكان خـاوهـني دهـروونـكـي ښـنگاو ښـنگي ئاشـتي ويـسـتن. دهـځـي بهـنـدهـيهـكي خـودايي و سووتاوـكـي پاـكـبووهـوهـم له هـمـووشـتهـكاندا، خـهـوني ساده دهـبينـم، سروشتي كهـسـايهـتـيم وا هـهـځـكهـوتـووه له دانـيـشـتـندا كهـم بدوـم، گوځ ښـ گفـتوگـځي دهـوروبـهـر ښـاـبـگـرم، ښـ ټهـوهـي ځـم ټهـو ښـدهـنـگـيـهـم وهـك پلان ښـ ژيانـم نهـخـشهـښـڅـر كـردـښـت، ځـي لهـگهـځـناخهـكـاني ژيانـم هاـتـووه و لهـدايـكـبوون و خـودا بهـخـشـويـانه. ښـدهـنـگي و كهـمدوويـي بووهـته بهـشـځـكي سهـرهـكي له ژيانـم. زځـر گـرـفـتـيـشي ښـ ناومهـتهـوه، چاوناـسي وام لـځـځـاست هاـتـووه. دوور، زځـر دوور لهـوهـي هـهـځـسـوكهـوتـي لهـگهـځـمدا هـهـښـت و تځـكهـځ به كهـسـايهـتـيم بووبـښـت، تهـنـيا بهـهـځي ئهـم كهـمدوويـيـهـوه ځـي ئهـسـتـووري لـځـم هـهـځـگـرتـووه و قـسـهـي لهـبارهـمهـوه هـهـځـبـزـكانـدووه، ښـ ټهـوهـي هـيچ بار و بـواـرـكـي ښـ هـهـقـيـقه تـيـش هـځـشـتبـځـتهـوه. وا هـهـست دهـكهـم له ښـدهـنـگـيدا به كـځـكي بوون دهـگهـم، يان بوون

نهانییه کانی خیم بده درکندن، خه ونیش به ئامرازك ده زانم بباش
حاییوون له هه قیقهت و واقع.

من کرک ده نووسم، له باره ی کرکه وه نا نووسم.

24

شعری نه وه ی پشه من هه رچییه ک بووبن، به زه وه له کتبخانه که مدا
پاراستوومن، که زینه شیان یه کبینی و یه هه ستپکردن و واقعی
هه چووندارن، به لای منه وه جگای مانه وهن، وهک نووسین و به ره می
نه ته وه شیاوی به گه وره یی ته ماشا کردن، ئه گه رچی له بیرى مندا
کاریگه ریه کی وایان ج نه هشتوو و نه بوونه ته ناوه ند و مایه ی
سوود به خشین و جوو لاندنی یادگه تا به رده وام وهک خه یایی جوانی
گه شتی گه انه وه م ب لایان دووباره بکه نه وه.

ئه وان شیعریان ستوونی بینى، یان به ئاست و ئاراسته ی به رزبوونه وه،
یان به ئاست و ئاراسته ی نزمبوونه وه، ب جیاکاربوون و
خ تازه کردنه وه به ل زیادبوونی ستوونی و ئاسایی و بازنه یی بینیم،
به یه که م بینین و هه ستپکردن کی ته نک که شی نووسینم ب نا هه خسه و
ناچمه ناوی.

بینین و هه ستپکردن له گه فه نتازیا و خه ون ده خه م ئنم، دواتر وهک
ئه زموونك له هه ناوی گشتی سه ره هه ددها و ده ب ت به بوون کی خاوه ن
قه باره ی شیاو، ته بایی و گونجاندن و هه ز ده به خشه ته کاره کانی
دیکه م.

من که ش ده نووسم، له باره ی که شه وه نا نووسم.

25

شاعیرانی کلاسیکی کوردی، به تگه یشتنی استه قینه ی شاعر، وونتر و
داه نه رانه تر له شاعیرانی ئستا بایه خیان به ئه وپه ی زمان،
ئستتیکای زمان داوه، ته ماشای هه گربوونیان به ئه وپه ی زمان و
ئستتیکای زمانه وه بکه، گه یشتوون به ئاستی ده روون ئشنی و
تگه یشتنی ئی زمان له ده قی ئه ده بیدا.

زمانی که م و نه و ده سه اتداری شیعری کلاسیکی منی به کشی ناوچه قی
زه مینه ی به پیت و هه وایه کی نو کرد، ئه زموونی خی له
ئاماده بوون کی ئشن و سروشتی و په ه نگرتر په تاقی کردمه وه.
کرکی ژیان و مردن به نه د زراوه یی ماوه ته وه، هه روه ها زمانی شیعری
کلاسیکی کوردیش.

زمان له شیعری کلاسیکیدا ئاست و ئاراسته ی له باری وه رگرتوو به
ته وای لایه نگیریم، شاعیری هاوچه رخ له ناو زمانی شیعری کلاسیکی قا
نه بووب ته وه، ببای بب ناگاته هه چ سه رکه وتن و په شک شکردن کی

هــشمه ندانهى زمانه وه.

دهمه وه له وشيارى نووسيندا، كه دهر بـين له خه م و هونه ر و دهروونى كوردى دهكات، زمانـكى نزيك له شيعرى كلاسيكى ـيشه دار و فره ئاسـي، ئه گهر بتوانم دابهـنم، يان به كاربهـنم. وهك شـواز نا، وهك گيان و زمان و سرووش و پرسىاره گهردوونى و چاره نووسسازه كان. دهچمه ناو كلاسيك و خاـي ده رچوون ده دـزمه وه. واته: ئه وپهـي زمان و خهياـي بينين.

له دهقى خهونيدا زمان ـسته دهكات وه و كهشوهه واي تهسه و ف دادهكشـنـته ناوه وهى تاك و مانا چه سپاوه كان ـادهكـشـته ئاقارى گـان و بارگاويان دهكات بـ جووـانـدن.

ئه مهش به لووتكه گه يشتنى شيعرييه ت و جـبهـجـكردنى ـاسپاردهى جوانى و به پيتكردنى ـه وه كه يه تـى. جوانى به كان قهواره يه كن بـ ئازا دكردنى مرـف و ئه ندـشـى ئه فسانه يى و نووسينى ئازاد.

له دهقى خهونيدا مانا هه مه چه شنه يه، خهياـي پهرـشان ناكات و بانگه وازه بـ خوـقاندنى جوانى به هه ميشه ييه كان و بهـزـاگرتنى به ها تا هه تاييه كانى ژيان.

من ئه فسانه ده نووسم، له باره ي ئه فسانه وه نا نووسم.

26

من سه ر به هيج ئايدـلـژيا يهك نيم و لايه نگرى هيج حزبـكيش نايم. به نان و ئاوى، ويست و خـبوونى خـم ده ژيم، ئه م خـاگه يانـدنه دـي شـرى ده وـ، شيعرى بـگهرد دـي شـره. داهـنـه رى ـاسته قينه له سروشتى خـيدا كه سـكى ياخى و دژه ده سهـاته. من شيعرى بـگهرد به رهه م ده هـنم، شيعرى بـگهرديش پشت به نوـبه خشى كـمهـگا ده به ستـت. كـمهـگا له نوـبوونه وه يدا دـي شـر ده دـزـته وه و ده يبه خـشـته داهـنـه رى ـاسته قينه.

نووسه رى ئايدـلـژيست به وه تاوانبارم ده كه ن، كه دوورم له كـشه و مه سه له كـمهـايه تيه كانه وه، منيش به هه موو ئاست و ئاراسته يهك خـم پاراستووه له فريوى ئايدـلـژيا و هه راسا نكردنى ئه م جـره تاوانبار كردنه. ئه ده ب به گيانى په تى و جوانى ده زانم، خـ به دوورگرتنـيش له ئايدـلـژيا به هه قيقه تى ئه ده ب، له ـگـاي هه قيقه تى ئه ده بيشدا بير له جيهان ده كه مه وه. گرفته كانى له خاـكـدا كـ ده كه مه وه ئه ميش خاـي هـزى نووسين و دره وشانه وهى خهونى به. ئه و چه مكه ي مه به ستيشمه بيگه يه نم په راوـزى ناكه م، بـ دوودـي وهك به رزاييهك پيشانى ده ده م و ده ريده بـم. ويستوومه خهون بكه مه كه سايه تى چالاك و ـووبهـووى ژيانى بكه مه وه، دره وشانه وهى خهون بينين

له كوټووه دټ، من به بټ خهونبين له نووسيندا هيچم پټ ناکړ و
 هيچ به هيچ ناکم، هميشه به دواى ناوه ندى دره وشا نه وى نووسين وټټ
 و ماندووم، ئهى خودايه من مرټټكى به باوه م، بمگه يه نه
 دهر وونټټ شنى نووسين، په يامبه ره کانيش مرټټفى به باوه و گوره ترين
 خهونبين بوونه.

من گيانى په تى ده نووسم، له باره ي گيانى په تيه وه نا نووسم.

27

ئده ب به سرجه م شته کاني ناو کټمه گا پټوهنداره، به وانه وه
 بوونټكى دره وشا و يه، ناتوانټ له ناو دواکه وتووي کټمه گا دهر په ټټ
 و خټى وهك ده قى شارستانى ئه زموندار پيشان بدات، له گه
 گه شه کردنى کټمه گا گه شه ده کات و ئه زمونى هاوتاي شارستانى به ده ست
 ده هټټ، په يوه ندييه جټټگيره کان هه ده وه شټټته وه، په يوه ندى نوټ
 داده مه زرټټ بټ به ټټوچوون.

تواناي گټټان له ژيان ئاسان نيه، هه روه ها گټټان له ئده بدا چه ند
 باره گرانتر و دژوارتر، داهټنهرى سهر و سهر سوټه نهر، که ده گه نه
 دواين پلهى داهټنان و دهر وونټټ شنى. بابهت و هونه ره کيان ته و او
 خټماټى و وه رگيراوى ناو ژيانى گهرم و قووټايى بيرکردنه وه، بټ يه
 وهك ده قى سهر سامکر خوټنهر قبووټيان ده کات و به ئه زمونى
 به رده وامى خټى ده زانټ، له چاوگ و سهر چاوهى کولتوورى پټ جموجووټى
 کټمه گا نيشانه کاني هونه ر و جوانى پټ کاوه، کولتووريش هميشه
 شټټشگټټه، به رده واميش له گه بوون و په ره سه نندن که ره سته کاني
 به ټټوچوون به ره مدار ده بټ.

بابه تى ئه ده بى هه رچه نده خټماټى و له ناو جه رگه ي ژياندا
 هه بټټردراو بټت و هونه رى تټدا بدټټته وه ده رگاي به جيهان بوونى
 فراوانتر به ټوودا ده کرټته وه، به قه ناعه تتريش وه رده گيرټ.
 من گټټان ده نووسم، له باره ي گټټانه وه نا نووسم.

28

ته و او ژيانم خستووه ته خزمهت شيعره وه، ههر بټ شيعریش ژيانم ده وټ،
 به هټى ئم خټ ته رخا نکرده شه وه زټر گټټچه م پټ کراوه، له مه شدا خدا
 يارم بووه و دټشادم به وى ئه وانه ي گټټچه ټيان پټ کردووم ههر
 هه موويان ئه وانه، که له په راوټزى ئه ده بدا کارمه نندن، يان خوټنهرى
 ته مبه ټن.

داهټنهرم زټر له بهر چاون، له ژوورى کټټبخانه و نووسينمدا وټنه ي
 هټټندټکيانم هه وواسيون، له خه مه نيشتووه کاني سهر ده موچاويان ورد

ده بمهوه سرووش و خهون و خهیا و وشه یان ل ده د زمهوه و له شیعردا به کاریان ده ه نمهوه .

نه شمو یستوو به ببه به کهس، بگره ویستوو به و گایانه دا ب م، که نهوانه ی له بهرچاوم گرتوون پ ی گه یشتوون به شیعریه تی په تی و دهروون ن شنی.

من دهروون ن شنی ده نووسم، له باره ی دهروون ن شنییه وه نا نووسم.

29

ه خنه ی بنیاد نه ری کوردی نا، بگره په راو زه کانی شنبیری کوردین، ت په ک قسه ی له هیچه و په لاماری ب مانا و ب بنه مان، ده نا یه ک ل لم په لامارده ره ه ب ز کاوانه نه وه قیقه تبین و بو لرییه ی لا دروست ده بوو ووبه ووی ده ق کم بب ته وه و گومان بخاته تانوپ و ایه ی بوونی، ل کدانه وه کانی ب وا به بهرانبه ره که ی به ن ب نیادی بهرهمهاتووی ش ه زاوه.

من ب خ م ز ر م لزم له داه نه رانی پ شه خ م گرتوو، بهرده وامیش ده بم، ب واشم به وه هیه ملمان له نه ده بدا ناتگه یه ن ته هیچ و ه وایی ت دا نییه، بگره خودناسی و بهرده وامبوون و سووربوون و نیازپاکی ده تگه یه ن ته نه نجام کی سهرنج اک ش، نه وه ی تا ئ ستا من پ مزانیب و ئاگاداری بم له م ژووی شیعی کوردیدا، هیچ شاعیر ک به قه د من تووشی شه و گ چه و قسه ی له هیچه و دهمه ه به ست و په لاماردان نه هاتوو، به مام ه قیقه تبین به سهر ئا زاوه و ب توانایی په راو زه کان هت ده ب ت و خ ی ده سه پ ن و ددره وش ته وه.

هه ب ز کاوه به سهرچووه کان په لاماری ناشارستانی نه زموونی پتهوی جواننووسه کان ده دن، خ م شووله ش ته نیا له ناو ن رگزه جا دا ده نگ کی نه شازی ل وه د، به خه یا ی به تا ی بوون کی کاتی ب خ ی دروست ده کات، ده شبیندر په لامارده ره ه ب ز کاوه کان ده کهون و وه جاخکو ر ده م ننه وه، ده قی پتهویش وه ک شمش ری هه ک شراو د ته ناو ژیان و ت که به جوو لانه وه کاریگه ره کان ده ب ت، دواتریش ده ب ته ه مای مه زنی و دره وشاوه ی نه ته وه که ی.

له گه نه مه شدا، ه خنه گرانی بنیاد نه ر ووبه ووی نه م په لامارده ره به سهرچووانه بوونه ته وه، ناچاری شه و گ چه یش کراون له پ ناو پار زگار یکردن له نه ده بی په تیدا.

به سهر پلان و پیلانی دوژمنان و په لامارده ره ه ب ز کاوه کان سهر ده کهوم، به ه و و ک ششی له د ه وه م ب شاعر به سزای داه نانیان

ده گه يه نم. به بينینی داه نان قه همی ده ست و پيان ده شک. هخنه دوو باوه ی نییه له گه ده قه، یان له گه ی نییه، یه ک باوه ی به تینی هه یه ئه میس کارکردن و بوا ه نان له ناو ده ق.

هخنه ی خ نیشانده ر و مه به ستی دهره کی و قسه ی له هیچه و په لاماری ب مانا و ب بنه ما، جگا و متمانه ی له ناو شنبری په تیدا نییه، به تا کردنی ق و کینه و بتوانایی و که مسهری و ئیره یی و خه تاندن و ویزدان کو ریه.

هیچ نیاز کی هاو به ش و ئامازه یه کی گرینگیش له نوان قسه ی له هیچه و په لاماری ب مانا و ب بنه ما و ده قی ئه ده بی په تیدا نییه.

هر که سایه تیه ک گیانی به ئه ده ب و هه قیقه تبیین و پاکی و جوانی داگیرسا ب، به هیچ ج ر ده رگای ئازاوه و ناشیرینی و دوو ویی ناخاته سر پشت، هر که سایه تیه کیش ب چوونی ئازاوه چتی له دهر ووندا واب، هشتان به ئه قی پاشکی و دارده ستی و د اگرتنی ئه م و ئه و به وه ده چ.

ب شیعریه ت ده ک شم و نایه مه سه نگه ری قسه ی له هیچه و په لاماری ب مانا و ب بنه ما، قه همی ل نا جوو، نم، به کار کی ب هووده شی ده زانم، جه نگان له گه ج ماو و په راو، ز و ب بار و ل خنبر و ق پیه چی و خه مه گ ووی ئه ده بی و پاشخا په ر ک و ویزدان کو ران. من تانوپ ده نووسم، له باره ی تانوپ وه نا نووسم.

30

ب ای ب ب بیرم ب ئه وه نه چووه ب لم کردار و به کاربرده یه که م که سم، یان ئه م هونه ره له وانینی منه وه خو قاوه، پ ش ه و ه مای ئه و ووداو و دیارده یه م، ئه م ج ره خه یا کردنا نه، به نه خشی کوشنده و گران و له ناو به ر ده زانم، بگره هه موو خا ه کانی گ انکاری له دره وشانه وه ی شیعریه ت ده بینم و به س. شاعیری خاوه ن دیدگای وون و به ه ز و جواندا ژهر به ئامازه و شنایی هیچ ب یار و مهر ج کی سه پ ندر او نا نووس، ئه رکی ده وه ته ئیش ب کت بی ک مه ایه تی و ئابووری و هزری و ئایینی و زانستی و په روه رده یی و یاسایی و سه ربازی و م ژوویی و فلسفه ی ... تاد، بکات و به تیراژی ز ب او یان بکاته وه، که نا ه کانی اگه یان دنیس بخاته خزمه تیان.

ئه رکی شاعیر یه ک شته، په یوه ندیه کانی مر ق و ژیان و جیهان بد ز ته وه، ئه م د زینه وه یه ش جوان بنووس، و بیگه یه ن، اده ی ئاگادار کردنه وه ی ه زی وشه ی کاریگه ری و شو، ج به ت له سر هه ست و ئاراسته ی ئ ست تیکای ک مه گاوه. پرسیاره کاریگه ره کان بکات و ئاماده بوونی تا قانه ی بپار،.

ژیان بهرگه‌ی مانه‌وه‌ی گرتووه و ده‌گرټ، شیعریش نه‌گهټټه‌وه به منداټ‌دانی ټټ‌شنبیری پته‌ی و به‌سوو‌ی سروشتی ټټ نه‌پهټټت ده‌به‌ته لاساییکه‌ره‌وه‌یه‌کی یه‌کجار به بایه‌خ، یان که‌نا‌ی ټټ‌اگه‌یاندنی ټټ‌وپاگه‌نده‌ی پووکاوه.

هرچی هټ‌ی به‌خته‌وه‌ری هه‌یه، ده‌سه‌ټات و سیستمی دیکتات‌ری سیاسی له مرټ‌قی ده‌روونټټ‌شنیان داگیرکردووه. مرټ‌قی ده‌روونټټ‌شنیش ئهم له‌ده‌ستچوونه‌ی له‌خه‌وندا به‌ده‌ست ده‌هټ‌نټه‌وه.

ټټ‌ویسته ئټ‌مه‌خون به‌ج‌رټ‌ک له‌ناو ده‌قی ئه‌ده‌بیدا به‌کار به‌ټ‌نین په‌یاموهرگر به‌وای ټټ به‌ټ‌نن و له‌ټ‌مان وهرگر، توانای بیرکړدنه‌وه و ټټ‌ووبهټ‌ووبوونه‌وه‌یان له‌ناخدا دروست بکه‌ین.

له‌ټ‌ناو‌ی به‌جوانی ټټ‌اگرتن و هټ‌شتنه‌وه‌ی به‌های شته‌کاندا، شاعیر به دادپه‌روه‌رټ‌کی دانا ده‌زانم، ټټ‌ویسته له‌م ده‌خ‌شدا بژی و به‌ټ‌نټه‌وه، مه‌شقی مه‌یدانخوازی شایسته بکات.

شوټ‌نی ټټ‌استه‌قینه‌ش بدا به‌شیعری پته‌ی و به‌گ‌رډ، که‌خون و جوانی و مانا و نا‌ه‌زاییه له‌کرداره نا‌ج‌ره‌کان، ده‌نگ هه‌ټ‌ټ‌ینه له به‌ده‌نگیه گشتیه‌کان، جوانیه‌کیش ټټ‌هت ده‌کاته‌وه مانای ټټ‌دا ناوه‌ژوو کراب‌ټه‌وه.

من به‌ها ده‌نووسم، له‌بار‌ی به‌هاوه نا‌نووسم.

31

هه‌موو بوونه‌وه‌رټ‌ک خا‌ک‌کی خټ‌گونجا‌ندنی خودی هه‌یه، به‌شی هه‌یه به خټ‌گونجا‌ندنی له‌م خا‌که‌یدا تایبه‌تکارییه‌کانی خټ‌ی بپارټ‌ت. من تایبه‌تکاری ده‌نووسم، له‌بار‌ی تایبه‌تکارییه‌وه نا‌نووسم.

32

په‌یامی ټټ‌استه‌قینه‌ی ئه‌ده‌ب ده‌سه‌ټاتی ده‌قی خه‌ونی به‌هټ‌ز ده‌کات و ده‌یکات به ټټ‌ه‌گ‌ز‌کی گرینگی پرسیارکردن له‌ژیانی جوان، که‌بوونی مرټ‌ق پرسیار‌کی کاریگ‌ره له‌ناو‌کی بوون ده‌کرت.

مه‌سه‌له‌ی گیانی و جوانی له‌هونه‌ره‌کانی نووسیندا هه‌میشه‌خبات و ج‌شی ژیا‌نی که‌سی جوانیینه، له‌ده‌قی خه‌ونیدا ژیا‌ن به‌های ټټ‌که‌اته‌ی جوانی وهرده‌گرټ.

شیعری بیرکړدنه‌وه‌ی ټټ له‌جوو‌ه‌ی هاوتا به‌جوانی، ټټ‌وانین و دره‌وشانه‌وه‌ی له‌گیان و خه‌ونه‌وه دا‌ټ‌اوه، که‌جوو‌ه و مانا و به‌هاکان له‌گ‌ردوون و ژیا‌ن و مرټ‌ق به‌چند ئاست و ئاراسته‌یه‌ک وهرده‌گرټ، فره‌ټ‌پا‌ه‌وانییه‌تی له‌یه‌ک ټ‌ه‌وانیدا ئاماده‌ده‌کات، ده‌یه‌ټ‌ته‌ناو مللاند و جه‌نگی توندوتیژی هه‌میشه‌یی، تا خودی شاعیر دهر‌باز به‌ت له‌تاکیه‌وه به‌ناو ټټ‌شناییه ټټ‌تلیسمه‌کانی

هاوتابوون، یان حەز و ئارەزووی ٲوو لە زیادبوون و چاوە
نەسەرەوتووێکانی بەردەوام لە گۆشە لەبەرکراوەکاندا داگیرسێوە،
خودی شاعیری خاوەن ٲوانین و جیهانبینی بەهێی بارسستی کاغەزەو
هەست ٲێدەکرێت و وەک ژێانی جوان دەبیندرێت.

لە دەقی خەونیدا شیعەر نە ٲێ ئایندە دەچێ، نە ٲێ ٲێ ابردوو، بگرە
هەموو کاتەکان ٲێوگەنمان ٲێ دێزینەوێ. ٲێگومان هەر شاعیرێک
بێهۆت بەو شێواز و ئاست و ئاراستەییە بنووسێت، ٲێوێستە ئێو
لەبەر چاوە بگرێت، کە قوو ٲێنێیەکی لە ئاست کۆشە هەبووێکێ ئێو
ٲێژگارەدا ٲێت، کە دە ٲێتە خوێنەرێ بارە ناھەموارەکان، یان بارە
جوانەکان.

لە باری یەکەمدا ناھەمواری دە ٲێتە مایەیی ھێچوون و توندوتیژی
نووسین.

لە باری دووەمدا جوانی دە ٲێتە مایەیی ئارامیی بیرکردنەوێ و
خوێنەندی نووسین.

ئێوێ ٲێوێستی بە قسە ٲێ نەکردنە، ئێم ٲێی شارستانی و ٲێوناکبیری
لە هەموو بار و دێخەکانی ٲێشتدا سەرسو ٲێنەرترە، شارستانیەت و
تەکنە ٲێیا بیری جوانی نا ٲێوێت، بە ٲێچەوانەوێ گەشە ٲێدەری بیری
جوانی و مێتێف و وێنە و خەیا ٲێ و گەتوگێ و بەختەوێری خەوێ.
لە دەقی خەونیشدا یەکگرتنەوێ گشتی بەشە جیا جیاکان دەدێزێتەوێ.
مەلەلانی ٲێوانین شێژاو و بارمردوو، لەگە ٲێوانین ٲێوون و بار
زیندووێ نوێزادەیی دێزەرەوێ لە گەتوگێی لە یەکنەگە یشتن. لە دەقی
خەونیدا، لە جەنگی توندوتیژی لەگە ٲێتدا، دەتوانیت خێت ٲێت
بکەیت، ئێو شێواز و ئاراستە باوێ ٲێت نووسێوێ، ٲێی بەدیتە ٲێشت
نووسینەکانی لە ٲێشت، بە شێواز و ئاراستەییەکی تەواو جیاکار و
نوێبەخش ٲێیتە ئاخاوتن و گۆنێ ٲێت لە ابردووێ خێت بەرھەم بە ٲێیت،
بە ٲێام ئێو گۆنێ ٲێت بەر ٲێت، کام ھێ و شێوازی دەربێ ٲێ ٲێی
داوێتەوێ لە نەناسراوێیەوێ ٲێ ناسراوێ، لە دێخی وەستاو ٲێ دێخی
ٲێ بزاوت.

لە نووسینی ئێدەبی ٲێستەقینەدا ٲێوێستە بە تەنیا جوانی بێندرێت.
شیعیری سەردەمێک لەمەو ٲێشی کوردی ٲێمانسیانە بیری لە گەردوون و
ژێان و مێتێف کردووێتەوێ، لە ناوێرێکدا لەگە ھەلومەرجی واقعی
سەدە و ساکاردا زێر گەرم و گۆ و ھێچووندار بوون، کەچی لە
شعیریەتی زمان و مێرکی شێوازا بە ٲێچەوانەوێ ساردوێ بوون،
نەیانتوانی مێرکی شێواز و شعیریەتی زمان ئاوتە زەین بکەن و
بیکەنەوێ، بیرکردنەوێکانیان بە شێوازی خەونی بێخەنە ناو

نووسینه کانیان، که گه وره ترین هـ ش ئه مه بوو بـ ئه وهی نووسینه کانیان وهك نووسینی داخراو بمـننه وه، نه گهن به ئاستی دهقی فره ئاست و ئاراسته یی.

وشه له شیعره کاندایهك ئاسـی دراوه تـ، ئه میـش ئاسـی و و وکـش و یهك مانایی وشه که یه، له ساکارترین شـوازدا جـیان هـشتووه، ئامازه ستوونی داده به زـت، به هه مان شـوازی ستوونیش دـته ناو بوونی یهك ئاسـی نووسین.

ئاسـی فه نتازی و دهستوه شانندی داهـنانی بلیمه تی تـدا هـهـبـزـکا و و گه شه نه کردووه. واته: وهك چـژ به کاربردراون نهك وهك دـزینه وه، هـنگه هـکارـك، یان یهك له هـکاره کان ئه وه بـت، که واتا و هـزی وشه یان ون کردووه، نه یان توانیوه کهـکی باش و داهـنـهـرانه له ئەزموون و مـرکه زمانیه کانی قـناخی شیعی کلاسیکی وه ربگرن.

دهقی خهونی له منداـدانی مـژووی مردوو له دایك نابـت، ههست به وه دهـکـرت سهختی و دژواری سروشت و زهـبرو زهنگ، نووسەر دهـترسـنـت، هه میـشه هـوـی جووـا ندنه وهی دیمه نه پـ کـشمه کـشمه کان ده دات، باره به پـته کان به وریایی و زیندوویی وه رده گـرت به زمانـکی ته و او ئه فسوون و جادوویی دابـاو له زمانی کاره کانی پـشووی خـی ناخی پـشکـش ده کات، وهك خودـکی هـشمه ند و سهـرچـ ئه م و ئه و له بیرکردنه وه کانی خـی دهـسـته وه، شته زیندووه کانی جیهان له ده قدا ده کات به هی خـی، خوـنـه ریش باز نه یی ده یخوـنـته وه و ستوونی له ئەزموونی خهونه که نزیک ده بـته وه. پاشان ده چـته ناو که شوه و او لـکـدانه وهی ئاسـی، چونکه دهقی خهونی له خولانه وهی به رده وامدایه، شیعییه تی زمانیش ئـکـی ئـجـگـار گه وره و سهـره کی ده بینـت له پـکـهاته ی وـنـه ی سهـرسوـهـنـه. که ههـموو ههـبووه کانی زه مینی قـزـتبـته وه و ئاسـی کانی نادیاریشی دوو چاری ئـاوـهـشانـدن کرد بـت، بهـهـی ئه وهی تاکی له جیاتـی کـ به کارهـناوه.

من ناوکی بوون ده نووسم، له باره ی ناوکی بوونه وه نا نووسم.

33

شیعر له ژیان و بینینی کورددا ئـ و ئاماده یی و کاریگه ری خـی سهـلـمانـدووه و خاوه نی شوـنـی ناوه نده، له بهر ئه مه شه وهك دیارده یه کی پـویست و دامه زرـنـه ته ماشای دهـکـرت، ئه م ته ماشا کردنه ش وای کردووه له چالاکیه کانی بیرکردنه وهی کـمهـگای کوردیدا، شیعر پـشه نگـی وه ربگـرت و زـرینه ی شته کانی له سهـر دابمه زرـنـدرـت، ئه م دامه زرانده ش ده گوازـته وه ناو ژیا نی شیعر، شیعیـش پـرـژه یه که لهـمـژه به رده وامه، ئه م هـهـوـانه ی له مه و دواش دهـدرـن، تـکهـ به و

ههوانه دهبن، كه له مهوېش پرسيار بوون و له ژيان كراون،
به رده و اميش پر ژه شيعرى پرسيارى ترسناك و ورووژنهر له ژياندا
دهكات و مهرگ له ژياندا ئاماده دهكات.

مهرگيش ترسناك و سهره كيترين هيه به ده اوكله داهانان،
ئاماده كردنى ئهم مهرگهش ههژى شيعره به ووبه ووبوونه وهى له گه
گرفته كانى ژيان و مان.

ژيان و بوون چيه. پرسياركه و چه ندان بيرمه ندى دووچارى
به دوا داچوون و سهرگهردانى كردووه، ئه گهرچى له گاي ئهم
پرسيار كردنه وه گهله به ره مى سوود به خشان خستووه ته وه، به ام
گه وه هرى پرسياره كه پى سرووش و خهيا و تان امان و خهون و
سهرساميه، ههر بيرمه ندى شلواز و ئاستكى به داناوه، له
به رزاييه كه وه وهامه كهى ده بين، ئهو پرسيارانهى له ده قدا له
ژيان كراون، له زهينى خو نهردا جهگير ده بن، دواتر ئهم پرسياره
ده به ته هه و ئامانجى پرسيار كردن لاي خو نهر و نزيكايه تيهك دروست
ده كهن له نوان نووسه رى پرسياركه ر و خو نهرى پرسيارل كراو و
پرسياركه ر، كه بوونى مراف پرسياركهى كاريگه ره له ناوكى بوون
ده كرت.

له ده قى خهونيدا په يوه ندييه كانى نوان ههست و وانه ده د زر نه وه،
په يوه ندييه كانيش له سهر بنچينهى خهوندا دامه زراون، واته: ئهو
وانانهى له ده قى خهونيدا دروست كراون، زياتر ئهو و نانهن، كه له
ژيانى سخته و ياخى ژانه ماندا ئاماده ببيان وهك شتكهى دوور ههيه
و به ره ههست نين، خهون بوونى نيه له ناوه وهى خت نه بهت، ههروهها
شيعريش.

من سرووش ده نووسم، له بارهى سرووشه وه نا نووسم.

34

نو به خشى بار و بوار و كار و كردهى خو قاننده، به رده و ام له
زه مينهى به به وادا گهشه دهكات و كه رهسته كانى ده گوت به مه به ستى
جيهان بينى و دزينه وهى په يوه ندى نوان باره كانى ههست و
بهر كردنه وه و خهون، خودى ههشمه نديش هه موو جووانه وه يهك لهم گهشه
ووناكه وه ده بين و ههوه ده دا بيخه م ندى، به ام به جه ههز و
ئه فسوون و جادوويهك ئهم بيناننه ده گوت به ده قكهى ئه ده بى و
هاوچه رخی و ههسه نايه تى تدا ده پار ندى، ئهمه خاى كار كردن و
به جه نانى داهانانه، له هيج بار و بوار كيش چه مكى نو به خشى
نا به ته واقيعكهى دانپدانراو به به ئاكاركهى بىرى و فهلسه فى و
كولتوورى وون.

له‌گه ئه‌مه‌شدا به من وایه بـ شاعر زاراوه‌ی شیعریه‌ت په‌سند و گونجاو و پـ هـ ما و سرووشتـره، چونکه ناتواندر بـ وا به‌وه بهـندر شاعیری نو به‌خش تا قووایی مانا و فـزا و اچـه‌کاندنـی وشه له بـ به‌ت و مـرکه زمانیه‌کانی خـیدا شـگـ نه بـ و جه‌نگی توندوتیژی نه‌گه‌یانـد بـ به‌رانـبه‌ر ئه‌وانه‌ی له‌زمان و نووسین و داـهـنان گـلاون، به‌ره‌و ووبه‌رکی سامناک مل ده‌نـن، یان ناتوانن له‌ناو گه‌رمایی گیان، گه‌وه‌ری خـ بوونی بد زنه‌وه، که خـ بوونی سه‌روه‌ری شیعریه‌ته، ئه‌گه‌رچی نو به‌خشی ئه‌نجامـکی دیاریکراوی نییه، به‌رده‌وامیش گـیروگرفت ده‌نـته‌وه له‌به‌ر ئه‌وه‌ی که‌ره‌سته‌کانی ده‌ربـین ده‌گـدرـن و فه‌نتازیای هه‌مه‌جـری لـ ده‌خوـندرـت، به‌مه‌یشه‌وه نو به‌خشی ساده‌ترین مافی مرـقه، که تـ له‌ماـه‌وه ده‌رده‌جیت بـ سه‌ر کار به‌شدارییه‌کی استه‌وخـیه له‌کار و کرده‌ی نو به‌خشی، که له‌کار ده‌گه‌یتـه‌وه بـ ماـه‌وه خـ ئاماده‌ ده‌که‌ی بـ پیاسه، یان سه‌ردانی پـشانگایه‌ک، یان ئاودان و بژارکردنی باخچه‌که‌ت، یان بینینی شانـگه‌ریه‌ک ... تاد، به‌شدارییه‌کی دیکه‌یه له‌کار و کرده‌که‌دا، چونکه هیچ یه‌کـکیان سه‌داسه‌د به‌شـوازـکی نه‌گـ خـیان دووباره ناکه‌نه‌وه، بوونی تـ وه‌ک مرـقه‌ک په‌یوه‌ندییه‌کی پته‌وی به‌جووـانه‌وه و گه‌شه‌ی ئه‌مـه‌وه هه‌یه، تـ تاکـکی له‌نو به‌خشی، نو به‌خشیش به‌گـان له‌بنیادی هه‌موو کـمه‌گا وه‌ک ووداوـک وودات و ده‌چه‌سپـت. قه‌واره‌یه‌کی دانپـدانـدراو بـ خـی ده‌سته‌به‌ر ده‌کات، هه‌ریه‌ک له‌شاعیرانیش به‌ئهموون و شـواز و قه‌باره‌ی جیای خـی یـ تـدا وه‌رده‌گرـت.

نو به‌خش له‌کاتی خـ هاتنه‌به‌ر چاو و ووبه‌ووبوونه‌وه‌ی له‌گه‌ خودی بوـری خـی مهرگی به‌دواوه‌یه، یان شـتبوون، به‌و واتایه‌ی او‌ی خـی و سه‌رجه‌م بوون ده‌نـت، له‌م پـشبـکـیه‌دا پـویسته قووـبین و شـواز اچـه‌که‌نـه‌ر بـت و بوـری ئه‌وه بکات، ئه‌م بـیاره‌خودیه‌ بدات، هه‌ر هه‌موو شاعیرـک به‌و نیازه ده‌نووسـت کاره‌که‌ی بگه‌یه‌نـته ئاستی ده‌ق، به‌ام ئه‌وه‌ی وانین و جیهان‌بینیان تـدا نه‌بـ و ژانـک خـی ده‌رچوونی نه‌بووبـت، هـزی ئه‌وه‌ی تـدا په‌یدا نابـت کاره‌که‌ی بگه‌یه‌نـته ئاستی ده‌ق، گـلاوه به‌رانـبه‌ر مهرگ و سـینه‌وه.

بوـری ئه‌وه‌ی تـدا ئاماده نابـت جه‌نگی توندوتیژی خـی ا بگه‌یه‌نـ، ئه‌گه‌ر ئه‌ده‌بـکیش هـزی به‌رگری به‌رانـبه‌ر مهرگ و سـینه‌وه‌ی تـدا په‌یدا نه‌بووبـت، ناسنامه‌ی بوون به‌ده‌قی به‌رناکه‌وـت، بوون به‌ده‌قیش له‌دـخگـین و جیهان‌بینیه‌وه ده‌سته‌به‌ر ده‌بـت، له‌ده‌ره‌وه‌ی دـخگـین و جیهان‌بینی هه‌ر هه‌وـک له‌م باره‌یه‌وه به‌رچاو بکه‌وـ

ههوهوکی ناکام و ز و به تا ه.

په راو ز ب شاعر کردن، یان شاعر نووسین به مه بهستی ل کدانه وهی وشه کان، له م کارو کرده یه شدا ناوهر که که وون بکه یته وه و استه وخ بیره که ی بگه یه نی، یه که م نیشانه یه شاعیر وانین و جیهان بینی توانای ئه وهی نییه مانا و ه زی وشه له ناو شاعر که دا اچ ه ک ن و ئاس یه ک بداته اچ ه کاندنه که، که واته: وشه که وه ک بارستن کی ب گیان و مردوو له جهسته ی شاعر که دا باره، هیچ ده ور و کردار ک له گه شه کردنی جهسته ی شاعر که دا نابین ت.

شاعری له م ج ره، ههوهو دانیشی وه ک ده قی یه ک ئاست و ب دووری و یه ک ئاراسته ده م ن ته وه، ناب ته ده قی ئاستداری فره ده نگ و فره په یوه ندی، له وانیه که مه ک شاعیر له سهرده م کدا کاربکه ن، ته نیا تاک کیان ه ز و ئه فسوون و جادووی ئه وهی ت دا ب ت ده ق بکاته بوون کی دیار و بیدره وش ن ته وه، جوو ه کانی ابردوو بکاته پا نهر کی سوود به خش ب به ئاگایی بیرکردنه وه، ئه گینا ئه وانیه دی په یوه ن دیان به جوو ه کانی ابردوو وه ک ابردوو هیه، له ئاماده کردنی ئستای نو به خشدا ده ست و پ سپین.

بلیمه ته کانی ق ناخی شاعری کلاسیکی وانین و جیهان بینی خ یان پ شک ش کرد و ب وایی ئه ده بی استه قینه یان وهرگرت، که چی چه ندان وه چه دواي ئه وان هاتن و ت په یان، قهواره یه کیان دهسته بهر نه کرد، له هه مان کاتدا ئه وان ههروه ک ده ق و خاوه ن قهواره ماونه ته وه و جه نگی توندوتیژی خ یان بهرانبهر مهرگ و س ینه وه اگه یان دووه.

به رده و امیش وه ک ده قی ئاستدار و فره ده نگ و فره په یوه ندی خ یان پ شک ش ده که نه وه، هاوچه رخی هه موو ئه وانهن، که له پر ژهی گه وره ی ده قی شاعری هاو به شن و ژانیان ت دا گه رمه، به ده قبوونیش په یوه ندی به ئه زموونی ژیان و چرکه ساتی مهستی نووسه ره وه هیه، ده قی ئاستدار و فره ده نگ و فره په یوه ندی زیاتر له پانتایی زمان کاره کانی به ج ه ناوه و جوو ه و بیري زمان بیري ده قه که اده گه یه نن، ب نمونه: شاعیر ک توانیویه تی ته نیا یه ک بهرهم بگه یه ن ته ده ق کی ئه ده بی ئاستدار و فره ده نگ و فره په یوه ندی.

به و پ وه ره ی هه ر شاعر ک توانی بگاته ئاستی ده ق کی ئه ده بی ئاستدار و فره ده نگ و فره په یوه ندی به ب هیچ گریمانیه ک، ده ق کی نو به خشه، ه نکه ه کاره که شی ئه وه ب له م ده ق دا ئه زموونی ژیان له چرکه ساتی س فیانه و مهستی گه یان دب تییه ژانی گیان و اچ ه کاندن و دره وشانه وهی زمان و نووسین.

له چالاکیی جوو هـ داری شیعرى کوردیدا، ئەم جـ ره شیعره‌ی له پـ ناو هاوسه‌نگکردنی شیعر و شـ شـدا نووسراون، ته‌نیا بـ ی کرا ترپه و ئاواز بگـ بـ و جوو هـ و ئاگایی بـ چه‌ند هـ مایه‌کی دیاریکراو ده‌سته‌به‌ر بکات، بهـ مـ بـ ی نه‌کرا ئەم هـ مایانه به قـ ناخی گه‌شه‌پـ دان و گه‌یاندن به بنه هـ تی گـ ان بگه‌یه‌نـ، له‌گهـ ئەوه‌شدا چه‌ند شاعیر بـ کی دواتر، که ویستی هـ زى جوانی ده‌ربـ ین و دلـ یری دا هـ نانیا ن له هـ چوونی شاعیرانه‌یان هـ زدارتر بوو، بـ یان کرا هـ ماکانى ئەم جـ ره شیعره‌ی له پـ ناو هاوسه‌نگکردنی شیعر و جوانی نووسراون، به قـ ناخی جوو هـ و نیمچه گـ ان بگه‌یه‌نـ، دواى ئەوه‌ی ئەم توندوتیزیه شـ شـگـ ییه‌ی شیعر هاوسه‌نگکردن به شـ شـ نیشته‌وه، جـ رـ تـ امان و خه‌ونبینین بوو به بنه‌مای هونه‌ری، پرـ ژه‌ی نوـ به‌خشی قه‌واره‌یه‌کی بـ کارکردنی خـ ی دیاری کرد.

خودی هـ شمه‌ند که‌رسته‌کان به سه‌نگایی ژیا ن ده‌پـ و، ژیا نیش به گرانایی شیعر، ده‌قه‌کان توانای پـ شنیاز و پرسیارکردنیا ن له بنیادیاندا هـ گرت، بـ یان کرا خـ ی جیا‌بوونه‌وه‌ی ته‌واو هـ ده‌نه ناو پانتایی بار و بواره‌کانى ژیا ن. ده‌قـ کـ توانیبـ تی دوـ نـ ا بچـ ه‌کـ نـ، که‌واته: بوونی قه‌واره‌یه‌کی هه‌ستپـ کراو و به‌رچاوی هه‌یه، بوونی ئەم جـ ره ده‌قه‌ش تـ امان و خه‌ون خـ ی هـ نانه بوونییه‌تی، وونتر له پانتایی نوـ به‌خشی سه‌لماوه، هـ ما پـ کراوه‌کانى پـ کراوه به جوو هـ ی نوـ به‌خشی، هـ ما له کارکه‌وتوو ه‌کان داده‌پـ شـ، هـ مای سـ و مه‌یو و له کارکه‌وتوو ناتوانـ ت له ئـ ستای پـ جوو هـ دا ئاخوتنى کاریگه‌ری هه‌بـ ت.

نوـ به‌خشی به‌رده‌وامى وه‌جاخى وونى ئاده‌مه، ئەو میوه‌یه‌ی ئاده‌م خواردی نوـ به‌خشی بوو، نوـ به‌خشی پرسیار بـ که نوـ به‌خش له‌خـ ی کردوو ه، ئایه ده‌توانـ ت له‌ناو کـ مه‌گای سه‌ره‌تایی و دواکه‌وتوودا له هه‌موو ئاسته‌کاندا شکانـ کی هه‌بـ ت، ئەم شکانه ویستی خودی هـ شمه‌ند و ئازا ده‌سه‌پـ نـ و خـ بوونیی داده‌مه‌زر نـ. دا هـ نـان بـ یار بـ کی خودی که‌سى ئازا و هـ شمه‌نده، هه‌ر کات تـ ک نووسه‌ر بوـ یری ئەوه‌ی کرد ئەم بـ یاره خودیه‌یدا، دره‌وشانه‌وه و دا هـ نـان و گـ ان به‌رپا ده‌کات. من اچـ ه‌کان ده‌نووسم، له باره‌ی اچـ ه‌کانه‌وه نا نووسم.

کار و کرده‌ی دا هـ نـان له خودی شیعردا که‌شوه‌واى ئەمـ بـ یه

به لـ زیاد بوونی که شوهه وای خهونی، ئەمـ شـ له خهونی سبهی ئامادهیی ههیه و هـ و یارمهتیده ره، ئەگەر ئەمـ داھـ نان بـت هه موو ژ و ژگارەکان ئاده کـ شـ ته ناو خـی، داھـ نەر له کاتی کار و کردهی نووسیندا ناکه وـ ته دهره وهی ژ و ژگار، لهو ژ و ژگارەدا ده بـ ته بوونـ کی سهر به خـ، که بوونی ئەمی نووسەر قهره باـغ و بارگاوی و دـ بهرز و جووـ هـ داره، بهـ ام که له کار و کردهی نووسین بووه وه، نووسینه که بوونـ کی سهر به خـی وه رگرت، ده که وـ ته دهره وهی ژ و ژگار. هه موو په یوه ندییه کان ده سـ نه وه کا تـ کـ دروست ده بـت، ده بـ ته کاتی داھـ نان و خهونبین و درهوشانه وه. من درهوشانه وه ده نووسم، له بارهی درهوشانه وه نا نووسم.

37

ده قی شیعی له ناو پرسیارکردن ئامادهی له دایکبوون ده بـت، هەر له ناو پرسیارکردنیشدا شیعییه تی خـی له هه قیقه تی شته کاند وهرده گرـت.

پرسیار زانسته گشتیه کانی بوونه، بوونی خهون و سروشت و کـ مهـ گا.

شاعیریش وهـ تا کـ کی هه می شه خهونبین و چاونه سره وتوو و گوـ زرینگاه و خهیاـ گهرمی هه سته که به گرفته کانی ململانـ له ناو کـ مهـ گادا ههـ سوکهوت ده کات. ده چـ ته ناو ئاژاوه و هـ منیی کـ مهـ گا و کاریگهری جـ ده هـ، پـ وهری بـ ئەو شتانه لا دروست ده بـ، که ده یان بینـت، یان ده یان بیستـ، یان خهونیان پـ وه ده بینـ.

ئەم بین و بیستن و خهونبیننه ش له دهره وهیه تی. له ناوه وهی خـیدا ئاماده یان ده کاته وه و وـ کی دیکه یان پـ ده سپـرـ، ده یان کاته بابه تی جوانی و شیعر به هـی ده سته واژهی سهخت و یاخی و ئامانجی زمان شیعییه تیان پـ ده دا، که واته: خودی شاعیر سه رچاوهی بابه ته به هـی ئامانجی زمان و خهونبین.

جیهانی بیرکردنه وه و پرسیارکردن ئەو خودهیه، که بـ یار له سه ر شته بیستراو و بیندراو و خهونی و خهیاـ ییه کان ده دا و به هـ ز و گوـ ده یان جووـ نـ، تا به هـی ئامانجی زمان بیانکات به بابه تی جوانی و شیعر، له ئاسـ بینیه کـ کاریان پـ بکاته وه، که داھـ نان و له دایکبوون و ده روونـ شنی و شیعییه ته، له دایکبوونه وه که ش با وهـ بهـ نـ به هه قیقه تی ئەفسوون و جادوویی و له گه شتی وانی نزیکی بکاته وه، بیخاته ئاستی تـ امان، له سه ر زمانی که سایه تیه له دایکبووه کهی ده ق بدوـت، پاشان به بـ یاری شیعی ههـ وـ سـتی خـی له بارهی سروشت و بوون و کـ مهـ گا و جوانی ده ربـ، ووبهـ ووبوونه وهی ناوه وهی شاعیر له شـ واز و ئاراسته دا، ئەو

په یوه نډییه به هات و پ هاوره ه ما دهیگه یه ن، فراوانکردنی
جهنگی ههسته له به بیر ه نانه وهی یادگارییه کان و ئاماده کردنی
یادگاری ابردووه له دهستچووه کانی له ئستای بهر ههست و ئاماده ب
هه موو جوو ه یه ک.

له ق ناخی سست و س، د خگ ینی ب ق ناخی گه شه و جوو ه کردن.

له ق ناخی له دهستچوون و بیرچوونه وه، د خگ ینی ب ق ناخی
دهسته بهر کردن و بیر هاتنه وه.

د خگ ین به ها و به خششی خودی ه شمه نده، به و پ وه ره ی چرکه به
ده قکراوه کان خه م یوی خودی ه شمه ندن، له م خه م یینه شدا گه شتی
هه می شه یی پا ه وان ی کار یگه ر ده گ ت به ره و قوو ایی په یوه نډییه
ک مه اییه تییه کان، ز ر جاریش قوو ایی په یوه نډییه کان قوو ایییه کی
خنک نه ره، یان زگار که ره.

من د خگ ین ده نووسم، له باره ی د خگ ینه وه نا نووسم.

38

هر کار و کرده یه کی هونه ری له وانین و جیهان بینی خودی
ه شمه نده وه بکر ت ئاراسته کی له ئه زموون و ژیانی شن بیری
نووسه ری چالا که وه ئاستی وه رگرتووه، هاورا کی ه من و ب واه نه ر و
قه ناعه تپ که ر. به ب واه به خ بوونه وه ش خ ی پ شک ش ده کات و ده ت:
ئه مه ش واز و ئاراسته سه ر به خ یه کانی منه له ئاراسته ی زمان و
م رک ی ش واز و کار و کرده ی چوونه ناو جه رگه ی ژیان و خه ون. دوا ی
کار ل کردن و مانه وه، ژیان و خه ون هه یداونه ته وه سه ر ووبه ری سپی
کاغه ز، د ستایه تی، یان ململان له ن وان ده ق و خو نه ری قوو بین و
داه نه ر به رپا بکه ن. زمان ی پاراوی نووسین جیاکاره له زمان ی
ئاخاوتنی ک مه گ ا، زمان ی خه ونیش جیاکاره له گه زمان ی گفتوگ ی
واقیعی به ئاگای ئ ژانه دا. ئه گه رچی هه ست به گه رمی هه ناسه ی واقیعی
ئ ژانه ش ده کر ت له ناو خه ون، له ه یچ داه نه ر اندرا و کی گه وره شدا نووسه ر
په یوه ندی له گه واقیعه دا ک تایی پ نه ه ناوه.

له ناو هه موو م رک ه هونه رییه کانی له وانین و جیهان بینی خودی
ه شمه نده وه به ئه نجام ده گه یه ندر ن، فهزا و ئا کار کی ه زری
له پشتییه وه نو به خششی و ه سه نایه تی ده پار ز ت، خا ی ده ستپ کردنیش
له وانین و جیهان بینییه وه ئاراسته کراوه، به ام با به م رک ی
ش وازی به تا فریو نه خ ین، ئی ش واز ل بگرین بزانت خو نه ر به
چی ئاراسته یه ک و ب کو ده بات. م رک ی ش واز ئاراسته کانی وونی
زمان له وانین و جیهان بینی و ئه زموونه وه وه رگیرا و ب ت،
ئ زگرته له خو نه ر، به ه ی ئه م ئ زگرته ش خو نه ری قوو بین

پـښينه يه کي دهست ده که و، ده توانـ بـښـته ها و ا و نزيکی که سايه تي ناو ده که که، يان نا.

ئا زکردنی سته ي شيعری بـ قوو بـيني و انين و جيهان بـيني، ته نيا سر لـشـ واندنی شاعری له پشته وه ده بـندر و چتر نا، نه وهی له زه ينه وه ههستی پـ ده که ي بـنووسيت که شوه وایه که بهرهم د، که جـگای هه موومانـی تـدا ده بـته وه. ئاستداری و شيعریه تي زمان، که اـبردووی نه ده بی کوردی لـی بـښـه ش نـيه، که وره ترين ئاستداری و شيعریه تي زمان له قـ ناخی شيعری کلاسیکی نه نجام دراوون. شيعر نه نه رکه، نه ئامانجه، نه هـیه، کارکردن و چالاکیه له ناو نه وپه ی زماندا، به هه موو دووریه کانيه وه نه وکاته ش زمان له ده قدا ده گاته لووتکه هارمـ نـيه تي کـمهـ وـشـه سه مفـ نـيا يه که پـکـده هـنـن و هه سـتـکـ ده به خشن، مـرـفـ ده که يه نه ته دوايين پله ی مهستی و ته سه و ف و فه نتازیای نووسين. که ردوون هـنـزـکی ناديارۍ هه گرتووه، له کاتي خه ونبـينـ و سرووشدا ده يدات به شاعری نوـښـه خـش. من فه نتازيا ده نووسم، له باره ی فه نتازيا وه نا نووسم.

39

نووسهر به درـڅـی و ستوونی و ئاسـی و بازنه یی، گفتوگـی له ده وهی له که ځـيان به مانا گشتگیریه که ی، به رده وامه. مهرگیش وه که ده رختنی جوانکاری ده ق له و شـوازه ی، که ده ينووسـ ته ماشا ده کات. که واته: نووسين پـويستـيه کی زه ينی و جووـلـانه وهی چالاک و ئومـده. که ده نووسيت هه ست به ئومـد و بهرگری ده که يت. نه و هـزه له گیانتدا ده که و ئاماره پـکردن و پشتیوانه بـ زاـبوون به سر ململانـدا. وه که بوونـکـ ته که به چرکه کانی بیرکردنه و هت ده بـته وه. چرکه ی نه و بیرکردنه وانـی هه ست کردووه، گفتوگـت له که ځـيان به مانا گشتگیریه که ی به رده وامه. چیه تي نووسين و ده سهـلـتی وشه دواندن و گفتوگـیه له که ځـياندا.

نووسهری ئاگردز، نیمچه خواوه ندـکی پـ نادياریه له شـوازی گونجاوی ده که کانيـدا. ځـيان به مانا گشتگیریه که ی بهرهم ده هـنـته وه. پـويستـيه جوانیه کانی به لـزیاد بوونی خه یا پـه روهـری نواندووه، که واقع به شـواز و ئاراسته و که شوه و ا و ځـکـختنـکی دیکه نواندوویه تي.

له هه مان ئاست و ئاسـکاندا واقع به ئاستداری ده بـنـت. به لـزیاد بوونی واقعی گیانی و هـزی فه نتازی به سر سـته نووسراوه کاند، که له پانتایی کاغزی نووسراودا ده بن به واقع و جيهانی نووسين داده مه زرـنـت.

مانا و فهزای ئه نووسینهی، که له سهر پانتایی کاغز ده بـته واقع
پـویسته له گـای ئاسـکـانی زمانه وه ئاست و ئاراسته کانی
بدـزرـته وه، نووسین، که داخوارییه کی شیاوه ته نیا گـشـنایی و
دره وشانه وه کانی زمان وهك جووـه و بزوت تـیدا دهـسهـاته. که سایه تی
دوور و نزیکي ئه فسانه ش ده بـته گیانمایه و تانوپـی له کامـترین
شـوازی ساکاریدا.

داهـنـهـر پـویسته ووبهـووی سیستمی دیکتاتـری سیاسی ببـته وه و به
توندی دژایه تی بکات. مهرجیش نییه بهرانبهر دهـسهـاتی وـاته که ی،
ته نانه ت ئه و وـاته ی که میللت دهـسهـاته که ی هـبـژاردوو و پـی
ازیه، مولتهزیم بـت. بگره پـویسته له پـناو شیعرییه ت و
دامه زرانندی جیهانی نووسینی خـی، که ئومـد و بهرگرییه مولتهزیم
بـت، که گه وه هری داهـنـانیشی خسته ناو کتـبخانه ی نه ته وه که یه وه.
ده بـته مه زنتـرین هـمای دره وشاوه و مولتهزیمترین که سایه تی
وـاته که ی.

داهـنـان یانی هـسه نی و شارستانییه ت و هه میشه ییتـرین ئیلتیزام و
نوـهـرایه تی. ئه وانـه ی به داهـنـانه وه مولتهزیم نین، زیاتر
کارمه ندی گـشـنـیری و هـکارـکی یارمه تـدهـرن. بهرپرسیارییه تی
شاعیری گـسته قینه ئه وه یه، شیعری بـگـرد بگه یه نـته کـمه گـای
مرـقـایه تی.

گـشـنـیری کوردی زیاتر گـشـنـیرییه کی شیعرییه. ته نیا شیعریشی
گـشـنـیرییه کی به ئه زموونه و خاوه نی شوـنی ناوه نده.
قـناخی شیعری کلاسیکی تا ئـستاش تا قانه ی گـشـنـیری کوردیه.

چه قی نه بیندراوی ده قی پـ شیعرییه ت، هه مه ده توانـت جیهانی خود و
خه یا و خه ون و منداـیه تی شاعیر بنوـنـت. هه مه په یوه ست به واقعی
کراوه ش بـت، چونکه خود و خه یا و خه ون و منداـیه تی به شـك له
سهرچاوه یان واقعیه. واقعی قوو به مانا گشتگیرییه که ی. پـچه وانـه ی
واقعی و و وکـه ش و ووتی سـ. واته: ناتوانـت له سهرچاوه هـبـت.
که واته: واقعی قوو ناوه ندـکی فراوانه بـ ده ربـینـکردن له گـه
ئه وه شدا پـویسته ده مامکه ئایدیـلـژییه کان دابماـدرـن. نیازه کانی
سیاسه ت و مـژوو وهك تاکتیک و تـمار له جهـسته ی شیعری په تی فـ
بدرـنه ده ره وه، بهـامـمـک و بیرى سیاسى و هـمای مـژووی، ئه گـه
له جهـسته ی شیعردا وون خـی بنوـنـت، خه ون بـ هه میشه گـه رایه تی
بکات. چالاکی شاعیره له و په رستگایه دا خهـوه تـکـش بـت، که وـرد و
سرووتی جوانی و خه ون دهـسته ـاته تی.

له شيعردا خـم دهـكـم به واقع و سەرلهـنوـ پـكـيدهـهـنـمهـوه. واتـه: واقيعى ناو نووسين، يان ئهـو واقيعهـى نووسين پـشـنـيازى دهـكات، پهـيـهـوـكـردنى چـنـهـتى واقع لهـم بارهـدا دهـناسـرت، يان پـشـناسه دهـكـرت بـ ناسين.

پـهـويـسته ئهـوه به ههـقيـقهـت بزـانـين، شـيـعر گـيـانى ئـشـكـگـرى ههـموو نووسينهـكانى ديكهـيه. هـگـهـز و جهـستهـيهـكى سـهـرـبهـخـيـي گرـينـگه له پـكـهـاتهـى ئهـدهـبى نووسراودا. كـتـبـى پـيرـزى پـهـمـبهـران ههـموويان شـهـوازي شـيـعر و شـيـعـريـهـتيان تـدا لـوانـلـوه. تهـنـانـهـت بـهـواوكـردنهـوه و قهـنـاعـهـت پـكـردن و جـري قسـهـكـردن و تـگـهـيشـتـنيان لهـگـهـ كـمهـگـادا، فهـنـتـازيا و شـيـعـريـهـتى وهـك هـزـكي قهـنـاعـهـت پـكـردن تـدا بهـكار بردراوه.

بـهـم تـگـهـيشـتـنه شـيـعر فهـنـتـازياى نووسينهـكانى ديكهـيه، كهـچى بهـدهـستى چهـند ئاگر لـ هـهـبـزـكاوـكـ خهـريـكه دهـبـته هـونهـرـكى مردوو. ئهـو ئاگر لـ هـهـبـزـكاوـانه هـهـو دهـدهـن دهـقى نوـبهـخش بنووسن. نوـبهـخشى بنيادى بهـشـكى بـچووكى دهـقهـكهـيه. لهـپـه ههـست دهـكهـيت بنيادهـكه له بنيادى نوـبهـخشى بـ بنيادى واقيعى ووـكـهـش و بهـستووـى سـ و شـهـزاو دهـگـهـدرت و بنياده نوـبهـخشـيهـكه به ناكـامـى جـ دهـمـلـ و تهـواو ناكـرت. ئهـم تهـواو نهـكـردنه هـگـهـزى كـتـوپـى نـيه، بـگـره ونبـوونى وانـين و جـيـهـانـبـيـنى شـاعـيره، ئهـگـهـر شـاعـير جـيـهـانـبـيـنى بهـهـز و خهـياـى گـهـرم پاـنـهـرى گـيـانى بـت، دهـتـوانـت كهـسـايهـتى دهـقهـكهـى وا ابـهـلـ قسـهـكانى واقع لهـ خهـون بكـات. بنيادهـكهـشى وهـك بنيادى بهـهـز و پتهـوى خهـونى ابـگـرت.

شـنـبـيريـى كوردى زياتر شـنـبـيريـهـكى شـيـعـريـه، تهـنـيا شـيـعـريـشى شـنـبـيريـهـكى بهـئـهـزمـوونـه و خاوهـنى شوـلـنى ناوهـنده. قـناخى شـيـعـرى كلاسيكى تائـستاش تاقـانهـى شـنـبـيريـى كوردـيه. من دامهـزـرانـدن دهـنووسـم، لهـبارـهـى دامهـزـرانـدنهـوه نا نووسـم.

40

جـيـهـان له وانـين و جـيـهـانـبـيـنى داھـنـهـردا ههـمـيشه نا تهـواوه، ناوهـندى بـيرـكـردنهـوهـى داھـنـهـر، خهـونى ئهـم نا تهـواوـيهـيه دهـبـيـنـت. خهـونهـكه دهـكاتـه سـهـرچـاوـهـيهـكى پاراو و ووـبهـر و پانتايى تهـواوـكهـرى ئاينده، كه دـنـياشـه به هـيچ جـرـكـ ناگات به ئاينده. ئهـم نهـگـهـيشـتـنه هـ و يارمهـتـيدهـره بـ بـيـنـيـى خهـون و بهـردهـوامى بهـرـهـمـهـنـانى دهـقى خهـونى. تهـنـيا له خهـونـيشـدا دهـتـوانـت دهـسهـلاتى سـيـستـمى ديكتـاتـورى سـياسى تـكـبـشـكـلـ و پهـيوهـندـيه پهـرتـبووهـكان بهـشـهـوازيـكى ئـستـيـكى دروست بكـاتهـوه، ژيان بهـمانا زـينـدووهـكانـيهـوه وهـك پـرتـهـقاـكى

به دارهوهی به باران شـراوه ببینـ. نازادی تهواو و گیانی یاخیوون و دووربینین و بیستن و ئاماژهی له ناو خهوندا ئـجگار بهـزه و ووداوهکان ئاراسته دهکات.

ساتی نووسینهوهی ووداوهکانی خهون. پرـژهی بهردهوامیه له نـوان دووری بیر و ههست، به یارمهتی خهونبینین و ئهزموونی هسهنی خودی هـشمهـند. خهون و زمان له شیعردا دوو دیارده و هـگزی بنچینهیین. من له هـگای زمانهوه بیر دهکهمهوه. ههر له هـگای زمانهوهش شیعر ده نووسم، دهشمهـ و هـموو ژیان بهـهـی خهونبینین بکهـم به شیعر و شیعریهتی پـبدهـم. دهقی شیعی له پانتایی زماندا کار دهکات، نهـک له پانتایی بابـهـتدا، کهچی له شیعی کوردیدا هـاـبردوو وهـک کهلهپوورـکی تـمارکراو مـهـزمه و ههمیشه له ناو دهقهکاندا بابـهـته. ئـستاش به مـهـزمی هـاـبردوو ترسـندراوه. شاعیرهکان له ساتی نووسینی ده قدا بوـرنین، نهـوـراون، یان نه یانـتوانیوه هـاـبردوو وهـک بوونـکی کارپـکراو بهـننه ناو ئاخاوتن. به ته نیا لایهن و به شه گهش و درهوشاوه که یان پـشـکـش کردوو به ئهوهی هـاـبردوو وهـک ژیان کـمهـگای کوردی بهـته پـشهوه، پـویسته وهـک گشتـکی سهـربهـخـه پـور و قهوارهی بهـ دابندر، تا له سهـر ئاستی کـمهـایه تی و ئابووری و بوونی شارستانی و بنیادی شـهـواز پهـرهی پـبدرـت.

ئاخاوتنی ئـستا کراوهیه، دهچـته ناو ئاخاوتنی نادیا ی ئایندهوه. دهقی خهونی زگارمان دهکات له ئیشکردن له ناو مـهـژوو و واقعی دهسهـاتدار و تـهـهـردا، یان تووشبوونی هـهـهـی مـهـژوویی، له پهراوهـزی مـهـژوو دـتهـدهروهوه، دهچـته ناو خهون، که ههقیقهتی زمان و نووسینه، کهچی له وهش دـنـیانین دیوانی شیعی کوردی دهقی خهونی تـهـدایه، یان نا.

له دهقی خهونیدا ههقیقهتی ژیان و کهسایهتی نووسهر ئاماده و ئارام و زاـهـه. دهقی ئاسایی هـهـهـهـه و زانستی ناو کتـبهـکان دهتوانـت هـهـهـهـهـهـهـهـهـه، بهـهـهـهـه دهقی خهونی به ته نیا ناخ و قووـایی گیان هـهـهـهـهـهـهـهـهـه. خوـهـهـه بهـ خوـهـهـهـه وهی ههر دهقـکی تهـدهـبی چوارچـهـه کی زهینی ههیه. ئهم چوارچـهـه وهیهشی به پـی باری دهروونی بهردهوام له فراوانبوون و بچووکبوونه وه دایه.

ساتی نووسینهوهی ووداوهکانی خهون چالاکیه کی زمانهوانی و وشیاریه کی هـهـهـه و وونبوونهوهی هـهـهـه و جیهانبینییه له ناو ووداوهکانی کولتوور و کـمهـگا و خهونبینیدا. له ئاستـکی گشتگیری سهیری ساتی نووسینهوهی ووداوهکانی خهون بکهیت، سهیرکردنـکی

دامه زر-نه ره. تا نووسراوه بهرهمها تووه که بچ-ته ناو ک-مه-گا و شو-ن نیشانه وهر بگر-ت، وهک ووداو-کی به ئه نجام له ناوه وهی ووداوی ک-مه-گا دا کاریگری و جوو-انه وهی ئاشکرا به دهسته وه بدات. بچ-ته ناو بیر و بیرکردنه وهی و-شنبیری ک-مه-گای کوردی و ئاس-ی هاوچه رخی و -هسه نایه تی به سهردا بکر-ته وه، که ئاس-ی هاوچه رخی و -هسه نایه تی به سهردا کرایه وه به های -استه قینه وهرده گر-ت. له چ-ژی میلی دوور ده که و-ته وه و ده چ-ته ناوه وهی ئه ده ب، ناوه وهی ئه ده بیش چ-ژی دهسته بژ-ری ک-مه-گایه.

هر ئه ده ب-کی نووسراویش نه یه توانی بچ-ته ناوه وهی دهسته بژ-ری ک-مه-گا وه، پ-ویسته گومان له زه مینه و مه به ست و ئاست و ئاراسته کانی بکر-ت. هگه زی سهره کی له ناو و-شنبیری و کولتووری کوردی هه بووه، که چی نه توانراوه ب- ساتی نووسینه وهی ووداوه کانی خه ون کاری پ-بکر-ت، به سوود وهر گرتن، خه ون بینین به-ن-ته پ-شه وه. نموونه: خ-دواندن و دواندن و گه-انه وهی -ابردوو له -گای بیرها تنه وهی کتوپ- و هونه ری په خشانه شیعر، ئه م -هگه زانه له حه یران و لاوک و به یته خ-ما-یه کاندای به زه قیه وه د-نه ناو زه ینمانه وه، که چی له نووسینی شیعی کوردی، ئه م -هگه زانه مان له -شنبیری و کولتووری ب-گانه وه وهر گرتووه. نه مان توانیوه بگه-ینه وه ب-ماک و -هگی و-شنبیری و کولتووری خ-ما-یمان، له گه -ئه وه شدا ئه وانه بنچینه ن، ده بووایه له وانه وه بکه وتبووینایه و هه نگاو هه -گری خ-ما نبین.

و-نه کردن به ناوی نووسینه وه له ناو ئه ده بی کوردی ده رکه وتووه، له هه مان کاتیشدا گومانی ل- ده کر-ت، چونکه به پ-وهر و -سا و بنه مای ناو کت-بان به-وه ده چ-ت. به تا-ه له سهرچاوه ی کوردی و ئاس- و ئاستداریی زمان.

به م ج-ره کارکردن و خساری نووسینی کوردی -استه قینه ی له که دار و ئاو-اوی کردووه، ئاسانه لاساییکردنه وهی بلیمه تانی ب-گانه، ئاخ- چه ند له گه وره یی ئه وان بهر منی کورد ده که و-ت. خ- بوونی منی کورد له م ش-وازه نووسینه له چیدایه.

-هنگه ئ-مه له بیناسازی و دیمه نی شه قام و باخچه گشتیه کان ... تاد، نو- بینه وه، به-ام له گیان و خه ون بینین نو- نابینه وه، چونکه له گیان گه مار-ی ئایینمان له سهره. ته نیا له ئایینیشدا بینین ج-گیر و نه گ-ه و ک-شه به ندی وهر گرتووه.

ده قی خه ونی له ک-مه-ک و ه-ما و ه-ما پ-کراوی زمان و -وانین و جیهان بینین پ-کهاتووه، هه میشه گیان له پله یه کی ئه فسوون و

جادووييدا يارمه تيدەريە تى بى چركەساتى نووسىن و چوونە ناو گيانى مانا زىندووەكان، لە ئازادکردنى شىواز و مەركە زمانىيەكاندا. ھەم لە وەنە و ھەم لە ماناشدا پشت بە ەگەزى كتوپى و جياكارى دەبەستم.

دەقى خەونى لە بنيادى گشتى سەتەكانىدا سنوور دەبەزىن، دەستكەوتىكە بەھى لىكدانى پىت و دروستبوونى وشە و سەتەدا، بارەكان دەكرىنە ھەست و دەخرىنە وو. ئەو پرسىارەمان وووبەوو دەكەنەو، نەھى و ئەفسوونى مرىقبوونمان چىيە. بارەكانى دەقى خەونى ھاوسەنگىيەك لە نوان ھەما و ھەماپەكراو دروست دەكات، ئەم دروستبوونەش كاكەى ئەزموون و سەرچاوەى كار و كەردەى دامەزراندنى دەقى خەونىيە لە دەستنىشانكردنى جەر و ئاستى ئەو پەيوەندىيەى نوان ھەما و ھەماپەكراو. دەقى ئاسايى لەسەر ئەم سايە دامەزراو: نووسەر، دەق، خوێنەر، كات، شوێن. ئەمانە ئاماژەن بى سنووربەندكردن و يەك دوورى زمانى دەق، زمانى دەقى سنووربەندكراویش ناتوانى ھەموو ھەست و خەزگە و چالاكىيەكانى مرىق لەخە بگرىت، يان لەخەى نزيك بكاتەو، كە بوونى مرىق پرسىارەكى كارىگەرە لە ناوكى بوون دەكرىت. من زمان دەنووسم، لەبارەى زمانەو نا نووسم

ئىسلام و نەتەوہى كورد ... ژىلوان شەش محمد صالح

ئايىن يەكەكە لەو كەكانەى نەتەوہى لەسەر ەگىراوہلەپا كەكەى مەژوو و جوگرافىاو زمان و كولتوور، نەبوونى ھەريەك لەم كەكانە دەبەتە ھەى لاوازبوونى نەتەوہ، لە دوايىدا دەبەتە ھەى لاوازی ھەستى نەتەوايەتى، لاگردنى ھەريەك لەم كەكانەو دانانى كەكەى ترى ھاوشەوہى خەى لە نەتەوہيەكى تر لە جياتى، ديسانەوہ دەبەتە لاوازی ھەستى نەتەوايەتى.

كەكەى پتەوى ئايىن نەتەوہى كورد ئايىن زەردەشتىيە، ئايىن ئىزىدى بەشەكە لەو ئايىنە، بە زەرسەپاندنى ئايىن ەرەبى ئىسلامى لە جەگای ئايىن زەردەشتى، بوو ھەى لاوازی ھەستى نەتەوايەتى لای تاكى

كوردی، ههستی نه ته وایه تی مانای هگهز په رستی و نه ژاد په رستی ناگر ته وه وه کو نه ژاد په رست و هگهز په رستی عه رب و تورک و فارس.

مرق ده توان ت له یه ک کاتدا ههستی نه ته وایه تی هه ب ت و ک مه نیست یان سهر به ئاین ک ب ت، به ام ناکر ت ئیسلامی سیاسی ب ت و له هه مان کاتدا ب نه ته وهی کورد کار بکات، چونکه دوو کاری جیاواز و دژ به یه کن، ه نکه که س کی ئیسلامی له ناخیدا ههستی نه ته وهی هه ب ت وه کو کورد، به ام بیه و ت یان نه یه و ت له ک تاییدا دژ به نه ته وهی خ ی کار ده کات، ئه مه مانای ئه وه ناگه یه ن ت که مرق ئازاد نیه له وهی چی ئاین ک کی هه ب ت، به پ چه وانه وه مرق کات ک ههستی نه ته وهی به ه ن ده ب ت ئازاد ب ت له وهی چی ئاین ک یان بیروباوه ک هه ب ت، به و مهرجهی ئه و ئاینه یان بیروباوه ه پ چه وانه ی مافه کانی مرق نه ب ت.

به داخه وه ئاینی ئیسلام دژ ئازادی و یه کسان مرق قه کانه، له بهر ئه وه ئیسلام ترسناکه ب سهر ژانی خه ک کی ههروه ها ترسناکه له سهر ههستی نه ته وایه تی.

م ژووی گه لی کورد ب هه موو نه ته وه یه کی سهر گ ی زه وی وون و ئاشکرایه و نام نیه، گه لی کورد خاوه نی م ژوویه کی ده و مه نده له بواری فره نگ و کولتوورو ئاینه وه که پ شینه که ی ده گه ته وه ب زیاتر له 4000 ههزار سا له مه و پ ش، ئه گه ر چا و ک به سهر م ژووی کت بی ئاینی نه ته وهی کورد واته کت بی ئا ق ستا که نویسی زه رده شتی پ غه مبه ری کورد و ئ رانیدا بخش نین، زیاتر ب مان وون ده ب ته وه که چ جیاوازیه کی له گه ئاینی ئیسلامدا که به سهرماندا سه پاوه هه یه.

ل ره دا ده مه و ت ئامازه به خا ک کی گرنگ بکه م که ده گه ته وه ب دیانه تی یه هوود که له کت بی ئاینی به ناوی (زه بوور) و ئ ستاش به ناوی (تهورات) ناوی ل ده بن و له هه موو بواری کدا که کی ل وهرده گرن و ئاین ک کی پیر زه.

ئه م دیانه ته تا ا ده یه ک له گه دیانه تی (زه رده شت) دا یه ک ده گرنه وه و ده لالت له وه ده کات که نه ته وهی کورد و نه ته وهی یه هوود له بواری م ژوویدا یه ک ده گرنه وه.

ئ ستا ده گه ته وه ب زا بوون و سه پاندنی دیانه تی ئیسلام که چه ندین سه ده یه له مه و پ ش به سهرماندا سه پاوه، گه لی کورد به هیچ ش وه یه ک ئاماده نه بووه ئاینی ئیسلام قبو بکات و له ج گای ئاینی پیر زی (زه رده شت) دای بن ت، ههر به و ه یه شه وه شاخه کانی کوردستانی هه ب ژارد

بەره‌نگاری کردن له فره‌نگ و ئایینه پیر‌زه‌که‌ی خ‌ی، له ک‌تاییدا ز‌ربه‌ی مه‌زه‌ب و ئایین و ئایین زا‌کانی ئ‌ژه‌اتی ناوه‌است که‌وته ژ‌ر ک‌فی ئایینی ئیسلامه‌وه، به تایبه‌تی نه‌ته‌وه و گهلانی دراوس‌ی کوردستان واته، ئ‌ران، ع‌راق، تورکیا، سوریا، له‌و کاته‌دا کورد توانای به‌رگری کردنی لاواز بووه، سه‌ره‌نجام ئایینی ئیسلام ج‌گای ئایینی پیر‌زی (زه‌رده‌شت) ی‌گرته‌وه و ک‌شه‌یه‌کی گه‌وره‌ی ئایینی و م‌ژوویی ب‌ نه‌ته‌وه‌ی کورد نایه‌وه، کورد دوا‌یه‌مین نه‌ته‌وه بوو که به زه‌بری شمش‌ر دیانه‌تی ئیسلامی به سه‌ردا سه‌پا. هه‌موومان باش ئه‌و ئ‌سته ده‌زانین که ئایینی ئیسلام دوا‌یه‌مین ئایینه که به زمانی عه‌ره‌بی ب‌ نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب ها‌تووه.

ئازاد صالح م‌زارت‌ک‌ی ه‌ه‌ه‌ج‌ ... در‌و مهدی

سا‌ه‌ای س‌رباز‌کی ون ب‌ ژ‌نینی ک‌مانچ‌ک‌ی در‌ختی هون‌ر ئاو د‌دات.

ئ‌و زیاد ل‌ چل سا‌ه‌ ئاوازی ژیان ئ‌ژ‌ن‌ت، نزیک‌ی دوو چار‌ک‌ س‌د‌ی پانتایی گ‌ردوونی پ‌کردوو ل‌ ن‌ت‌ی م‌سیقا و ب‌ م‌سیقا ژیان ب‌ ئ‌نگ‌ژ‌ کردوین.

ئ‌و، ئال‌تی ک‌مانچی ب‌ ژ‌نینی ئاواز‌کانی ه‌ه‌ه‌ج‌ژ‌اردوو.

م‌اننوسی ف‌ن‌سی "ماکس ف‌رمن" ل‌ م‌انی "ک‌مانچ‌ ش‌ک‌" دا، ئ‌ت‌: "ن‌وای ه‌یج ساز‌ک ه‌ند‌ی ک‌مانچ‌ ل‌ د‌نگی ئاد‌ میزاد ناچ‌ت".

ئ‌نگ‌ ه‌ر ئ‌م‌ش ب‌ت وای ل‌ "ئازاد صالح" کرد‌ت‌ ک‌ ئام‌ری ک‌مانچ بکات‌ ف‌چ‌‌ی د‌ستی ب‌ ئ‌نگ‌ کردنی ژیان ب‌ ئ‌نگ‌ جیاواز‌کانی ن‌ت‌ی م‌سیقا.

ئ‌گ‌ر شاری سالسب‌رگ و ک‌شک‌ شاها ن‌یی‌ک‌ی م‌ا‌و‌یان ل‌و شار‌ و ه‌بوونی ئام‌ر‌کانی م‌سیقا ل‌ م‌ا‌و‌یاندا ب‌ م‌سیقاری ب‌ ناو

بانگی نه مساوی "مزارت" بوو بخت ز مینډی کی گونجاو به او بوونډوای ناو بانگی نه و م سیکار نه مساوی به جیهاندا، نه و او له رامبه رداهه به و ژیان کی ناسایی له چین کی مام ناو نددا به نازاد صالح بوو ز مینډی کی گونجاو به او بوونډوای ناو بانگی نه و م سیکار نه و به کوردستان و ه موو عراقدا، ناوی نه و توانی سنوری عراق بخت و وک گډید کی هونری له گډی که نسرت زره کانیانو له تپی م سیکای شنرو که خای ی کهک بوو له د ستی دام زرندری گروپ که، سنوری و اتانی خره ناو بخت.

ناو براو، دواي ه بوونی ح ز و خولیا کی به م سیکا و له سر پر پی خ او ستانی له شار زایی و کارام پی نه و له و هونره دا سر نجام له تافی لاویدا و له تم می 17 سا ید، له 26/4/1973 خای و سه هاو هی تری تپی م سیکای شنرو له ه به داد م زرنن.

نوسری کورد "بختیار علی" له مانی "شاری م سیکار سپی کان" دا د نوس: "م سیکا سه فر که له و دیو دنگ و، سه فر به بدنگیدا".

هر به ی م زارته کی ه به، نه ی وخت له گډی م سیکاو له بدنگی تبگین و ه موو نه و تراو کانی ناو جیهانی بدنگیمان به نیند سر زمان و به نه وانی تری گ بکین. هر به هی م سیکاو له و بدنگی بتوانین ه زاران ناوازی نه بیستراو ب نه فرنین.

تپی م سیکای شنرو، که نازاد صالح، دام زرندری بوو به ه به یی کانی نه وای ح فتا و هشتاکانی سدای ابردوو ناو کی جگیر و چ سپاو له بیرکردنه وای هونریاندا و پیان وای نه و تپی م سیق خرم ته کی نا که تایی به ازاندنه وای باخچی هونری کوردی کردوو.

نموونای نه م ش له جخت له کردنه و به رد وام کانی خوا له شبووی باوکمدا د خ م و و که له سر توانا و له ها تووی نازاد صالح به هونری م سیکا که هاو هی مندا ی باوکم بوو. زره باش شار زابوو.

جار کیان له سر رد می ه رز کاریمدا، نه وکاتای ح زی ج راو ج به شت کانی دور و به رمان هر جار ی به سه ر شت که و د نیشته و، نه وکات شمشا کم کی بوو جار جار له ما و به خشی و کات به سر بردن شمشا م د ژند، له و کاتاندا باوکم پی د و تم به رد وامبه دواتر نه تنرم لای نازاد صالح ی تپی شنرو به نه وای فیری م سیکان بکات.

لښېر گړنگۍ هونډېر و مټسټيكا، مانتېك خوازې ئېماننېكان، هونډېر مټسټيكا نډيان بې بېيانكېرى مټسټيكا تې ناسى و يېككېك لښېر وان ووتې: "دې بېت وېها بنوسين وېك بې بېت خېرىكى دروستكردنې كې پلې بېكې مټسټيكاين" پاشان ووتې: "گيانې ئېم بې دركې مټسټيكا دې بېت ئېفسون بې".

لښېر ئېم گړنگۍ مټسټيكا و هې بوونې هې ژمونېكى كاريگېر و فراوانې ئېم هونډېر بې سېر پانتايېكانې بې حې مټسټيكا و، "ئازاد سا ح" نزيكې دوو چارېكې سېدې بې بېدېنگ بېدېنگ زېر موخافيزكارانې بې واتاې پارېزگاري لښېر هونډېر كې دېستې بې هونډېر كې يې وې گرتو و بې بې هېچ هې وېك بې بېدېستېه ناني ناو بانگ و خې نزيك كردنې و لښېر دې سېا تداران و خې بېدېر بار كردنيان بې كې مانچې كې يې وې ئاوازي نې وعاونې و بې ژيان دې ژنېت.

ئې توانم بېم ئازاد سا ح، وېك نې خشي سېر بېرد ئې و وتې يې "بې ختيار على" هې ناوې تې دې كې لښېر ماني شاري مټسټيكا سېپېكاندا، دې بېت: "مټسټيكا پېويستې بې پاشاكان و نې كېر كانيان نې كې نېمر بېت، مټسټيكا بې بېدېنگې وېك فېرهاده كې زامدار ئېش دېكات".

نې خشي بېكې بې مټسټيكا بې ناو بانگې نې مساوي نېدا كې خزمې تېكى زېر بې هونډېرى مټسټيكا بكات. بېم خودا ئې و دېرفې تې بې مټسټيكا بې هې بې داو كې هېشتا چې ندين ئاوازي نې بېستراومان بې عېزف بكات.

ئې و بېردېوام لښېر خزمې تې هونډېرى مټسټيكا ئېستاش بې نيازې دام زراندي ئې كاديميا يې كې مټسټيكا لښېر هې بې بې هېواين بېرپرساني حكومي و خې مخېراني هونډېر هاوكاري بېكېن بې دام زراندي ئې كاديميا كې.

تهلارساز و هه ندىك له

زینده خه ونه کا نی... نژاد عزیز سورم

چی خه م هه بوو
له (مه رگ) م دا که لاند و
به گوستانم سپارد...
شه و له من نا بته وه
شه و ک... وهی کا نوونه
تم ئا... وه...
ه نگی به یا نیانی
له بیر بردوومه ته وه...
جله کا نم ،
قه... هم و پ... گاله کهم
که هاوشانی (نان) بوون ،
خرانه کارگهی ئالووده یی...
پرسیاره کا نم ،
به... ووتی
له نه خشی ش... و... ندرای
گ... ه پانی سهرده مدا دیته وه...
* *

به خ... م باخچم نه بوو
سه وزایی ما... ئاوس...
چای... وون ده کردمه وه...
گ... ستانم ،
له سهربانه وه ل... دیار بوو
شه وانه
که خه مم
له مه رگ داده که لاند ،
مردوو
ئاهه نگیان ده گ... ا...
سه مایه کیان ده کرد
پ... شتر نه مدی بوو...
شاییه کیان داده به ست
له با... کوتانی په... هه واران ده چوو ،

له با تی ده سما
خام ش خام ش
م ژوو یان باده دا
و نهی ئه و هه ناسه سارده
گو گو ییا نهی ،
ب خاوه ن
له سهر سنووران که وتوون ..

* *

وهك (نهی) یه کم
له گ شه یه کی خه را بات هه په س ردراو ..
ژگاری م ش و مه گه ز
دیمه نه کانی ،
له بیر بردوومه ته وه ..
دیمه نی دایکم ،
چاوه وانی هه میشه چاوه وانی ..
دیمه نی په یژه ی قوتا بخانه
تئی له ده وه ستای بتبینم ..
دیمه نی با وه شه به په له کانی
پا داران ..

* *

به ته ققه ی بووکنیان ،
که شه پ لیان
به بووک ب ووبار ده ه نا ،
ب دار بوومه وه
په ش و .. پ
چا که ته ب به ره که مم پ ش
که پار له له نگه م ک یبوو
ه شتا ت زی به ختیار
پ وه ما بوو ..
ئاسووده ..
شاد به وهی ،
له ک زنجیره ی م ته کان بوومه ته وه ...
ووم کرده مه یخانه ..
شوشه و په رداخی مه یخانه

پښتون له نیشتمان ..
ساقی به شه ووه
له پښتو دانه ناین ..
(نیشتمان) یی نه و
له مهستی و خښخوانی زیاتری
نه ده زانی ..
ناگر و
ووباری شهرابی هفتی نه نگی
به هشتی تیا تڼکه ده بوو ..
به پښتو کی موه ددهس ،
ناسمانی که یل ده کرد ..

* *

مه یز ده ،
له په چهره ی ژووره هڅا یساوه کانه وه ،
ته ماشای
کڅانه تڼکچ ژاو و
شه قامه قوماشیه کانی
به هشتمان ده کرد ..
جارجار
شه یی به هشتیا نمان ددی
که له سهر جو بواره کانی مهی و
که ژاوهی (حاری) یان بهرپا ده بوو ..
ته لارساز ،
له شووره کڅپه گرتووه کانه وه
ته نته نهی ،
چیا بهرزه له حیکایه تی سیزیف شراوی ،
به هشتی ددی ..
نووریان له ده کوژایه وه ..
هنگیان تڼدا ون ده بوو ..
ته لارساز ،
له نځوان مهستی و زینده خه ودا ،
نه وژنا نهی به بیر ده ها تنه وه
نځواره یه کی اکشاو با یان گرت و
مه مکیان به با سپارد و
له نه خه ودا هڅا بوونه وه ..

ئەو ژنانەي ،
چاويان لە زريان دەتروكاند ..
نووريان لـ دەبووئەو ..
هەند سەربازي كەڤان بوون
هەند پاسەوانى باران ..
دەيانويست بەرەو لوتكەيەك بـفـان
مەرگى نەبينىبـ ..
هنگى خـيان ،
لە ئاوانەدا دەديتەو ،
هشتا باـيان نەگرتبوو
نەـنى پـشنگە كاـه چوييتيەكان بوون ،
سـزي پياوانيان گـ دەدا ..

* *

تەلارساز ،
بازنە و سـگـشەي
لـ تـكەـ بووبوو
بەدواي سـبەري بەفردا وـ
پـ ببوو لە بـشايى ..

* *

لەوديو پەرژينە كەسكەكانەو
تەلارساز چى بكا ؟
خاك دەبينـ
خەو لـ زـاو ،
بـهـودە .. كەلەكان دەگـگـ ..
كەس نيە بـلاوـنـتەو ..
هەموو
ئەسـپـ و كوللەي بەسەردا
بـاو

دەكەئەو ..
تەلارساز چى بكا ؟
ژى سـ جار
چوار جار .. دە جار
دەيكوژن و
لە وـنەي ئيسفەنجـكى پا نبووئەو
زىندووي دەكەئەو ..

لهوديو په رژينه وه ده يبينم
له داخا ،
به داره هق و وشكه كان
خى نه هشتووه
له تاوان
ده قيژنن و وومه تى داده نن ..

* *

شهو درېژ بووه وه
با نا هه
پكك هه ده ين
جگه ريهك داگيرس نين ..
كه اين ..
تا لمان ب اكه اين ..
مرواري به ختمان نه دزييه وه ..
خاك ،
مه حكومه به بمانايى ..
به ترسى له ناكاو ..
ده ماري كه نجيه تيبان ب يوه ..
دى ،
له دى مه ل تكه يه كى پير ده چ
ب لچ ، ب يادگارى ..
ته لارساز چى بكا ؟
چرا هاوسه نكي له ده ست داوه
نه ووناكى ده دا
نه ده كوژته وه !
كه هاى كه ناران ،
له هه موو لايهك
سه نگرين ل گيراوه ..
هاواركى كپكراو
له دوو ا ده بيستر
ئازاد .. به ام زه ليل ..

* *

هزاران سا هه هى ،
چه نكه ووناكويه كه ت

بـ ٲٲ ژه تاريخه كان هـ نه گرت! ..
بستـ ٲكت له هاوین ،
بـ زستانه درـ ژه كان
گل نه دایه وه! ..
ٲٲ ژنه یه كت ،
بـ وشكه ساـ هـ یه ك به دواى یه كه كان
دا نه كرد! ..
ته لارساز چى بكا ؟
وـا تا یه تی وا ده بـ
خاكى زامـ كراوه كان ؟
به بهرچاوى تـ وه ،
ئاگر بسووتـ نرـ ؟
شهخته له سه رما ،
هه دادانى نه مـ نى ؟
وا ده بـ ؟
وـا تا یه تی وا ده بـ ؟!

* *

به لـ واره كانى (ئاسیا) دا
دـمه خوارـ ..
شارستانیه تی هه موو دونیا یان
لـ بار كردووم !..
له گوندی هه زارـ م ..
له شارى هه زارـ م ..
له كه ناره بهردهـا نه كان
له باسكه ٲووته نه كان ..
شهوى ههر ههریم
به سهردا ده دهن و
به جـم دـٲٲن!
ٲٲ گام ،
به هه نیه ی نوورانى فریشتا نیش ٲـ
نادـزرـ ته وه .
به ژـر ته وژمى دـٲٲه قى بادا تـ ده پهـم
دـم به نـستالیژیای
هیوا وه خـش ده كه م
كه دـت و نایـ.....

کډکان! ... ئرسډلان مډحمود

ک

دډزان...

باډای ئاو درډژ تر، یا بډژنی با !
خوډډ خوډی ئاو بډناوبانگتر، یا گډگډ گډی با !
سډرکډش ئاو، یا گډژن و گډردډلولی با !
بډنی ئاو تډتډ تر، یا تډو توخما تی با !
ئوډی دډوا، لډنا یډ یا لډبا !
رډی دډډډډ چډی نډدډما ،
لاډ نډبا “تډی”
نډبا !

کوډرستا نډ!

چاو لډیډکتر بډین بشډن،
دډست بډوتا نډو مډگرن، شډق لډبډشایی هډمډدډن،
“تډ بډووووی با دا،
هډمډدډن”!

دډم

لډپډرتبوون شکاو،

جډم نا بډو، نډلډخډم و نډلډهیچدا !
دډنگی بډربوونډوډی باران کډنتر، یا کډوتنی بډفر!
ئډر کډ لډکډ ناگا، نمډنمی باران، یا تډکډ تډکی بډفر!
چی ئاو لډچی نادا تډو، شډنډ باران، یا ورشډ بډفر!
هیچ بډچی ناگا، چډی باران، یا شډفافی بډفر!
چ لډچ نیان تر دډبار، باران، یا بډفر!
ئوډی خډشیناکا تډو، چډی؟
ئډشکی باران، یا وشکډ
پډکډنډنی،
بډفر !

شيعري ت،
تفنگ کان، ناو ستند،
ن بوونی ل ناو جنگاو رکاندا، جنگ د خو قند،
و ك ن قی بد حا یبوون کان، ل د ی دو تاش ب ردد،
و ك پكدادانی جیاوازیی کان، ل غیا بی ع قدا،
ئر ك ی ل كدا، ژیان ل جیاوازییدا ی،
یا جیاوازرزرزری
ل ژیا ندا !

قس ز ر و،
بد نگیش نازانم و ك چ ب م كم!
ت ب، ژیان ب تو ك و و خ ش تر، یا و ك توتی!
ب هار ب گیا و م مانسی تر، یا و ك پایز ب وتی!
ئاسمان خو ب ك ی ب تام تر، یا ب گ ردد،
و ك نا ن ن ن ن ن ن ن ن ن ن و،
ئازادی!

ت ب،
گوژا كی ژیان تا تر،
یا ئك كردنی هنجیر كی نارنجی!
گو ب ك یت WC ئاسان تر،
یا ب ناوی نیشتما ن و،
خواردنی !!